

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ

1837-1937

Γ΄.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

ΥΠΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ Π. ΚΟΥΖΗ

ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ
ΜΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ
ΤΥΠΟΣ ΠΥΡΣΟΥ, Α. Ε.
1939

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

111749

Η ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ (1837—1937)

Ἄμα τῆ ἀνεξαρτησίᾳ μεταξὺ τῶν πρώτων σκέψεων τοῦ Ἔθνους ὑπῆρξε καὶ ἡ τῆς ἰδρύσεως ἀνωτέρου παιδευτικοῦ ἰδρύματος πρὸς φωτισμὸν τοῦ Γένους καὶ καλλιέργιαν καὶ μετάδοσιν τῶν θεωρητικῶν καὶ πρακτικῶν ἐπιστημῶν. Ἦδη δ' ἐπὶ Καποδιστρίου εἶχεν ἐξετασθῆ τὸ ζήτημα τοῦτο ποικιλοτρόπως, ἀλλ' ἐπέζητήθη ὀρθῶς ὅπως ἐπιστηθῆ πρωταρχικῶς ἡ προσοχὴ περὶ τὴν ἐπείγουσαν στοιχειώδη μόρφωσιν τοῦ λαοῦ. Τοῦτ' αὐτὸ συνέβη καὶ κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς βασιλείας τοῦ Ὀθωνος, ὅτε ἐμελετήθη μὲν τοῦτο καὶ πάλιν, ἀλλ' ἐγκατελείφθη δι' εὐθετώτερον χρόνον. Τέλος τῆ 3 Ἀπριλίου 1833 βασιλικὸν διάταγμα περὶ ἀρμοδιότητος τῆς ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως γραμματείας ἀνέθετο αὐτῇ καὶ τὴν μέριμναν συστάσεως «ὕψηλότερων ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων καὶ ἐνὸς Πανεπιστημίου καὶ Ἀκαδημίας».

Ἄλλ' ἡ ἀνάγκη τῆς ἐκπαιδεύσεως ἰατρῶν, ἣ τοῦλάχιστον ἡ μετεκπαίδευσίς τῶν μᾶλλον μεμορφωμένων ἐκ τῶν πλημμυρησάντων τὴν χώραν ἐμπειρικῶν ἰατρῶν καὶ ἀγυρτῶν, ἦτο πλέον λίαν προφανής, οὐδεμιᾶς δ' ἠδύνατο νὰ τύχη ἀναβολῆς. Δι' ὃ καὶ μετὰ τὰς πρώτας τῶν κατελθόντων εἰς Ἑλλάδα μετὰ τοῦ Ὀθωνος Βαυαρῶν ἰατρῶν λίαν ἐπιμελεῖς προσπάθειαι περὶ ὑγειονομικῆς ὀργανώσεως τῆς χώρας καὶ ἰδρύσεως τοῦ Ἰατροσυνεδρίου, τῇ προτάσει τοῦ ἰατροσυνέδρου καὶ εἶτα καθηγητοῦ τῆς ἀνατομικῆς καὶ φυσιολογίας Δημητρίου Ἀλ. Μαυροκορδάτου, τὸ Ἰατροσυνέδριον, ἐγκρίσει τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν γραμματέως τῆς ἐπικρατείας Ι. Κωλέττη, ἐξέδοτο τὸ Β. Διάταγμα τῆς 18/30 Μαΐου 1835 «περὶ συστάσεως θεωρητικοῦ καὶ πρακτικοῦ διδασκαλικοῦ καταστήματος χειρουργίας, φαρμακοποιίας καὶ ἰατρικῆς», ἐν ᾧ ἀνεφέρετο μὲν ἡ δυσκολία τῆς ἀμέσου συστάσεως σχολείου «ὕψηλῶν ἐπιστημῶν», ἀλλὰ καὶ κατεδεικνύετο ἡ ἐπιβλητικὴ ἀνάγκη τῆς ἀμισθῆ ἐκπαιδεύσεως τῶν ἐμπειρικῶν ἰατρῶν καὶ τῶν μελλόντων ν' ἀσκήσωσι τὴν ἰατρικὴν καὶ φαρμακευτικὴν. Διὰ δὲ τοῦ διατάγματος καθωρρίζετο ἡ διδασκαλία θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς τῆς ἀνατομίας καὶ φυσιολογίας ὑπὸ τοῦ Δημ. Μαυροκορδάτου, τῆς παθολογίας καὶ θεραπευτικῆς ὑπὸ τοῦ Ἰ. Ἡπίτου, τῆς χειρουργίας ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν ἐπιτελῶν Τράϊμπερ, τῆς φαρμακευτικῆς ὑπὸ τοῦ Ε. Λάνδερερ καὶ τῆς μαιευτικῆς ὑπὸ τοῦ Ν. Κωστῆ, τότε νομιάτρου. Τὸ σχολεῖον τοῦτο, πρὸς πρακτικὴν ἰδίᾳ μόρφωσιν τῶν μελλόντων νὰ φοιτήσωσι, συνεδέετο πρὸς τὸ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον καὶ πρὸς τὸ ὑπὸ ἰδρυσιν

κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην «μαιευτικὸν κατάστημα». Καὶ ἡ μὲν διδασκαλία διὰ τοὺς περὶ τὴν παθολογίαν καὶ τὴν χειρουργικὴν ἀσχολουμένους ἐμπειρικοὺς ὠρίζετο ἐξάμηνος, διὰ δὲ τὰς μαίας καὶ τοὺς φαρμακοποιούς τετράμηνος. Ἡ διδασκαλία ἤρξατο τὴν 2 Δεκεμβρίου 1835 διὰ τῶν μαθημάτων ἀνατομίας καὶ φυσιολογίας ὑπὸ τοῦ Δ. Μαυροκορδάτου ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Κ. Μυσίου, ἣτις εἶχε μεταβληθῆ εἰς «Ἀνατομικὸν κέντρον». Ἡ φαρμακοποιία ἐδιδάσκετο ὑπὸ Λάνδερερ ἐν τῷ Βασιλ. φαρμακείῳ. Τοῦ πρώτου ἔτους αἱ παραδόσεις ἐληξάν κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἰουλίου 1836, ἀλλὰ πρὸς τὰ ρηθέντα μαθήματα ἐδιδάχθησαν καὶ Κλινικὴ Παθολογικὴ, Χειρουργικὴ, Ἰατρικὴ ὕλη (φαρμακολογία) καὶ Χημεία. Τούτων ἠκροάσθησαν 24 πρακτικοὶ ἢ ἐμπειρικοὶ ἰατροὶ καὶ χειρουργοί, ἐξ ὧν ἔλαβον τὴν ἄδειαν τῆς περαιτέρω ἐξασκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος 16, καὶ δὴ 5 μὲν μετὰ τοῦ βαθμοῦ ἄριστα, 8 δὲ καλῶς καὶ 3 μετριῶς. Ἐκ τῶν 23 φοιτησάντων ἐμπειρικῶν φαρμακοποιῶν 20 μὲν ἔλαβον δίπλωμα, 3 δὲ μόνον ἄδειαν. Τὰ μαθήματα τῆς μαιευτικῆς ἠκολούθησαν καὶ ἐμπειρικαὶ μαῖαι, αἵτινες καίτοι «προβεβηκυῖαι καὶ ἀπροπαίδευτοι, ἐν τούτοις ὠφελήθησαν μεγάλως». Κατὰ τὴν β' σειράν τῶν μαθημάτων, ἀρξαμένων τὴν 1 Σεπτεμβρίου 1836¹, ἐλήφθησαν μέτρα ἐπιλογῆς τῶν μελλόντων νὰ φοιτήσωσιν, ἥτοι ὅτι οὗτοι ἔπρεπε νὰ ἔχωσιν ἡλικίαν κατωτέραν τῶν 45 ἐτῶν, νὰ κέκτηνται ἄδειαν ἰατροσυνεδρίου καὶ ν' ἀσκῶσι τὸ ἐπάγγελμα ἐν Ἑλλάδι τοῦλάχιστον ἀπὸ 5 ἐτῶν. Οἱ λοιποὶ θὰ ἠδύνατο ν' ἀκροασθῶσι τῶν μαθημάτων, ἀλλ' ἀνευ τινὸς δικαιώματος ἀδείας. Καθηγηταὶ ὑπῆρξαν οἱ αὐτοί, τὰ αὐτὰ δὲ μαθήματα ἐδιδάχθησαν, μόνον ἀντὶ τοῦ Ἡπίτου ἐδίδαξε Παθολογίαν, θεραπευτικὴν καὶ κλινικὴν ἐν τῷ νοσοκομείῳ τῆς πόλεως ὁ Ι. Βούρος. Τὰ μαθήματα ἠκολούθησαν 50 περίπου ἄνδρες καὶ τινες μαῖαι. Ταύτας καὶ τινὰς ἄνδρας ἐδίδαξεν ὁ Κωστῆς περὶ τὴν μαιευτικὴν. Ὁ Λάνδερερ ἐδίδαξε περὶ τοὺς 25 φαρμακοποιούς.

Σημειωθῆτω ὅτι ὁ Μαυροκορδάτος ἐν τῇ πρώτῃ προκηρύξει αὐτοῦ ἐθεώρησε τὸ σχολεῖον τοῦτο ὡς «βάσιν Ἰατρικῆς Ἀκαδημίας», εἰς ἣν, ὡς ἔλεγε, «τοῦ λοιποῦ θέλουσι σπουδάζει τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην εἰς τὴν πάτριον γλῶσσαν, πλησίον τῶν συγγενῶν καὶ τῶν φίλων των καὶ ἐπάνω εἰς τὸ γλυκὺ τῆς πατρίδος ἔδαφος, ὅσοι θέλουσι νὰ τρέξωσι τοῦτο τὸ σιάδιον»². Πράγματι δὲ δύναται νὰ θεωρηθῆ τὸ scho-

¹ Ἀθηνᾶ, τόμ. Ε', 20 Μαρτίου 1836, ἄρ. 321, σελ. 1289.

² Τὸ πρόγραμμα τῶν μαθημάτων, συνταχθὲν τῇ 24 Νοεμβρίου 1835, δημοσιευθὲν ἐν τῇ ἐφημερίδι «Ἀθηνᾶ» τῇ 30 Νοεμβρίου (τόμ. Ε', σελ. 1462), ἔχει οὕτως :

1) Ἀνατομία καὶ φυσιολογία ὑπὸ Δ. Μαυροκορδάτου 4άκις τῆς ἐβδομάδος.

2) Ἰατρικὴ Ὑλὴ ὑπὸ Ν. Κωστῆ, 2—3 μ. μ.

3) Παθολογία, Θεραπευτικὴ καὶ Κλινικὴ 9—11 καὶ 5—6 μ. μ. ὑπὸ Ι. Βούρου.

4) Χειρουργία καθ' ἡμέραν 4—5 ὑπὸ Τράιμπερ.

5) Κλινικὴ εἰς τὸ Στρατ. νοσοκομεῖον δις τῆς ἐβδομάδος ἀντὶ τῆς Ἰατρικῆς ὕλης παρὰ τοῦ αὐτοῦ.

6) Μαιευτικὴ, 4άκις τῆς ἐβδομάδος, ἀφοῦ τελειώσῃ ἡ Ἰατρικὴ Ὑλὴ ὑπὸ Ν. Κωστῆ.

7) Φαρμακεία καὶ Χημεία. τὸν μὲν Σεπτέμβριον καὶ Ὀκτώβριον ἀπὸ 9—10 π. μ., μετὰ δὲ ταῦτα κατὰ πρόσφορον ὥραν ὑπὸ Λάνδερερ.

Καὶ κατὰ τὴν β' ταύτην σειράν τῶν μαθημάτων διευθυντὴς τοῦ σχολεῖου ὑπῆρξεν ὁ Δ. Μαυροκορδάτος.

λειον τοῦτο ὡς ἡ εἰσαγωγικὴ βαθμὶς τῆς μετ' ὀλίγον ἰδρυθείσης Ἱατρικῆς Σχολῆς.

Τοιαῦτά τινα εἶχον ληφθεὶ μέτρα περὶ τῆς Ἱατρικῆς, ὁπότε καὶ πάλιν, μετὰ 1300 ἔτη ἀπὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ καταργήσεως τοῦ ἐν Ἀθήναις λειτουργούντος ἐλληνικοῦ πανδιδακτηρίου, ἐσήμανεν ἡ ὥρα, ὅπως ἐπανέλθωσιν αἱ ἐπιστήμαι εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν κοιτίδα, ἀχώριστος δὲ σύντροφος τούτων καὶ ἡ Ἱατρικὴ. Τὴν 31 Δεκεμβρίου τοῦ 1836 ἐξεδίδετο τὸ α' διάταγμα τῆς συστάσεως τοῦ ἀνωτάτου ἐκπαιδευτικοῦ ἰδρύματος, τούτου δὲ καταργηθέντος ἐξεδίδοντο κατόπιν τὰ Β. Δ. τῆς 14 καὶ 22 Ἀπριλίου 1837 περὶ προσωρινοῦ κανονισμοῦ τοῦ συσταθσομένου Ὁθωνεῦ Πανεπιστημίου. Τὴν 3 Μαΐου ἐνοικιασθείσης τῆς ὑπὸ τὴν Ἀκρόπολιν οἰκίας τοῦ Κλεάνθους ἐγένετο ἡ ἐπίσημος ἔναρξις παρόντος τοῦ ἰδρυτοῦ Βασιλέως Ὁθωνος, ὀμιλήσαντος τοῦ α' Πρυτάνεως Κ. Σχινᾶ¹ καὶ τῶν σχολαρχῶν (= κοσμητόρων) τῶν 3 Σχολῶν, καὶ τοῦ τῆς Ἱατρικῆς Ἀναστασίου Λευκίου². Μεταξὺ δὲ 10 καὶ 26 Μαΐου ἤρξατο ἡ διδασκαλία τῶν μαθημάτων τῆς ἱατρικῆς σχολῆς³ ὑπὸ τῶν καθηγητῶν Ἀν. Λευκίου, Δ. Μαυροκορδάτου καὶ Ι. Βούρου, ἐγένοντο δὲ μέχρι τέλους Ἰουλίου εἰσαγωγικά τινα μαθήματα, ἅτινα ἐπανελήφθησαν τακτικῶς κατὰ τὸ ἐπόμενον φθινόπωρον. Τὰ θεμέλια τοῦ νῦν κτιρίου τοῦ Πανεπιστημίου ἐτέθησαν τῇ 2 Ἰουλίου 1839 ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος προσφωνήσαντος. «Ἡ ἐλληνικὴ νεολαία, ἔλεγε μεταξὺ ἄλλων, θέλει διδαχθῆ τὰς ἠθικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς γνώσεις, αἱ ὁποῖαι μόναι μορφώνουσαι τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν δύνανται νὰ καταστήσωσι τὸν ἄνθρωπον ἄξιον νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν ὑψηλὸν τῆς θείας προνοίας προορισμὸν του». Περὶ τὰ τέλη δὲ τοῦ Νοεμβρίου 1841 μετεκομίσθη τὸ Πανεπιστήμιον ἐκ τῆς οἰκίας Κλεάνθους εἰς τὸ νέον κτίριον.

Μετὰ τοῦ Β. διατάγματος τῆς συστάσεως τοῦ Πανεπιστημίου ἐδημοσιεύθη καὶ τὸ διάταγμα τοῦ διορισμοῦ τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν καθηγητῶν αὐτοῦ. Ἐν τῇ ἱατρικῇ σχολῇ διορίσθησαν οἱ ἀκόλουθοι τακτικοὶ καθηγηταί: καθηγητῆς τῆς ἀνατομίας καὶ φυσιολογίας ὁ Δημ. Μαυροκορδάτος⁴, τῆς ἱστορίας τῆς ἱατρικῆς

¹ Ἐν τῷ λόγῳ αὐτοῦ πρὸς τὸν Βασιλέα Ὁθωνα ἔλεγε πρὸς τοὺς ἄλλοις: «καὶ ἡ φιλόφρων ἱατρικὴ ἀνακαλοῦσα τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους πατέρας τῆς, Ἱπποκράτη, Ἀρεταῖον, Γαληνόν, ὁμοῦ μὲ τὰς ὑψηλὰς θεωρίας καὶ πείρας τῶν μεταγενεστέρων αἰώνων, θέλει διδάσκουν τοὺς νέους Ἕλληνας εἰς τὴν μητρικὴν αὐτῶν γλῶσσαν τὰ διάφορα εἶδη τῶν ἐκτεταμένων τῆς γνώσεως, ὥστε νὰ μὴ ἀναγκάζωνται πλέον νὰ καταναλίσκωσιν εἰς ξένην γῆν μὲ ταλαιπωρίαν καὶ πολυειδεῖς κινδύνους τσαῦτα ἔτη καὶ ἀναλώματα».

² Οὗτος τοιζῶν ὅτι ἔδει μετὰ μεγαλητέρας ἐπιμελείας νὰ ἐπιδοθῶσιν οἱ σπουδάζοντες περὶ τὴν ἱατρικὴν, ἔλεγεν ἐν λαμπρᾷ ἀττικῇ γλώσσῃ ἐν τῷ ὠραιότατῳ λογιδίῳ αὐτοῦ: «ἐν μὲν γὰρ ταῖς ἄλλαις τέχναις καὶ ἐπιστήμαις, οὔτε μέγα τι βλάβος ἐκ τῶν ἀμαρτημάτων συμβῆναι δύναται, καὶ τὸ ἐπανορθοῦν αὐτὰ ράδιον· οὐχ οὕτω δὲ καὶ ἐν τῇ ἱατρικῇ· ἐπεὶ γὰρ καὶ τοῦ βραχυτάτου ἀμαρτήματος ὁ τῆς υγιείας καὶ ζωῆς ἀνεπανόρθωτος... αἰκισμὸς ἐμποιεῖται». Εὐχόμενος δ' ἐν τέλει περὶ εὐθεώσεως τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς προσέθετε διὰ ταύτην: «τὴν βίωσόν καὶ σωτήριον τέχνην, ἴν' αἱ ἐξ αὐτῆς πηγᾶσιν μέλλουσαι ἱατρικαὶ φάλαγγες μὴ κέτι ἐπικουρικοῦ χρῆζουσαι ξενικοῦ».

³ Ἡ σφραγὶς τῆς σχολῆς ὠρίσθη νὰ φέρῃ ὡς ἔμβλημα τὸν Ἀσκληπιὸν καθήμενον καὶ παρ' αὐτῷ ὄφιν καὶ ἀλέκτορα. Κόκλω ἐν ἀρχῇ ἔφερε Ι. Σ. τοῦ Ὁθωνεῦ Πανεπιστημίου, εἶτα Ι. Σ. τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου (Β. Δ. 6 Ἰουλίου 1849).

⁴ Προπαρασκευαστῆς τῆς Ἀνατομίας διορίσθη ὁ Μ. Γεωργιάδης.

(κατόπιν και τῆς γενικῆς παθολογίας και θεραπείας) ὁ Ἄν. Λευκίας¹, τῆς εἰδικῆς παθολογίας, ἰατρικῆς θεραπείας και κλινικῆς ὁ Ι. Βοῦρος, τῆς μαιευτικῆς και ἰατρικῆς ὕλης ὁ Ν. Κωστῆς, ἑκτακτος καθηγητῆς τῆς χειρουργίας και προπαρασκευαστῆς ὁ Ι. Ὀλύμπιος, ἐπίτιμος τῆς κλινικῆς και διδασκαλίας τῆς χειρουργικῆς ἐργασίας ὁ Ε. Τράϊμπερ. Ὡς καθηγηταὶ δ' ἐπιτίμιοι, κατὰ τὸ διάταγμα, ἔδει νὰ προσκληθῶσι διὰ νὰ συνενωθῶσι και συμπληρώσωσι τὸν κύκλον τῶν παραδόσεών των ὁ προλύτης Ἄλ. Πάλλης διὰ τὴν δικαστικὴν ἰατρικὴν, ὁ ὑπουργικὸς πάρεδρος Νικολαΐδης Λεβαδιεὺς² διὰ τὴν διαιτητικὴν και ὁ Ἡπίτης. Τὰ γενικὰ μαθήματα ἐδίδασκον ὁ ἑκτακτος καθηγητῆς Λάνδερερ (χημείαν και πειρ. φυσικὴν), ὁ ἔφορος τοῦ Βοτανικοῦ κήπου Φράας (βοτανικὴν), ὁ Γεωργιάδης (ἀνθρωπολογίαν). Ὁ Γλαράκης προορισθεὶς διὰ τὴν ὀρυκτολογίαν δὲν διωρίσθη. Κατόπιν προσετέθη ὁ Στροῦμπος (φιλοσοφία και φυσικὴ). Σημάντωρ ἢ Σχολάρχης (κοσμήτωρ) τῆς ἰατρικῆς σχολῆς διωρίσθη ὁ Ἄν. Λευκίας.

Τὴν 26 Ἀπριλίου 1837 ἐκλήθησαν εἰς ἐγγραφὴν οἱ φοιτηταί, ὧν 4 μόνον ἐνεγράφησαν εἰς τὴν ἰατρικὴν σχολὴν. Τὰ μαθήματα ἤρξαντο κατὰ τὰς ἀρχὰς Μαΐου. Ἄλλ' ἔνεκα τῆς μεγίστης ἀνάγκης ἰατρῶν διὰ Β.Δ. τῆς 9/21 Ἰανουαρίου 1836 ἐπετράπη νὰ σπουδάσωσι τὴν ἰατρικὴν ἐκτὸς τῶν τακτικῶν φοιτητῶν, τῶν μεμορφωμένων διὰ τῶν ἀπαιτουμένων προκαταρκτικῶν γνώσεων, και οἱ γνωρίζοντες ἐπαρκῶς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν και τῶν μαθηματικῶν τὰ ἀναγκαϊότερα.

Ἡ σειρὰ τῶν μαθημάτων τούτων, ἐπὶ μίαν διετίαν διαρκούντων ἦτο, διὰ μὲν τὴν α' ἑξαμηνίαν: Φυσικὴ, Χημεία, Ἀνατομία, διὰ δὲ τὴν β' Φυσιολογία, Ἱστορία Ἰατρικῆς και Γενικὴ Παθολογία και θεραπεία, Ἰατρικὴ ὕλη, διὰ δὲ τὴν γ' Νοσολογία και Κλινικὴ χειρουργία, ἐγχειρηματικὴ, ὑγιεινὴ δημόσιος και μερικὴ³.

¹ Οὗτος ἐδίδασκε και τὴν φυσικὴν ἱστορίαν εἰς τὴν σχολὴν τῶν γενικῶν ἐπιστημῶν.

² Οὗτος προωρίζετο ταυτοχρόνως ὡς καθηγητῆς τῆς φιλολογίας εἰς τὴν σχολὴν τῶν γενικῶν ἐπιστημῶν.

³ Τὸ α' πρόγραμμα τοῦ πανεπιστημίου ἔχει ὡς ἑξῆς:

Πρόγραμμα τῶν παραδοθησομένων ἰατρικῶν μαθημάτων εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Ὀθωνος κατὰ τὴν χειμερινὴν ἑξαμηνίαν τοῦ 1837-38. (Τὰ μαθήματα ἀρχοῦναι τῇ 1ῃ Ὀκτωβρίου 1837).

ἽΩραι	Μαθήματα	Ἡμέραι παραδόσεως						Καθηγηταί
		Δευτ.	Τρίτη	Τετάρτ.	Πέμπτ.	Παρασ.	Σάββ.	
8—9 π.μ.	Μερικὴ παθολογία, Θεραπευτικὴ και Κλινικὴ	1	2	3	4	5	6	Ι. Βοῦρος
9—10 >	Χειρουργικὴ Κλινικὴ	1	2	3	4	5	6	Ἐρ. Τράϊμπερ
10—11 >	Γενικὴ Νοσολογία και Θεραπευτικὴ	1	1	2	—	3	—	Ἄν. Λευκίας
10—11 >	Χειρουργία	—	—	—	2	—	3	Ι. Ὀλύμπιος
11—12 >	Μαιευτικὴ	1	—	2	—	3	4	Ν. Κωστῆς
12—1 μ.μ.	Ἀνατομὴ (*)	1	2	3	4	5	6	Δ. Μαυροκορδαῶς
3—4 >	Λοιμολογία	—	—	—	—	1	—	Ἄν. Λευκίας
4—5 >	Ἰατροδικαστικὴ	—	1	—	2	—	3	Α. Πάλλης
5—6 >	Ὑγιεινὴ	1	—	2	—	3	—	Ν. Λεβζδιεὺς

(*) Εἰς τινὰς διορισθησομένας ὥρας θέλουσιν γίνεσθαι και ἀνατομικὰ γυμνάσματα παρὰ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Ἀνατομικῆς.

Σημ.—Τινὰ ἐκ τῶν ἀναφερομένων μαθημάτων θέλουσιν παραδοθῆ τότε μόνον, ἔταν εὐρεθῶσι μαθηταὶ ἐλθόντες ἔωθεν μὲ τὰς ἀπαιτουμένας προκαταρκτικὰς γνώσεις.

Εἰς τοὺς πρακτικοὺς τούτους ἐπετράπη ἡ ἐξάσκησις τῆς ἱατρικῆς εἰς τὰ μέρη, ἔνθα δὲν ὑπῆρχον ἐπιστήμονες ἱατροί. Ἐπίσης κατὰ Β. Δ. οἱ ἀσκηθέντες ἐν δημοσίῳ νοσοκομίῳ ἐπὶ ἐξάμηνον ἠδύναντο νὰ διορίζωνται εἰς τὸν στρατὸν καὶ τὸν στόλον ὡς δόκιμοι ἱατροί, καὶ μετ' ἐξέτασιν νὰ προβιβάζωνται εἰς ἀνωτέρους βαθμοὺς. Πρῶτος ἐκ τῶν τακτικῶν φοιτητῶν δοὺς ἐξετάσεις καὶ ἀριστεύσας (τῷ 1843) ἦτο ὁ Ἀναστάσιος Γούδας, ὁ συγγραφεὺς τῶν Παραλλήλων Βίων καὶ διευθυντῆς τῆς Ἱατρικῆς Μελέσεως. Τῷ 1839 ἐνεγράφησαν 38 φοιτηταὶ καὶ 1 ἀκροατῆς.

Ἡ πρώτη αὕτη περίοδος τῆς ἱατρικῆς σχολῆς κατηναλώθη εἰς προπαρασκευαστικὴν ἐργασίαν καὶ ὀργάνωσιν. Παρὰ τὰς φροντίδας ταύτας οἱ καθηγηταὶ παρακολουθοῦντες τὴν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ Εὐρώπῃ πρόοδον ἤρξαντο μικρὸν κατὰ μικρὸν ρυθμίζοντες κάλλιον τὰ τῆς διδασκαλίας καὶ πλάσσοντες τὴν ἐπιστημονικὴν γλῶσσαν, ὡς εἰκὸς δ' ἀπηχτήθησαν πρὸς τοῦτο μὲντοι μέγιστοι καὶ δυσκολαὶ ἀνυπέρβλητοι, ἅς μόνη ἢ μεγίστη αὐτῶν ζωτικὴ δύναμις καὶ ἡ θερμαίνουσα τὰς ψυχὰς αὐτῶν πατριωτικὴ πνοὴ ἠδυνήθησαν νὰ ὑπερνικήσωσιν. Οὐδέποτε ἀπεδειλίασαν, ἀλλὰ κινούμενοι ἐνεργῶς ἐκ τοῦ ἐμφύτου πρὸς τὴν ἐπιστήμην θεοῦ αὐτῶν ἔρωτος καὶ ἐπαυξάνοντες ἡμέραι τὴν καρτερίαν αὐτῶν πρὸς συντονωτέραν σπουδὴν καὶ ἐνέργειαν, κατῶρθωσαν ἀπὸ τῆς καταστάσεως τῆς νηπιότητος, ἀφ' ἧς ἀνέλαβον τὴν Ἑλληνικὴν ἱατρικὴν, νὰ παραδώσωσιν αὐτὴν ἀνδρωθεῖσαν εἰς τοὺς ἐπιόντας. Δι' ὃ καὶ οὐδέποτε θέλει παύσει ἡ Ἑλληνικὴ ἱατρικὴ νὰ ᾗ εὐγνώμων αὐτοῖς καὶ νὰ μνημονεῖται πάντοτε εὐφῆμως καὶ εὐλαβῶς τῶν ὀνομάτων τῶν πρωτοπόρων τούτων τῆς ἐπιστήμης.

Καθηγηταὶ¹.— Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τῆς ἱατρικῆς σχολῆς μέχρι τῆς λήξεως τῆς α' ἑκατονταετηρίδος διωρίσθησαν οἱ ἐξῆς Τακτικοὶ καθηγηταί, ταξινομηθέντες κατὰ τὰ μαθήματα, ἃ ἐδίδαξαν²:

¹ Ἐκ τούτων πρῶτα εἰς ἐγένοντο 24, ὧν 2 δις. Πρῶτος πρῶτανις ἐκ τῆς ἱατρικῆς σχολῆς ἐγένετο ὁ Ν. Κωστῆς (1841). Κοσμητορὸς διετέλεσαν σχεδὸν πάντες οἱ καθηγηταί. Ἐπειδὴ ἀντιζηλαὶ τινὲς ἠγείροντο κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν κοσμητόρων, ἀπεφασίσθη τελευταίως, ὅπως ἐκλέγωνται πάντες οἱ καθηγηταὶ ὡς κοσμητορὸς κατὰ σειρὰν ἀρχαιότητος. Πρῶτος κοσμητὸρ τῆς ἱατρικῆς σχολῆς διωρίσθη ὁ Ἄν. Λευκίας (1837—1838), ὅστις κατόπιν ἐξελέγη καὶ πάλιν δις (1838—1839 καὶ 1839—1840). Οἱ καθηγηταὶ ἐν ἀρχῇ διωρίζοντο ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, ἀπὸ τοῦ 1882 ὁμῶς διὰ Β. Δ. ἀνεγνωρίσθη τὸ δικαίωμα, ὅπως τὸ Πανεπιστήμιον μετέχη τοῦ διορισμοῦ τῶν καθηγητῶν, τοῦθ' ὅπερ ἀπὸ τοῦ 1875 εἶχε κανονισθῆ ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ Δ. Ράλλη, ἀλλὰ δὲν εἶχεν ἐφαρμοσθῆ. Τελευταίως πλήρες δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς τῶν καθηγητῶν ἐδόθη εἰς τὰς Σχολάς.

² Ἐπειδὴ τινὲς τῶν καθηγητῶν κατέλαβον διαδοχικῶς διαφόρους ἔδρας, ἡ ταξινόμησις τούτων ἐγένετο ἢ ἀναλόγως τῆς κυρίας ἐιδικότητος αὐτῶν ἢ συμφώνως πρὸς τὴν τελικῶς ὑπ' αὐτῶν καταληφθεῖσαν ἔδραν. Ἀλλὰ καὶ αἱ ἔδραι δὲν ἦσαν διὰ νόμου καθωρισμέναι, ἀλλ' ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Κράτους ἐκανονίζετο κατ' ἔτος ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν. Τῷ 1893 νόμος ἐκδοθεὶς ὥρισεν τὰς ἔδρας.

Ὁ μισθὸς τῶν καθηγητῶν ὑπῆρξεν ἀπ' ἀρχῆς γλίσχος, καίτοι τὸ τῆς συστάσεως τοῦ Πανεπιστημίου διάταγμα ὥριζεν ὅτι ἔπρεπε νὰ καταστήσῃ ἀνεξαρτήτους τοὺς μύστας τῆς ἐπιστήμης διὰ τῆς χορηγίας ἐπαρκῶς μισθοῦ καὶ διδάκτρων, ἵνα μὴ ἀναγκαστικῶς περισπῶνται καὶ εἰς ἄλλα βιοποριστικὰ ἔργα, ἐνεκα τῶν ὁποίων νὰ παραμελῶσι τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν συγγραφὴν, δι' ὧν, ὡς ἐν αὐτῷ ἐτονίζετο, καὶ μόνον καὶ πρὸ πάντων τῆς δευτέρας προάγονται καὶ τελειοποιῶνται αἱ ἐπιστῆμαι. Κατὰ τὸν καταστατικὸν νόμον τοῦ 1843 ὠρίζετο μηνιαίως μισθὸς τῶν μὲν τακτικῶν εἰς 350 δραχμ., τῶν δὲ ἐκτάκτων εἰς 250. Τῷ 1843 ἠλαττώθη. Ὁ πρῶτανις Ἀργυρόπουλος τῷ 1853 ἔλεγεν ὅτι «μόνον οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου ἔπαθον ἀνίατον μέχρι τοῦδε ἐλάττωσιν τῶν μηνιαίων ἀπο-

ΑΝΑΤΟΜΙΚΗ¹

1. **Δημήτριος Ἀλεξ. Μαυροκορδάτος.** Ἐγεννήθη τῷ 1811 ἐν Κωνσταντινουπόλει· εἰσηγγήσει αὐτοῦ ἰδρύθη τὸ πρακτικὸν σχολεῖον ἰατρικῆς καὶ χειρουργικῆς, οὗτινος ὄρισθη διευθυντής. Τῇ 14 Ἀπριλίου 1837 διωρίσθη πρῶτος καθηγητῆς τῆς Ἀνατομίας καὶ Φυσιολογίας, δυστυχῶς ὁμως μετὰ διετίαν (5 Νοεμβρίου 1839) ἀπεβίωσεν. Ἐκκληροδότησε τῷ Πανεπιστημίῳ οἰκίαν, ἧς ἐκ τῶν εἰσοδημάτων διατηροῦντο 2 ἄποροι φοιτηταὶ τῆς Ἰατρικῆς. Τὸ χρέος τῆς οἰκίας ταύτης, δι' οὗ ἦτο αὕτη ἐπιθεβαρυσμένη ἀνεδέχθη ὁ πατὴρ αὐτοῦ. Πρῶτοι ὑπότροφοι τοῦ Μαυροκορδατείου κληροδοτήματος ὑπῆρξαν οἱ Α. Γούδας καὶ Κ. Βουσάκης.

Κυριώτεραι τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν εἶναι :

- 1) Ἀνατομία τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος Ἀθῆναι 1836, 8ον, σελ. γλ + 799. Τυπ. Κ. Πάλλη. Ἐν αὐτῇ ἡ ἀ' προσπάθεια πρὸς πλάσιν ἐπιστημονικῶν ἀνατομικῶν ὄρων (ἔρα καὶ πρόλογον σελ. λγ - λη).
- 2) Ὅτι ἡ Κωνσταντινούπολις πατρὶς τῆς πανύλους. Ἀσκληπιός Τόμ. Α', σελ. 89.
- 3) Περὶ Κατῆκης ρίζης. Αὐτόθι Τόμ. Α', σελ. 138. Ἀφῆκεν ἐν χειρογράφῳ ἡμιτελὲς ἐγχειρίδιον φυσιολογίας.

2. **Δαμιανὸς Γεωργίου,** ἐκ Μακεδονίας. Διωρίσθη καθηγητῆς τῆς Ἀνατομίας καὶ Φυσιολογίας τῇ 16 Ἰανουαρίου 1840, ἀπηλλάγη δὲ τῆς ὑπηρεσίας φέρων τὸν τίτλον τοῦ ἐπιτιμίου τῇ 11 Ἰανουαρίου 1883. Ἀπέθανε τῷ 1899.

Ἐγράψε :

Ἐρμηνεῖαν εἰς τὸν ἀνατομικὸν ἀτλαντα τοῦ Μ. Ι. Ουεβέρου. Ἀθῆναι 1843, 8ον.

Ἐν συζητήσεσι τῆς ἰατρικῆς ἐταιρείας Ἀθηνῶν πολλάκις ἔλαβε τὸν λόγον, ἰδίᾳ προκειμένου περὶ ἀνατομικῶν ἢ παθολογοανατομικῶν ζητημάτων.

3. **Λουκάς Παπαϊωάννου.** Διαπρεπῆς ἀνατομικὸς γεννηθεὶς ἐν Ἀραχώθῃ τῆς Παρνασσίδος τῷ 1831. Μετὰ τὴν λήψιν τοῦ διπλώματος αὐτοῦ μετέβη εἰς Χίον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Παρισίους πρὸς μετεκπαιδεύσιν. Ἐπανελθὼν ἤσκησε τὸ ἰατρικὸν ἐπάγγελμα ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, γενόμενος ἅμα δῆμαρχος Ἀραχώθης καὶ πληρεξούσιος ἐν τῇ Β' ἐν Ἀθήναις τῶν Ἑλλήνων συνελεύσει. Τῷ 1881 ἐγένετο ὕψη-

---

δοχῶν τιων, ἐν ᾧ ἅπαντες οἱ ἰσοβάθμιοι δημόσιοι λειτουργοὶ (ἀρεοπαγῖται, ἐλεγκταὶ) ἀποκατέστησαν εἰς τὴν πλήρη αὐτῶν ἀπόλαυσιν. Τῷ 1859 ἐπανήλθον εἰς τὸν ἀρχικὸν μισθὸν ὀρισθέντος ἅμα ὅπως μετὰ πενταετίαν αὐξάντην μέχρι 450 (τακτ.) καὶ 300 δραχμῶν (ἐκτ.). Τακτικοὶ τότε ἐκ τῆς ἰατρικῆς σχολῆς λαβόντες τὴν αὐξῆσιν ἦσαν οἱ Κωστῆς, Ὀλύμπιος, Πάλλης, Γεωργαντᾶς καὶ ἔκτακτοι οἱ Μακκᾶς καὶ Πρινάρης. Κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους προσηρμόσθη ὁ μισθὸς τῶν καθηγητῶν πρὸς τὴν πτώσιν τοῦ νομίσματος. Ἐνεκεν ἀπροθυμίας τινῶν καθηγητῶν ὅπως προσέρχωνται εἰς τὰς συνεδριάξεις τῶν Σχολῶν ἐζητήθη τῇ 11 Ἰουνίου 1844, ὅπως κρατῆται ἐκ τοῦ μισθοῦ τῶν ἀνάλογον μέρος.

¹ Ἀπὸ τῆς Ἀνατομικῆς εἶχεν ἐπιζητηθῆ ὁ ἀποχωρισμὸς τῆς Ἰστολογίας, μάλιστα τῷ 1882 εἶχε προτιθῆ ὡς καθηγητῆς τοῦ μαθήματος τούτου ὁ Δ. Χασιώτης, ἀλλὰ τὸ Ὑπουργεῖον δὲν ἀπέδεχθη τὴν πρότασιν ταύτην, οὐδὲ τὴν ταυτόχρονον τῆς ἰδρύσεως ἔδρας Ὑγιεινῆς. δι' ἣν εἶχεν ὑποδειχθῆ ὁ Ι. Βάμβας. Τελευταίως ἐγένετο ἔκτακτος ἔδρα ἱστολογίας - ἐμβρυολογίας, εἰς ἣν διωρίσθη κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ Γεώργιος Κοσμητάτος, εἶτα δὲ ὁ Θεμιστοκλῆς Γ. Σκλαβούνος.

γητής της *Ανατομίας*, τῇ δὲ 15 Ἀπριλίου 1883 τακτικὸς καθηγητὴς διαδεχθεὶς τὸν Δ. Γεωργίου. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῷ 1890. Γνώστης βαθύς τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ μελετητὴς τῶν συγγραμμάτων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἱατρῶν ἐγένετο ὁ εἰσηγητὴς τῶν ἰσχυρότων ἐπιστημονικῶν ἀνατομικῶν ὄρων, ὧν πλείστους καὶ ὁ διάδοχος αὐτοῦ καθηγητὴς Γ. Σκλαβοῦνος εἶτα ἐπλασεν.

Κυριώτερα¹ τῶν ἔργων αὐτοῦ εἶναι :

- 1) Ἀνατομικὴ τοῦ ἀνθρώπου περιέχουσα καὶ ἱστολογίαν καὶ ἐμβρυολογίαν. Τόμ. 3. Ἀθήναι 1889 - 1890, 8ον, Β' ἐκδ. 1896, σελ. 2200.
- 2) Ἀνατομικὴ περιγραφή τῶν ἀγγειωδῶν τε καὶ μυϊκῶν χιτῶνων τοῦ βολβοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ. Διατριβὴ ἐπὶ ὕψησει. Ἀθήναι 1887, 8ον, σελ. 62. Τύπ. Μίλλοντος.
- 3) Ἡ ἀνατομικὴ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις (λόγος) Ἀθήναι 1886, 8ον, σελ. 22, Τύποις Α. Κωνσταντινίδου· ὄρα καὶ Ἱατρ. καὶ Φαρμ. Δελτίον, τόμ. Α', σελ. 25.
- 4) Ἑρμηνεῖα χωρίων Ἀριστοτέλους Ἀθήναι 1884, 8ον, σελ. 22. Ὅρα καὶ Παρνασσός, τόμ. Η', σελ. 581.
- 5) Ἀνατομικὰ μελετήματα, τεύχ. Α' Ἀθήναι 1870, 8ον, σελ. 64. Τύπ. Κτενᾶ καὶ Οἰκονόμου.
- 6) Ἀνατομικὰ μελετήματα ἀναφερόμενα εἰς τοὺς ἀρχαίους ἱατρούς. Πειραιεύς 1882.
- 7) Περὶ ἀνατομικῶν τιμῶν ἀνωμαλιῶν. Πρακτ. Συνέδρ. Ἑλλ. ἱατρῶν (1887) σελ. 21.
- 8) Ὅροι ἀνατομικοί. Ἱατρ. Δελτίον, τόμ. Β', σελ. 27.
- 9) Περὶ τῆς ὀνομασίας τῆς σπονδυλικῆς στήλης. Ἀθηνᾶ, τόμ. Α', σελ. 629.
- 10) Βῆξ σπασμώδης ἐξ ἐλμινθιάσεως. Ἀσκληπιός, τόμ. Η', σελ. 257.
- 9) Περὶ τῆς ἐν Ἀνεμωρείῳ (Ἀραχώβῃ) τῷ ἔτει 1872 ἐνακηψίας ἐπιδημίας τῆς εὐλογίας. Πρακτ. Συνεδρ. Ἑλλ. ἱατρῶν (1882), σελ. 231. Αὐτόθι καὶ συζήτησις.
- 10) Πλάνη τῶν νεωτέρων χειρουργῶν Ἀσκληπιός, Τόμ. Θ', σελ. 345.

4. *Ρήγας Νικολαΐδης*, διαδεχθεὶς τὸν Α. Παπαϊωάννου τῷ 1891, διέτελεσε καθηγητὴς τῆς *Ανατομίας* μέχρι τῆς 7 Ἰουλίου 1899, ὅτε κατέλαβε τὴν ἔδραν τῆς *Φυσιολογίας*· εἶναι ὁ εἰσαγαγὼν συστηματικῶς τὴν διδασκαλίαν τῆς *Ἐμβρυολογίας*.

5. *Γεώργιος Δ. Σκλαβοῦνος*, ὁ νῦν κατέχων τὴν ἔδραν. Ἐγενήθη τῇ 16 Ὀκτωβρίου 1869 ἐν Τιθορέᾳ (Βελίτση) τῆς ἐπαρχίας Λοκρίδος. Τῷ 1884 — 1885 ἐνεγράφη εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου, προτιθέμενος ἵνα κατόπιν μεταγραφῆ εἰς τὴν Νομικὴν Σχολὴν καὶ ἀκολουθήσῃ δικαστικὸν κλάδον. Ἀλλὰ μετὰ ἐνὸς ἔτους φοίτησιν ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ, κλεισθέντος τοῦ Πανεπιστημίου ἕνεκα ἐπιστρατεύσεως καὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐπιμένοντος ἵνα σπουδάσῃ Ἱατρικὴν, μετέβη τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1885 εἰς Ζυρίχην, ὅπουθεν μετ' ὀκτάμηνον διαμονὴν μετέβη εἰς Wuerzburg τῆς Βαυαρίας, ἐνθα τῷ 1886 ἐνεγράφη εἰς τὸ ἐκεῖ Πανεπιστήμιον ὡς φοιτητὴς τῆς Ἱατρικῆς. Τῷ 1891 ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῆς Ἱατρικῆς, ὑποβαλὼν διατριβὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Περὶ ἐλαιειδίνης καὶ τῆς κερατοποιητικῆς ἐξεργασίας τῆς καρδιακῆς μοίρας τοῦ στομάχου τῶν θηλαστικῶν». Τῷ 1891 ὑπέστη τὰς πρακτικὰς ἐξετάσεις (Staatsexamen).

¹ Κατ' ἀπόφασιν τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ἑκατονταετηρίδος θέλουσι δημοσιευθεῖ ἐκ τῶν πολυαριθμῶν ἐργασιῶν ἑκάστου τῶν καθηγητῶν μόνον περὶ τὰς 15 ἐκ τῶν κυριωτέρων.

Μετὰ διετη ὑπηρεσίαν ὡς βοηθοῦ ἐν τῷ ἀνατομικῷ ἰνστιτούτῳ τοῦ Βυρσο-
βούργου, ἠναγκάσθη ἕνεκα οἰκογενειακῶν λόγων νὰ διακόψῃ καὶ νὰ ζητήσῃ τοιαύτην
ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. Οὕτω τῷ 1892 ἐπιστρέψας εἰς Ἀθήνας διωρίσθη ὑφηγητὴς τῆς
Ἀνατομικῆς καὶ ἐπιμελητὴς τοῦ Ἀνατομείου ὑπὸ τὸν Πῆγαν Νικολαΐδην, τῷ δὲ
1899, καταλαβόντος τοῦ Νικολαΐδου τὴν ἔδραν τῆς Φυσιολογίας, διωρίσθη τακτικὸς
καθηγητὴς τῆς Ἀνατομικῆς.

Ἐκ τῶν πολλῶν δημοσιευθειῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ κυριώτεραι εἶναι αἱ ἑξῆς :

- 1) Untersuchungen über das Eleidin and den Verhornungsprozess der Pars cardiaca des Magens der Säugetiere, 1890. Διατριβὴ ἐπὶ διδακτορικῶν.
- 2) Beiträge zur feineren Anatomie des Rueckenmarks der Amphibien, 1892.
- 3) Über Ösophagitis dissecans superficialis, 1893.
- 4) Über die feineren Nerven und ihre Endigungen in den männlichen Genitalorganen, 1893.
- 5) Zur Kenntnis der Spinalganglien der Säugethiere.
- 6) Περὶ τῆς ὕψους τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος. Ἀθήναι 1897.
- 7) Über Keimzellen in der weissen Substanz des Rückenmarkes an älteren Embryonen und Neugeborenen, 1899.
- 8) Περὶ τοῦ πρώτου ἐμβρυϊκοῦ κυττάρου καὶ τῆς σχέσεως αὐτοῦ πρὸς τὰ τοῦ τετελειωμένου ὄργανισμοῦ κύτταρα. Λόγος ἐναρκτήριος καθηγησίας, 1899.
- 9) Παρατηρήσεις τινὲς περὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ πλακοῦν-ος τῶν σαρκοφάγων, (Συνεργ. I. Τοπάλη, 1904).
- 10) Über Ventricularsäcke des Kehlkopfes beim Erwachsenen und Neugeborenen Menschen sowie bei einigen Affen, 1904.
- 11) Über eine einfache Methode zur Feststellung und Abbildung der Umrisse der Muskelansätze, 1907.
- 12) L'artère pulmonaire et plus spécialement des rapports de sa branche droite avec le cœur, Paris.
- 13) De muscle presternal, Paris.
- 14) Ἀνατομικὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἥτοι σύγγραμμα ἀνατομικῆς μετὰ ἐγχρώμων εἰκόνων καὶ πινάκων ἀποτελούμενον ἐκ 3 τόμων, εἰς 3 ἐκδόσεις¹.
- 15) Περὶ ἀνωμάλου πορείας τῆς ἀΐγους φλεβὸς διὰ μέσου τοῦ κορυφαίου μέρους τοῦ δεξιοῦ πνεύμονος, 1918
- 16) Zur schnellen Ablösung der Placenta, 1920· τὸ αὐτὸ καὶ ἀγγλιστὶ ἐν Surgery.
- 17) Über die Appendices epiploicae des Duenn- und Dickdarmes des Menschen und der Thiere und über deren Abstammung, 1926.
- 18) Sur l'epiploidium de l'appendice vermiculaire de l'homme. 1929.
- 19) Über ein typisches Epiploidium des Processus vermicularis des Menschen.
- 20) Über einen Fall von Mesenteriolium ventrale beim Menschen 1931.

Ἀπὸ τοῦ 1897 διατελεῖ ἰσόβιον μέλος τῆς διεθνοῦς Ἀνατομικῆς Ἑταιρείας.

Τῷ 1911 διωρίσθη μέλος τῆς τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, τῆς διορισθείσης ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως πρὸς ἀνάλυσιν τῶν ἔργων καὶ ἐκτίμησιν τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ διδακτικῆς ἱκανότητος τῶν ὑποψηφίων καθηγητῶν διὰ τὰς κενὰς τακτικὰς ἔδρας ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ.

Τῷ 1926 ἐξελέγη μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Ἀπὸ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1933—1934 διευθυντὴς τοῦ Ὀδοντιατρ. Σχολείου.

¹ Ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ τούτῳ περιλήφθησαν πλείστα ἴδια παρατηρήσεις, αἵτινες κατ' ἴδιαν δημοσιεύμεναι ἠδύναντο νὰ ἀποτελέσωσι πολλὰς διατριβὰς.

ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ¹.

1. Δημήτριος 'Αλ. Μαυροκορδάτος.

2. **Δαμιανός Γεωργίου.** 'Αμφότεροι, ως εἴρηται, ἐδίδασκον καὶ τὴν Φυσιολογίαν μετὰ τῆς 'Ανατομικῆς.

3. **Ἰωάννης Νικολαΐδης** ἐκ Λεβαδείας, ἐπίτιμος καθηγητῆς τῆς Φυσιολογίας ἀπὸ 14 'Απριλίου 1837, γενόμενος τακτικὸς καθηγητῆς τῆ 16 'Ἰανουαρίου 1846. 'Απελύθη τῆ 27 Σεπτεμβρίου 1848.

Ἐγραψε :

1) Περὶ προόδου τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν, Παρίσι 1831, 8 ν, σελ. 122.

2) Σύνοψις τῶν πρωτίτων ἀνακαλύψεων καὶ ἐφευρέσεων κατ' ἐπιστήμας καὶ τέχνας. Εὐρωπ. Ἰεραριστ., τόμ. Α', σελ. 227—256.

4. **Κωνσταντῖνος Βουσάκης.** Ἐγεννήθη ἐν Συράκῃ κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1819². Τὴν ἐγκύκλιον αὐτοῦ παιδευσιν ἔσχεν ἐν Ναυπλίῳ. Μετὰ τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ μετέβη εἰς Παρισίους, ὡς ὑπότροφος, ἐκεῖ δ' ἔλαβε τὸ δίπλωμα τοῦ διδάκτορος (1847). Ἐπιστρέψας εἰργάσθη μετὰ ζήλου κατὰ τῆς εἰς Πειραιᾶ καὶ Ἀθήνας ἐνσηκψάσης χολέρας (1854), δι' ἧς ἐτιμήθη ἰδιοχείρως ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος διὰ τοῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτήρος. Τῆ 11 Μαρτίου 1849 ἐγένετο ὑφηγητῆς τῆς Συγκριτικῆς Ἀνατομίας καὶ Φυσιολογίας, εἶτα δὲ διωρίσθη ἑκτακτος καθηγητῆς τῆς Φυσιολογίας (23 Ἰουνίου 1856) καὶ τέλος τῆ 20 Ὀκτωβρίου 1862 τακτικὸς καθηγητῆς τοῦ μαθήματος. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῆ 8 Δεκεμβρίου 1898.

Ἐγραψε τὰ ἑξῆς :

1) Περὶ χλωρίσεως, διδακτορικὴ διατριβὴ γαλλιστί, Παρίσι 1847.

2) Περὶ τῆς κατὰ τὸν Πειραιᾶ καὶ Ἀθήνας χολέρας, 1855.

3) Περίπτωσις ὕμενογόνου λαρυγγίτιδος σπανίας ἐν Ἑλλάδι, Πρακτ. Ἰατρ. Ἐταιρ. Ἀθηνῶν, Ἀθῆναι 1875.

4) Περὶ ἐπιλοχείου μολύνσεως. Συζήτησις αὐτόθι 1892

5) Περὶ τοῦ ἥπατος. Ἰατρ. Ἐφημ. τοῦ Στρατοῦ, τόμ. Ε', σελ. 977.

6) Ἐγχειρίδιον Φυσιολογίας τοῦ ἀνθρώπου, μετ' εἰκόνων, Ἀθῆναι 1889, 8ον, σελ. 802, εἰς δύο ἐκδόσεις.

5. **Ζωχίδος Ἰωάννης.** Ὁ κατόπιν καθηγητῆς τῆς Παθολογικῆς Κλινικῆς (δρ. κατωτ.).

¹ Τὸ πρῶτον τῆ 1 Δεκεμβρίου 1844 ζητεῖται ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ Ἀχελωΐδου δι' αἰτίας αὐτοῦ τοῦ πρὸς τὴν Ἱ. Σχολήν, ὅπως ἀποχωρισθῇ ἡ Φυσιολογία τῆς Ἀνατομικῆς καὶ καταλάβῃ οὗτος τὴν ἔδραν. Ἡ Σχολὴ δὲ μὴ ἀρνείται τὴν ἴδρυσιν β' ἔδρας. Ὁ αὐτὸς ἱατρὸς ἐζήτησεν, ὅπως διδάξῃ καὶ Βοτανικὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν αἰτησὶν ταύτην ἀπέρριψεν ἡ Σχολή, προκειμένου ὅπως διδάξῃ τὸ μάθημα τοῦτο ὁ Δόξας. (Συνεδρία 20 Ἀπριλ. 1844). Ἀλλὰ καὶ ἐκ τρίτου προσήλθεν ὁ Ἀχελωΐδης αἰτούμενος, ὅπως διδάξῃ ἀμισθὶ Ὀφθαλμολογίαν. Ἡ Σχολὴ καὶ πάλιν ἠρνήθη, ὡς διδάσκοντος τὸ μάθημα τοῦ καθηγητοῦ Ὀλυμπίου (Συνεδρία Ι. Σ. τῆς 20 Δεκ. 1844).

² Κατ' ἄλλην πηγὴν ἐγεννήθη ἐν Μεγάροις κατὰ Νοέμβριον 1823.

6. **Ρήγας Νικολαΐδης.** Ὁ εἰσηγητὴς τῆς πειραματικῆς φυσιολογίας ἐν Ἑλλάδι. Ἐγεννήθη ἐν Ὁρμενίῳ (Πορταριά) τοῦ Πηλίου τῇ 6 Ὀκτωβρίου 1856, μετὰ τὴν ἐγκύκλιον αὐτοῦ παιδευσιν ἐν Βόλῳ καὶ Ἀθήνας ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου (1872), ἐγένετο διδάκτωρ τῷ 1876, εἶτα δ' ἀπῆλθεν εἰς Γερμανίαν καὶ Γαλλίαν πρὸς μετεκπαιδευσιν. Ἐπανελθὼν ἐγένετο τῷ μὲν 1882 ὑφηγητὴς τῆς φυσιολογίας, τῷ 1887 ἐπιμελητὴς παρὰ τῷ καθηγητῇ Ζωχιῷ. Τοῦτον διεδέχθη τῷ 1892 ὡς τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Πειραματικῆς φυσιολογίας, ἀφ' οὗ, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω, ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ διετέλεσε καθηγητὴς τῆς Ἀνατομικῆς. Τῷ 1902 ἐγένετο πρόεδρος τοῦ Πανελληνίου Ἱατρικοῦ Συνεδρίου, τῷ δὲ 1896 ἀκαδημαϊκός. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῷ 1928.

Κυριώτεραι τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν εἶναι :

- 1) Φυσιολογία τοῦ ἀνθρώπου, Τόμ. 3, ἐκδ. α' 1903—6, β' 1912—5.
- 2) Über die histologischen Veränderungen der Stauungsmilz, 1880.
- 3) Über die Anwendung der Stromuhr unter Beihilfe des Peptons, 1882.
- 4) Über den Verlauf der Vasomotoren im Rückenmark, 1882.
- 5) Recherches sur le nombre des globules rouges dans les vaisseaux du foie 1882.
- 6) Φυσιολογικαὶ ἔρευναι περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς θερμότητος ἐπὶ τὴν ἔγερσιμότητα τῶν μυῶν, 1882.
- 7) Περὶ τῆς καταστάσεως καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων φυσιολογίας καὶ τῶν προβλημάτων αὐτῆς. Ἐναρκτήριος λόγος ὑφηγεσίας, 1883.
- 8) Über die karyokinetischen Erscheinungen der Muskelkörper während des Wachstums der Quergestreiften Muskeln, 1883.
- 9) Über die mikroskopischen Erscheinungen bei der Contraction der quergestreiften Muskeln, 1883.
- 10) Über die Curve nach welcher die Erregbarkeit des Muskels abfällt, 1886.
- 11) Über den zeitlichen Verlauf des Muskelstromes, 1889.
- 12) Das Überleben von Kaninchen nach Ausschaltung beider Lungenvagi, 1900.
- 13) Über die Ursache der rythmischen Bewegungen bei konstanten Reizen, 1909.
- 14) Die Hemmungen, 1909.
- 15) Wärmezentrum und Wärmepolypnoe, 1910.
- 16) Untersuchungen über die Regulierung der Atembewegungen der Vögel 1914.
- 17) Untersuchungen über die Veränderungen der Gangliaszellen der Medulla oblongata während der Polypnoe, 1916. Πολλὰς ἐτι ἐργασίας ἐξετέλεσε καὶ ἐδημοσίευσε μετὰ τοῦ καθηγητοῦ Σ. Δοντᾶ.

7. **Σπυριδων Δοντᾶς.** Ἐγεννήθη τῇ 21 Ἰουνίου 1878 ἐν Ἀθήναις, μετὰ τὴν ἐγκύκλιον αὐτοῦ παιδευσιν ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου (1894), γενόμενος διδάκτωρ τῷ 1898. Μετὰ ταῦτα μετέβη εἰς Γερμανίαν πρὸς εὐρυτέρας σπουδὰς, τῷ 1900 ἐγένετο βοηθὸς τοῦ φυσιολογικοῦ, τῷ 1901 ἐπιμελητὴς, τῷ δὲ 1916 ἑκτακτὸς καθηγητὴς τῆς Γενικῆς φυσιολογίας. Τῇ 13 Ἀπριλίου 1925 τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Πειραματικῆς φαρμακολογίας, τῷ 1927 τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Φυσιολογίας. Κατ' Ἰούνιον 1931 μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τῷ δὲ 1932 μέλος τῆς Kais.-Leopol. Carol. γερμανικῆς Ἀκαδημίας τῶν φυσιοδιφῶν. Διατελεῖ μέλος τοῦ Διεθνοῦς Συνεδρίου τῶν φυσιολόγων καὶ πρόεδρος τῆς Λέσχης τῶν Ἐπιστημόνων.

Ἐκ τῶν πολυπληθῶν ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ ἀναφέρομεν τὰς ἐξῆς :

- 1) De la courbe d'élasticité des muscles avec et sans nerfs. Arch. ital. de Biol., Τόμ. 36, 1901.
- 2) Über einige Einwirkungen auf die Dehnungscurve des Muskels, Arch. f. Anat. u. Phys. 1903, S. 419.
- 3) De l'action du curare, de la sparteïne et de l'atropine sur la contraction des muscles véralinisés de la grenouille. Compt. rendu du VI Congr. intern. de Phys. Bruxelles, 1904, p. 72.
- 4) Über ein Atemzentrum in der Grosshirnrinde des Hundes und den Verlauf der von denselben entspringenden centrifugalen Fasern. (συνεργ. Μαυράκη), Ididem.
- 5) Περὶ τῆς ἐν τῷ κεντρικῷ νευρικῷ συστήματι πορείας τῶν τὴν κόρην νευρουσῶν ἰνῶν. (Συνεργ. Γ. Κοσμετάτου), Πρακτ. Ἐ' Πανελ. Συνέδρ. 1906, σελ. 121.
- 6) Versuch, welcher zeigt, dass nach Abkühlung des Gehirns an der Gegend der Corpora striata die hervorgerufene Polypnoë verschwindet (Συνεργασία Ρ. Νικολαΐδου). Ἀνακοίν. τῷ Διεθν. Συνεδρ. Φυσιολ. ἐν Gronningen 1913.
- 7) Action physiologique du d chlorhydrate de pinène et du d-camphène sur la grenouille (Συνεργασία Δ. Τσακαλώτου). Journ. d. Pharm et de Chim. t. XV. 1917, p. 19.
- 8) Τοπικά θερμομαντικά ἑρεθίσματα τοῦ κέντρου τῆς θερμότητος. Τριακονταετηρίς καθ. Ρ. Νικολαΐδου 1922.
- 9) Les fumées industrielles en Grèce. Compt.-rendus de la 4e Confer. d. chim. p. 184.
- 10) Über die narkotische Wirkungen des mit chloresurem Kaliums versetzten Rauchtobaks Nr. 5, 1905.
- 11) Ἐπίδειξις νέου αὐτογραφικοῦ ὄργάνου πρὸς παράστασιν τῆς ἐλαστικότητος τῶν μυῶν 1932.
- 12) L'eau de l'organisme et la polyurie thermique, 1932.
- 13) Ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος καὶ ἡ ἀρτηριακὴ πίεσις κατὰ τὴν ταχυπνοϊκὴν περιόδον τοῦ κυνός. (Συν. Παπαγεωργιάδου), 1934.
- 14) Modifications morphologiques de la rétine de la grenouille adaptée à la lumière et à l'obscurité, 1934. (Συνεργ. Κοσμετάτου - Κοτσαύτη).
- 15) Ἡ ἔναρξις τῆς διαρρυθμιστικῆς λειτουργίας τῆς θερμοκρασίας ἐπὶ τοῦ κυνός. (Συνεργ. Παπαγεωργιάδου) 1935.
- 16) Πειραματικὰ ἔρευνα ἑπι τῶν βιταμινῶν τῶν ἑλληνικῶν σταφίδων (σουλτανίνα Κρήτης), 1936.

Συγγραμματα αὐτοῦ εἶναι :

- Φυσιολογία, Τόμ. 2, ἔκδ. α' 1928—30. β' 1935—6. Βραβευθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.
Αὐτὸ περὶ τὴν φυσιολογικὴν χημειαν ἀσκήσεις, Ἀθῆναι, α' ἔκδοσις, 1907, β' 1913, γ' 1914.
Φαρμακολογία. Τόμ. 2, α' ἔκδ. 1912—4, β' 1925—6.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΟΣΩΝ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΑΤΡΙΚΗΝ

1. **Ἀναστάσιος Γεωργιάδης Λευκίας.** Ἐγεννήθη ἐν Φιλιππουπόλει Θράκης τῷ 1773, ἔνθα ἐφοίτησεν εἰς τὸ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Κ. Οἰκονόμου γυμνάσιον. Τῷ 1877 μεταβὰς εἰς Βουκουρέστιον ἐξηκολούθησε τὰς σπουδὰς παρὰ τῷ Λάμπρῳ Φωτιάδῃ, μετὰ ταῦτα δὲ μετέβη εἰς Βιέννην (1802) καὶ Ἰέννην (1805) πρὸς σπουδὴν τῆς ἰατρικῆς. Γενόμενος διδάκτωρ ἐν Ἰένῃ (1806) ἐπανήλθεν εἰς Βιέννην, ἔνθα ἐξέδοτο μὲν ἑλληνιστὶ καὶ λατινιστὶ τὴν «ἀντιπανάκειαν» αὐτοῦ (1810), μετάφρασιν δ' εἰς τὸ ἑλληνικὸν τῆς ἰατροφιλοσοφικῆς ἀνθρωπολογίας τοῦ Ἰω. Δανιήλου τοῦ Μεσγέρου μετὰ σημειώσεων καὶ προλόγου. Μετὰ μικρὰν δ' εἴτα διαμονὴν ἐν Παρισίοις διὰ Βιέννης μετέβη καὶ πάλιν εἰς Βουκουρέστιον, ἔνθα ἤσκησε τὸ ἰατρικὸν ἐπάγγελμα ἐπὶ δεκαετιὸν ὄλην τυγχάνων πολλῆς ὑπολήψεως. Κατὰ τὴν ἐκεῖσε

διατριβήν του ἐξυπηρέτησε πολλαχῶς καὶ δι' ἀρωγῶν χρηματικῶν τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα¹. Τῷ 1832 καθ' ὑπόδειγμα τῶν ἀφορισμῶν τοῦ Ἱπποκράτους ἐξέδοτο ἐν Ἰωνικῇ διαλέκτῳ ἐξαιρετὸν σύγγραμμα ὑπὸ τὸν τίτλον «Πυρετοῦ πεμφυγῶδους ἢ λοιμοῦ ἀφορισμοί», κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον ἕτερον ἐν Παρισίοις, φέρον τὸν τίτλον: «Memoire sur la contagion des maladies exotiques, telles que la peste orientale etc.». Κατελθὼν τῷ 1837 εἰς Ἑλλάδα διωρίσθη τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας τῆς Ἱατρικῆς, εἶτα δὲ καὶ τῆς γενικῆς παθολογίας καὶ θεραπευτικῆς, πρῶτος σχολάρχης (κοσμητῶρ) τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς καὶ πρόεδρος τῆς Ἱατρικῆς Ἑταιρείας. Ἐδίδαξε μέχρι τοῦ 1847, ὑπῆρξε δὲ καὶ εὐεργέτης τοῦ Πανεπιστημίου, δωρήσας αὐτῷ δέκα στρέμματα ἀμπέλου καὶ δύο στρέμματα οἰκοπέδων¹. Ἀπέθανε τῇ 13 Ἰουλίου 1853.

Κυριώτερα τῶν ἔργων αὐτοῦ²:

- 1) Ἀντιπανάχεια, ἦτοι περὶ τῶν αἰτίων, ἃ τὰς νόσους δυσιήτους ἢ ἀνιάτους, μὴ τοιαύτας καθ' ἑαυτὰς οὖσας, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐργάζονται, Βιέννη αἰω' (1810), 8ον, σελ. 545. Ἑλληνιστὶ καὶ λατινιστὶ. Τύπ. Σχραιμβλίου.
- 2) Πυρετοῦ πεμφυγῶδους ἢ λοιμοῦ ἀφορισμοί. Τύποις Πουσιέλου ἐν Λευτερίᾳ Παρισίων 1832, 8ον, σελ. κβ+398.
- 3) Περί χολέρας. Ἀσκληπιὸς Α' σελ. 7.
- 4) Περί τῶν ἐν ταῖς νόσοις ὑποτροπιασμῶν. Αὐτόθι Β', σελ. 161.
- 5) Περί τῆς φλυκταίνουσης λοιμικῆς καὶ τοῦ ἐνοφθαλμισμού αὐτῆς. Αὐτόθι Γ', σελ. 83.

Ἱστορίαν τῆς Ἱατρικῆς καὶ εἰσηγήσεις (εἰσαγωγὴν)³ εἰς ἱατρικὴν³ ἐδίδαξαν κατόπιν ὁ **Ἀντ. Βισάρης**, ὅστις ἐγένετο καὶ ἕκτακτος καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας τῆς Ἱατρικῆς καὶ οἱ καθηγηταὶ **Ι. Βοῦρος**, **Κ. Πρινάρης** ὅστις ὑπῆρξε καὶ καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας τῆς Ἱατρικῆς καὶ ὁ **Π. Κυριακός**.

2. **Ἀριστοτέλης Π. Κούζης**. Ἐγεννήθη τῇ 22 Σεπτεμβρίου (5 Ὀκτωβρίου) 1872 ἐν Ἀθήναις. Διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν μετέβη εἶτα εἰς Γερμανίαν καὶ Γαλλίαν πρὸς μετεκπαίδευσιν. Ἰψηγητὴς ἐν ἀρχῇ (1902) ἐξελέγη εἶτα τῷ 1921 τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας τῆς Ἱατρικῆς. Ἰδρυσε τὴν βιβλιοθήκην τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς, εἰς ἣν ἐδώρησε πλεῖστα βιβλία. Ἐξελέγη τῷ 1931 μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Εἰργάσθη μεταξὺ τῶν πρώτων ἐν τῷ ἀγῶνι κατὰ τῆς φθίσεως, τῶν ἐλωδῶν πυρετῶν καὶ τοῦ καρκίνου, πρωτοβουλία δ' αὐτοῦ ἰδρύθη τὸ Ἑλληνικὸν ἀντικαρκινικὸν ἰνστιτούτον. Τῷ 1936 ἐγένετο ὑπουργὸς τῆς Ἰγυεινῆς.

Αἱ ἐπιστημονικαὶ αὐτοῦ ἐργασίαι ἀναφέρονται κυριώτερον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἱατρικῆς, τὴν ἱστορίαν τῶν νόσων, τῶν ἐπιδημιῶν, μελέτην καὶ ἔκδοσιν ἀνεκδότων ἱατρικῶν κωδίκων κ.τ.λ.

¹ Ὁ Πρῶτανις Σούτζος (1848) τονίζει ὅτι διὰ λόγων καὶ χρημάτων ἐβοήθησε τὸν ἀγῶνα ἐκ τῶν πρώτων περιβληθεῖς τὸν τῆς ἑλλ. αὐτονομίας θῶρακα.

² Ἐγγραφεὶν ἔτι κατὰ Φαλμεράιερ, ψῆδᾶς καὶ φιλολογικὰ τινὰ ἔργα.

³ Ἀπ' ἀρχῆς τῆς συστάσεως τοῦ Πανεπιστημίου ἐκρίθη ἀναγκαῖον, ὅπως παραδίδηται ἐν ἐκάστῃ σχολῇ μάθημα Μεθοδολογίας καὶ Ἐγκυκλοπαιδείας (εἰσηγήσεις, εἰσαγωγὴ) ἐκάστης ἐπιστήμης, ἵνα οἱ φοιτηταὶ ἀποκτῶσι σαφεστέραν ἔννοιαν τῆς ἐπιστήμης, ἣν ἐφένται νὰ σπουδάσωσι, καὶ τῶν καθ' ἕκαστα κλάδων αὐτῶν.

Ἐκ τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ ἀναφέρονται τὰς ἑξῆς :

- 1) Ὁ Καρκίνος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσιν ἰατροῖς (Βραβευθεῖσα ἐν τῷ Συμβουλευτικῷ ἀγωνί), 1902.
- 2) Περὶ ἐχίνοκόκκων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσιν ἰατροῖς, 1903.
- 3) Sur les fièvres paludéennes d'après les anciens médecins Grecs. Ἐν Ἀττι della Società per gli studi della Malaria, 1908.
- 4) L'œuvre médicale inédite de Paul de Nicée. Janus 1911.
- 5) L'œuvre médicale de Paul de Nicée. Texte grec inédit collationé sur tous les manuscrits, 1911.
- 6) Τὸ «περὶ τῶν ἐν ὀδοῦσι παθῶν» ἀνέκδοτον ἔργον Νεοφύτου τοῦ Προδρομικοῦ, 1927.
- 7) Περὶ τοῦ περὶ οὖρων ἀνεκδότου ἔργου τοῦ Ἰωάννου ἐπισκόπου Πρισοδρουανῶν, 1928.
- 8) Das (lateinische) Fragment: Quo mode visitare debes infirmum und seine Abhängigkeit von Werke des Paulus Nicaenus 1930.
- 9) Contribution à l'étude de la médecine des Xenons pendant le XVe siècle, basée sur deux manuscrits inédits, 1927.
- 10) Τί ἐπετέλεσεν ἡ ἀρχαία ἑλληνική ἰατρικὴ εἰς θεμελίωσιν τῆς ἰατρικῆς, 1932.
- 11) Ὁ Κοραῆς ὡς ἰατρός, 1933.
- 12) L'évolution de la médecine en Grèce, 1932.
- 13) Ἱστορία τῆς Ἰατρικῆς, Τόμ. Α', 1930.
- 14) Πειραματικὰ ἔρευνα ἰατρικῆ περὶ τῆς διὰ χλωρῶν κυμάτων αἰμοσφαιρινοῦριας (ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Α. Βουρνάζου), 1906.
- 15) Ὁ τριήμερος πυρετός, 1911. Διὰ τῆς ἐργασίας ταύτης τὸ πρῶτον ἐπιστήθη ἡ προσοχὴ ἐν Ἑλλάδι ἐπὶ τοῦ πυρετοῦ τούτου.

Ἐξέδοτο ἐπίσης ἑνία συγγράμματα ἀρχαίων Βυζαντινῶν ἰατρῶν, μετέφρασεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν κεφάλαιά τινα ἀρχαίων ἰατρικῶν συγγραμμάτων ὑπολειφθέντων μόνον ἐν ἀραβικῇ γλώσσῃ, ἐδημοσίευσεν ἑλληνικὴν ἰατρικὴν βιβλιογραφίαν ἐπὶ τοῦ 1453, κρίσεις ἐπὶ Συμβουλευτικῶν ἀγώνων ὡς εἰσηγητής, ἐκλατρευτικὰς μελέτας ἐπὶ τῆς φθίσεως (βραβευθεῖσαν ἐν τῷ ἀγωνί τοῦ Α' Συνεδρίου κατὰ τῆς φυματιώσεως), τῶν ἐλωδῶν πυρετῶν καὶ τοῦ καρκίνου καὶ ἐξέδοτο τὰ πρακτικὰ τοῦ Α' Πανελληνίου κατὰ τῆς φθίσεως Συνεδρίου (1909).

ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ

1. Ἀναστάσιος Γεωργιάδης Λευκίας.

2. **Γεώργιος Πρινάρης.** Ἐγεννήθη ἐν Ἡπείρῳ τῷ 1808, ἐσπούδασε δὲ ἐν ἰατρικῇ ἐν Ἀθήναις καὶ Ἐσπερίᾳ. Τῷ 1846 (22 Ἀπριλίου) ἐγένετο ὑφηγητὴς τῆς Φυσιολογίας, τῇ 9 Ὀκτωβρίου 1847 τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Γενικῆς παθολογίας καὶ τῆς Ἱστορίας τῆς ἰατρικῆς, τῇ δὲ 27 Σεπτεμβρίου 1848 ἀνέλαβε καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῆς Ἰγυεινῆς. Ἀπηλλάγη τῆς ὑπηρεσίας τῇ 3 Μαρτίου 1881, ἀπέθανε δ' ἐν Ἀθήναις τῷ 1883.

Κυριώτεραι αὐτοῦ ἐργασίαι εἶναι ¹:

- 1) Στοιχεῖα φυσιολογίας τοῦ ἀνθρώπου, 1847.
- 2) Περὶ Ἰνδικῆς χολέρας, 1848.

3. **Παναγιώτης Κυριακός.** Ἐγεννήθη τῷ 1835 ἐν Καλάμαις, ἔνθα ἔσχε καὶ τὴν πρῶτην αὐτοῦ ἐγκύκλιον παιδείαν, μεθ' ἣν ἐνεγράφη εἰς τὴν Ἰ. Σχολὴν

¹ Ἐπῆρξε συντάκτης καὶ ἐκδότης τοῦ Νέου Ἀσκληπιοῦ, ἔγραψε δὲ καὶ 3 ψόδας πρὸς τὸν βασιλεῖα Ὄθωνα.

του Ἐθν. Πανεπιστημίου. Καίτοι διδάκτωρ τῆς Σχολῆς ταύτης μεταβάς εἶτα εἰς Βερολίνον ἠκολούθησε ἐκ νέου τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ὑποβαλὼν διατριβὴν περὶ τῆς κατὰ Langenbeck διεκπρίσεως τοῦ βραχιονίου ὀστέου καὶ ἔλαβε δεῦτερον δίπλωμα διδάκτορος. Κατελθὼν εἰς Ἑλλάδα ἐγένετο τῇ μὲν 2 Ὀκτωβρίου 1862 ἑκτακτος καθηγητῆς τῆς Γεν. Παθολογίας καὶ Θεραπευτικῆς, τῆς μεθοδολογίας καὶ ἐγκυκλοπαιδείας τῆς Ιατρικῆς, τῇ δὲ 28 Μαΐου 1871 τακτικὸς καθηγητῆς διδάσκων ἅμα ἱστορίαν τῆς Ιατρικῆς καὶ ὑγιεινῆν¹. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις κατ' Ἰούλιον 1900.

Κυριώτεραι τῶν πραγματειῶν αὐτοῦ εἶναι :

- 1) Συγκριτικὴ ἀνατομικὴ καὶ φυσιολογία τοῦ ἐγκεφάλου, 1864.
- 2) Περὶ στρατιωτικῶν Ιατρῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, 1866.
- 3) Περὶ συγγενῶν δυσμορφιῶν καὶ ἰδίᾳ περὶ ἔρμαφροδίτων, 1856.
- 4) Περὶ ἐπιρροῆς τοῦ Ἀριστοτέλους εἰς τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἰατρικὴν Σχολήν, 1857.
- 5) Περὶ τοῦ κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον λοιμοῦ, 1856.

4. **Ἀντώνιος Χρηστομάνος.** Γίδς τοῦ καθηγητοῦ τῆς Χημείας Ἄν. Χρηστομάνου ἐγεννήθη τῇ 16 Ὀκτωβρίου 1871 ἐν Ἀθήναις, ἔνθα ἔλαβε καὶ τὴν πρώτην ἐγκύκλιον αὐτοῦ παιδείαν. Τῷ 1887 ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἰατρ. Σχολῇ τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου, τὸ δ' ἐπόμενον ἔτος μετέβη εἰς Βιέννην, ἔνθα ἐξηκολούθησε τὰς ἰατρικὰς αὐτοῦ σπουδὰς, γενόμενος διδάκτωρ τῷ 1894. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἐγένετο βοηθὸς τοῦ καθηγητοῦ τῆς ὀφθαλμολογίας Fuchs καὶ τοῦ καθηγητοῦ Nothnagel. Ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας τῷ μὲν 1897 διωρίσθη ἐπιμελητῆς τοῦ χημικοῦ καὶ μικροβιολογικοῦ ἐργαστηρίου τοῦ θεραπευτηρίου «ὁ Εὐαγγελισμός», τῷ 1898 ἐπιμελητῆς τοῦ Παθολογικοῦ τμήματος ὑπὸ τὸν καθηγητὴν Ν. Μακκᾶν, τῷ δὲ 1898 ὀφηγητῆς τῆς Γεν. Παθολογίας. Τῷ 1899—1901 διετέλεσεν ἐπιμελητῆς τῆς παθολογικῆς κλινικῆς τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου ὑπὸ τὸν καθηγητὴν Καραμήτσαν, τῷ 1912 διευθυντῆς τοῦ παθολογικοῦ τμήματος τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τῷ δὲ 1912 διωρίσθη καθηγητῆς τῆς Γεν. Πειραματικῆς παθολογίας. Τῷ 1921 παρητήθη τῆς θέσεως τοῦ ταύτης καὶ ἠκολούθησε τὸ πολιτικὸν στάδιον. Ἐγένετο γεν. διευθυντῆς τοῦ Ἰπουργείου τῆς Ὑγιεινῆς, βουλευτῆς, ὑπουργὸς τῆς συγκοινωνίας καὶ τέλος τῆς ὑγιεινῆς. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῇ 24 Ἀπριλίου 1933.

Αἱ κυριώτεραι τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν εἶναι :

- 1) Beitrag zur Kenntniss der Muskelspindeln, 1891.
- 2) Zur Frage des Antiperistaltik, 1895.
- 3) Πειραματικὴ συμβολὴ εἰς τὴν αἰμοσφαιρὸν νουρίαν, 1898.
- 4) Nachweis v. Chinin im Harn durch Pikrinsäure 1898.
- 5) Ein Fall vollständiger Milznekrose 1898.
- 6) Zur Farbstoffproduktion des Bacillus pyocyaneus, 1901.
- 7) Über die Zahl der roten Blatkörperchen in zwei Fällen von Nebennierenkrankung, 1903.
- 8) Colica intestini caeci, ein wohlcharakterisierte sebständig auftretender Symptomen complex, 1904.

¹ Μηδὲ ὅπως διδάσκων ἱστορίαν τῆς Ιατρικῆς, μηδὲ εἰσηγήσεις τῆς Ιατρικῆς ἐν τῷ πρυτανικῷ αὐτοῦ λόγῳ (σελ. 13) ὑποδεικνύει τὴν ἀνάγκην τῆς συμπληρώσεως τῆς ἔδρας ταύτης.

- 9) Παρατηρήσεις τινές ἐπὶ τῆς προδιαθέσεως εἰς τὴν φυματίωσιν 1908.
 10) Περί τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐρυθρῶν αἰμοσφαιρίων ἐν τῇ νόσῳ τοῦ Addison, 1907.
 11) Μελανοδερμικὴ νομισματοειδὴς ἐπὶ ἐλώδους καχεξίας ἐκ κινίνης, 1908.
 12) Μυελίτις ὄξεϊα συνεπεῖα δαμαλισμοῦ, 1908.
 13) Ἐπὶ τῆς αἰτιολογίας τῆς σκωληκοειδίτιδος, 1908.
 14) Kala-Azar Fälle in Griechenland 1911.
 15) Ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἀρσενοβενζολίου πρὸς θεραπείαν τῆς νόσου Καλὰ Ἀζάρ, 1911.
 16) Ὁροθεραπευτικὰ ἀποτελέσματα ἐπιτευχθέντα ἐν τῷ Εὐαγγελισμῷ κατὰ τὴν τελευταίαν ἐπιδημίαν τῆς ἐγκεφαλονωτιαίας μηνιγγίτιδος, 1911.

ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΤΟΜΙΚΗ

1. **Θ. Ἀφεντούλης.** Ὁ κατόπιν καθηγητῆς τῆς φαρμακολογίας ἐγένετο πρῶτος ἔκτακτος καθηγητῆς τῆς παθολογικῆς ἢ γενικῆς ἀνατομίας τῇ 26 Ὀκτωβρίου 1852.

2. **Χαράλαμπος Πρετεντέρης Τυπάλδος.** Ὁ κατόπιν καθηγητῆς τῆς Παθολογικῆς κλινικῆς διωρίσθη ἐν ἀρχῇ καθηγητῆς τῆς παθολογικῆς ἀνατομίας (24 Ὀκτωβρίου 1863).

3. **Κωνσταντῖνος Δηλιγιάννης.** Ὁ κατόπιν καθηγητῆς τῆς Παθολογικῆς κλινικῆς, ὑφηγητῆς δὲ ὦν τῆς Παθολογικῆς ἀνατομικῆς¹ ἀπὸ 14 Μαρτίου 1863, ἀνέλαβε προσωρινῶς τῷ 1885 καὶ τὸ μάθημα τῆς Παθολογικῆς Ἀνατομικῆς.

4. **Μιχαὴλ Χατζημιχάλης.** Ὁ κατόπιν καθηγητῆς τῆς Ἀστυκλινικῆς ἐν ἀρχῇ μὲν διετέλεσεν ὑφηγητῆς τῆς Παθολογικῆς Ἀνατομικῆς (1862), εἶτα ἔκτακτος καθηγητῆς διαδεχθεὶς τὸν Κωνστ. Δηλιγιάννην (4 Νοεμβρίου 1875), τέλος δὲ τακτικὸς (1879).

5. **Δημήτριος Χασιώτης.** Ἐγεννήθη ἐν Βεΐψῃ (Ζαγορίου) τῷ 1845, τὴν δὲ πρώτην αὐτοῦ παιδείωσιν ἔσχεν ἐν Ἰωαννίνοις, μεθ' ἣν ἠκολούθησε τὴν σπουδὴν τῆς ἰατρικῆς ἐν Γερμανίᾳ. Καὶ ἐν ἀρχῇ μὲν ἤσκησε τὸ ἐπάγγελμα ἐν Ἰωαννίνοις, εἶτα δὲ ἐν Ἀθήναις, ἀσχολούμενος ἅμα περὶ τὴν ἱστολογίαν καὶ Παθολογικὴν ἀνατομικὴν, ἧς ἐγένετο καὶ ὑφηγητῆς τῷ 1880. Τῷ 1890 ἀποχωρήσαντος τοῦ καθηγητοῦ Χατζημιχάλη ἐγένετο τακτικὸς καθηγητῆς τῆς Παθολογικῆς Ἀνατομικῆς. Μετὰ βραχυχρόνιον ὄμως διδασκαλίαν παθῶν ψυχικῶν νόσημα ἀπεσύρθη καὶ ἀπέθανεν εἶτα ἐν Ἀθήναις (1897). 157

¹ Σημειωτέον ὅτι καὶ ὁ καθηγητῆς Γ. Καρμηύτσας ἐν ἀρχῇ διετέλεσεν ὑφηγητῆς τῆς Παθολογικῆς Ἀνατομικῆς.

Κυριώτεροι τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν εἶναι ².

- 1) Ἱστολογία φυσιολογική τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ζῴων, Ἀθήναι 1888.
- 2) Μελετήματα ἱστολογικά, 1881.
- 3) Περί λέπρας, 1881 (Γερμ.).
- 4) Παρατηρήσεις περὶ τῆς θεραπευτικῆς δυνάμεως τῆς κινήσεως, 1879.

6. **Νικόλαος Πεξόπουλος.** Ἐγεννήθη τῷ 1859 ἐν Ἀθήναις, ἔνθα ἔσχε καὶ τὴν ἐγκύκλιον αὐτοῦ παιδείου. Μετὰ τὴν λήψιν τοῦ διδακτορικοῦ διπλώματος ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου μετέβη εἰς Παρισίους, ἔνθα ἠσχολήθη περὶ τὴν νευρολογία, ἱστολογία καὶ παθολογικὴν ἀνατομικὴν. Ἐπανελθὼν ἐγένετο ἐν ἀρχῇ μὲν παρασκευαστῆς (1886) ἐν τῷ Παθολογικῷ ἀνατομείῳ, εἶτα δὲ (1889) ἐπιμελητῆς τῆς Παθολογικῆς κλινικῆς παρὰ τῷ καθηγητῇ Καραμήτσα. Τῷ 1895 ἀποχωρήσαντος τοῦ καθηγητοῦ Χασιώτου διεδέχθη τοῦτον ἐν τῇ ἔδρᾳ. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῇ 2 Φεβρουαρίου 1911 ἐκ χρονίας νεφρίτιδος.

Κυριώτεροι τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν εἶναι :

- 1) Περί τῆς νόσου τοῦ Thomson, 1888.
- 2) Περί χρονίου προΐοντος συστηματικοῦ παραληρήματος 1891.
- 3) Νοσήματα τῆς καρδίας καὶ τῶν ἀγγείων. Μέρους Α'. 1895.
- 4) Ἡ ἐλονοσία ἐν Ἀθήναις. 1906 (Γερμ.).
- 5) Περί συγγενοῦς ἐλομιάνσεως, 1907 (Γαλλ.).
- 6) Περί ἰκτερώδους αἰμοσφαιρινουρικοῦ πυρετοῦ, 1906 (Γαλλ.).
- 7) Περί τῆς αἰτιολογίας τῶν ὄγκων. Εἰσήγησις ἐν Πανελληνίῳ Συνεδρίῳ 1906.

7. **Κωνσταντῖνος Μελισσηνός.** Ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τῇ 16 Νοεμβρίου 1867. Μετὰ τὰς ἐγκυκλίους αὐτοῦ σπουδὰς ἐν Μαγνησίᾳ τῆς Μ. Ἀσίας ἐνεγράφη τῷ 1883 ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου, τῷ 1892 ἐγένετο διδάκτωρ καὶ βοηθὸς τοῦ φυσιολογικοῦ ἐργαστηρίου, εἶτα δὲ μετέβη εἰς Μόναχον (1898) πρὸς εὐρυτέρας σπουδὰς. Τῷ 1901 ἐγένετο ὑφηγητῆς τῆς φυσιολογικῆς ἱστολογίας καὶ ἐπιμελητῆς ἐν τῷ Παθολογικῷ Ἀνατομείῳ, τῇ δὲ 26 Ἰουλίου 1912 τακτικὸς καθηγητῆς τῆς Παθολογικῆς Ἀνατομικῆς.

Κυριώτεροι τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν εἶναι :

- 1) Παθολογικὴ ἀνατομική, α' ἔκδ. 1906, β' 1934.
- 2) Τεχνικὴ τῶν νεκροτομιῶν καὶ μικροσκοπικῶν ἀσκήσεων μετὰ διαγνωστικῆς, 1934.
- 3) Untersuchungen über einige intra- und extranucleare Gebilde im Pankreas der Säugthiere auf ihre Beziehung zu der Sekretion, 1902.
- 4) Περί ἀνευρέσεως τῶν νευρικῶν συμπαθητικῶν γαγγλίων ἐν τῷ παγκρέατι, 1892.
- 5) Über Erythroblasten des grossen Netzes. 1898. Διατρ. ἐπὶ ὑψηλῆς.
- 6) Über die Fettkörnchen und ihre Bildung in der Placenta bei den Nagern und der Katze, 1906.
- 7) Die Entwicklung des Eies der Mäuse etc. von den ersten Furchungsphänomenen bis zur Festsetzung des Allantois in der ectoplacentalplate 1907.
- 8) Antwort auf eine Kritik Sobotta's 1912.

² Ἐκτὸς τούτων καὶ διάφοροι διατριβαὶ περὶ Ἠπείρου.

9) Beitrag zur Kenntniss der pathologischen Anatomie der Mikrogyrie, 1912.

10) Περί συγγενούς πολυκυστικού νεφροῦ, καὶ βραδύτερον, συμβολὴ εἰς αἰτιολογικὴν γένεσιν τοῦ συγγενοῦς πολυκυστικοῦ νεφροῦ, 1902.

Ἐκτὸς δὲ τούτων καὶ περὶ τὰς 20 ἄλλαι ἐργασίαι ἐπὶ ζητημάτων ἱστολογικῶν, ἐμβρυολογικῶν καὶ παθολογοανατομικῶν.

ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ¹.

1. **Ἰωάννης Κατσαράς.** Ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τῇ 23 Ἰουλίου 1883, διήκουσε τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ἐν Ἀθήναις, τὴν δὲ ἰατρικὴν ἐσπούδασεν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, γενόμενος διδάκτωρ τῷ 1905. Τῷ 1906 μετέβη εἰς Βερολίνον πρὸς εὐρυτέρας σπουδὰς, ὅπου καὶ παρέμεινε μέχρι τοῦ 1911, ἐργασθεὶς εἰδικώτερον περὶ τὴν Παθολογικὴν Ἀνατομικὴν. Ἐπανελθὼν εἰς Ἑλλάδα διωρίσθη κατόπιν διαγωνισμοῦ ἐπιμελητῆς τοῦ Παθολογικοῦ ἀνατομείου, εἶτα δὲ τῷ 1915 ἔκτακτος καθηγητῆς τῆς Παθολογικῆς ἀνατομίας. Τῷ 1924 ἀποχωρήσαντος τοῦ καθηγητοῦ Α. Χρηστομάνου ἐξελέγη τακτικὸς καθηγητῆς τῆς Παθολογικῆς φυσιολογίας. Ἀποχωρήσαντος δὲ τοῦ καθηγητοῦ Κ. Μελισσηνοῦ (1937) ἐγένετο τακτικὸς καθηγητῆς τῆς Παθολογικῆς Ἀνατομικῆς, διδάσκων ἅμα Παθολογικὴν Φυσιολογίαν.

Αἱ κυριώτεραι τῶν δημοσιευθεισῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ εἶναι αἱ ἐπόμεναι :

1) Über die in der Leber tuberculöser Meerschweinchen auftretenden Infrakte. Virchow's Archiv 1908.

2) Über das Verhalten der Mitosen bei den gutartigen papillären Epitheliomen, 1911.

3) Zwei Fälle von Madurafuss (Mycetoma pedis) in Griechenland, 1912 καὶ 1915.

4) Über einen Fall von lokalisiertem Hodgkinschem Granulom der Pleocoecalklappe. (Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ Β. Γεωργαντᾶ), 1914.

5) Οἱ κυριώτατοι σταθμοὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς Παθολογικῆς Ἀνατομικῆς μετὰ κριτικῶν περὶ αὐτῶν παρατηρήσεων, Ἀθήναι 1916.

6) Contribution à l'étude des métastases par voie lymphatique rétrograde (Mélanosarcomes multiples du tube gastro-intestinal) 1919.

7) Συμβολὴ εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς αἰτιολογικῆς σημασίας τοῦ τραυματισμοῦ ἐπὶ ἐπελθόντος θανάτου, 1918.

8) Contribution à l'étude des métastases cancéreuses des os (Adénocarcinome primitif du foie avec métastase osseuse), 1921.

9) Embolies graisseuses pulmonaires dans la bronchopneumonie grippale. La Presse Médicale N° 63, 1920.

10) A contribution to the study of thrombosis of the Mesenteric Artery (ἐν συνεργασίᾳ μετὰ Α. Καββαδία), 1923.

11) Zur Frage über die infektiös-toxische Natur der leukämischen Erkrankungen, 1924.

12) Über einen Fall von indischen Maduraarm (Mycetoma brachii), 1924).

13) Totale Nekrose einer Wandermilz mit kompensatorischer peripherischer, vielknotiger Hyperplasie von Milzgewebe, 1928.

14) Über eine eigenartige Form von Milzfibrose mit ausgedehnten Eisen-und Kalkinkrustationen und multipler knotiger Pulpahyperplasie, 1930.

¹ Θανάτος τοῦ καθηγητοῦ Χρηστομάνου ἀντὶ τῆς ἔδρας τῆς Γενικῆς Παθολογίας ἢ Ἰ. Σχολῆ καθώρισεν ἔδραν Παθολογικῆς Φυσιολογίας. Πρῶτος ὑφηγητῆς τοῦ μαθήματος τούτου ἀναφέρεται ὁ κατόπιν καθηγητῆς τῆς Μαιευτικῆς Μιλτιάδης Βενιζέλος.

- 15) Pathologisch-anatomische Beobachtungen zum Denguefieber, 1931.
 16) Zur Frage der Kalkeiseninkrustationen in der menschlichen Milz, 1932.
 17) Ausgedehnte rückfällige Thrombose der Eingeweideblutadern bei subakuter Sepsis.
 ('Εν συνεργασία μετὰ τοῦ κ. Α. Συμεωνίδου). Virchow's Archiv, Bd. 286, 1932.
 18) Συμβολή εἰς τὴν μελέτην τῆς σπλαγγχνικῆς ἀκτινομυκητιάσεως. Ἑλληνικὴ Ἱατρικὴ 1934.
 19) Σύγγραμμα αὐτοῦ ἢ Γενικὴ Παθολογία. Τόμος Αοσ, Ἀθήναι 1936.

ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ

1. **Ἰωάννης Νικολαΐδης Λεβαδεύς.** Ἐγεννήθη ἐν Λεβαδείᾳ τῷ 1800, ἤσκησε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ διδασκάλου ἐν Θήβαις, εἶτα δ' ἐν Ὁδησσῷ ἔνθα κατέφυγε μετὰ τὴν ἐπανάστασιν. Τὸ διδακτορικὸν αὐτοῦ δίπλωμα ἔλαβεν ἐν Παρισίοις (1832), ἔνθα ἐσπούδασε φιλοσοφίαν καὶ ἱατρικὴν. Κατελθὼν εἰς Ἑλλάδα ἐγένετο τακτικὸς καθηγητὴς τῆς φαρμακολογίας καὶ τῆς ὑγιεινῆς, εἶτα ὁμῶς διὰ Β. Δ. τῆς 24 Σεπτεμβρίου 1848 ἀπελύθη, ἀνατεθείσης τῆς μὲν φαρμακολογίας εἰς τὸν Ν. Κωστῆν, τῆς δὲ ὑγιεινῆς εἰς τὸν Γ. Πρινάρην. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῷ 1871. (Ὁρ. ἄνωτ. σελ. 11).

2. **Νικόλαος Κωστῆς,** ὁ κατόπιν καθηγητὴς τῆς μαιευτικῆς¹.

3. **Θεόδωρος Ἀφεντούλης.** Ἐγεννήθη ἐν Ζαγοράᾳ τῷ 1824, ἔνθα ἔσχε καὶ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐγκύκλιον μόρφωσιν, ἣν εἶτα συνεπλήρωσεν ἐν Σμύρνῃ. Μετὰ ταῦτα ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου, γενόμενος δὲ διδάκτωρ μετέβη εἰς Μόναχον (1843), ὅπου ἔλαβε καὶ πάλιν διδακτορικὸν δίπλωμα. Μετὰ δὲ διετεῖς σπουδὰς ἐν Παρισίοις καὶ Βουδαπέστη ἐπανελθὼν εἰς Ἑλλάδα ἐγένετο ὑφηγητὴς (1849), εἶτα δὲ τῷ 1852 ἔκτακτος καθηγητὴς τῆς Παθολογικῆς Ἀνατομικῆς. Τῷ 1856 διωρίσθη ἔκτακτος, τῷ δὲ 1862 τακτικὸς καθηγητὴς τῆς φαρμακολογίας, διαδεχθεὶς τὸν καθηγητὴν Ν. Κωστῆν, διακριθεὶς ὡς ἔξοχος διδάσκαλος. Ἀποχωρήσαντος τοῦ καθηγητοῦ Θεοδ. Ὀρφανίδου, ἀνέλαβεν εἶτα καὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς Βοτανικῆς, περὶ ἣν εἶχεν οὐ μικρὰν ἐμπειρίαν καὶ ἦν ἐδίδαξε μετὰ τῆς φαρμακολογίας μέχρι τοῦ θανάτου του (8 Ἀπριλίου 1893).

Κυριώτεραι τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν εἶναι :

- 1) Παθολογικῆς ἀνατομίας ἐπιτομή (α'—γ') 1880.
- 2) Φαρμακολογία εἰς 3 τόμ. γ' ἔκδ., 1890.
- 3) Στοιχεῖα ἐπιστημονικῆς Φυτολογίας (ἐκ τοῦ γερμανικοῦ τοῦ I. Βίανερ) εἰς 2 τόμ. 1885—1887.
- 4) Φαρμακοποιία (τοῦ Γερμ. Κράτους γ' ἔκδ) μετὰ θάνατον ἀποπερατωθεῖσα ὑπὸ Ἀν. Χρηστομάνου, 1893.
- 5) Περιστατικά τινα ἐκ τῆς ἱατρικῆς πράξεως. 1881.
- 6) Περὶ ἐλειογενῶν πυρετῶν 1887.
- 7) Παρατηρήσεις τινεὶς περὶ τῶν ἐν Παιραεῖ ἐπικρατησάντων διαλειπόντων πυρετῶν. 1869.
- 8) Περὶ τοῦ ἐν Τουρκίᾳ σποραδικοῦ δῆθεν ἱκτερώδους πυρετοῦ. 1859.
- 9) Ἐκδρομὴ εἰς Ἀνδρον. 1856, εἰς Νέξον 1858.

¹ Ἡ διείρεσις τοῦ μαθήματος τῆς φαρμακολογίας ἀπὸ τῆς μαιευτικῆς ἐγένετο τῷ 1856, τῆς διδασκαλίας ταύτης ἀνατεθείσης εἰς τὸν τότε ἔκτακτον καθηγητὴν τῆς γενικῆς καὶ παθολογικῆς ἀνατομικῆς Θ. Ἀφεντούλην.

Ἡ πρυτανικὴ αὐτοῦ λογοδοσία (1888) δεικνύει οὐ μόνον τὸν πονοῦντα τὸ Πανεπιστήμιον ἀλλὰ καὶ τὸν ἐμπνευσμένον συγγραφέα.

Διετέλεσε τῷ 1863 ἀντιπρόεδρος τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως.

Ὁ τρηρὸς θεράπων τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν ταῖς Μούσαις εὑρισκεν ἀνάπαυσιν ἀλλὰ καὶ νέας δυνάμεις διὰ τὸ πολυάσχολον ἔργον του. Τὰ φιλολογικὰ αὐτοῦ πάρεργα εἰς 3 τόμους, ἐν οἷς τὸ πανηγύρι τοῦ Ὀλύμπου, αἱ ἀλκαϊκαὶ ᾠδαὶ (1881) καὶ αἱ μεταφράσεις τοῦ Νάθαν τοῦ σοφοῦ τοῦ Λέσσιγκ (Ἀθῆναι 1880) καὶ τῆς Μαρίας Στούαρτ, τοῦ Σίλλερ (1882), δεικνύουσι τὸν ἐμπνευσμένον ποιητὴν, ὅστις καὶ ὡς κριτῆς ἐξαιρέτως διεκρίθη κατὰ τὸ Βουτσιναιὸν καὶ Οἰκονόμειον ποιητικὸν ἀγώνισμα.

Ἀλλὰ καὶ ὡς πρακτικὸς καὶ φιλόανθρωπος ἰατρὸς ἐλάτρευετο ἐν Ἑλλάδι, ἰδίως ἐν Πειραιεῖ, ἐν ᾧ κατόκει, καὶ οὐ τὸ Ζάννειον νοσοκομεῖον διηύθυνε μέχρι τοῦ θανάτου του (8 Ἀπριλίου 1893).

4. **Νικόλαος Γ. Μανκᾶς**, ὁ κατόπιν καθηγητῆς τῆς Παθολογικῆς κλινικῆς ἐξελέγη καθηγητῆς τῆς φαρμακολογίας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀφεντούλη, διδάξας τὸ μάθημα μέχρι τοῦ 1902.

5. **Νικόλαος Καλλικούνης**. Ἐγεννήθη ἐν Νησίῳ (Μεσσηνίας) τῇ 4 Δεκεμβρίου 1862. Τῷ 1885 ἐγένετο διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, εἶτα δ' ἀπήλθεν εἰς Μομπελιέ καὶ Παρισίους πρὸς εὐρύτερας σπουδὰς. Ἐπιστρέψας εἰς Ἑλλάδα ἐγένετο ἐπιμελητῆς τῆς ὑπὸ τὸν καθηγητὴν Καραμήτσαν Παθολογικῆς Κλινικῆς, ὑφηγητῆς τῷ 1896 καὶ τέλος καθηγητῆς τῆς Πειραματικῆς Φαρμακολογίας τῷ 1901. Ἀπέθανεν τῷ 1922 ἐξ ὄγκου τοῦ μεσαυλίου,

Κυριώτεροι τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν εἶναι :

1) Κλινικὴ παθολογία καὶ θεραπευτικὴ εἰς 4 τόμους, 1912—14.

2) Περὶ ὁροθεραπείας. (Γαλλ.), Παρίσι 1889 καὶ ἐν μεταφράσει ὑπὸ Σ. Ζωγραφίδου 1900.

3) Περὶ φυματιώσεως (1890).

4) Ὑστερικο-ἐπιληπτικοὶ παροξυσμοί, 1894.

6. Τοῦτον διεδέχθη ὁ **Σπυρίδων Δοντᾶς** ἐκλεγείς τακτικὸς καθηγητῆς τοῦ μαθήματος τῆς Φαρμακολογίας, ἣν ἐδίδαξεν μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου 1928, ὁπότεν, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω, κατέλαβε τὴν ἑδραν τῆς φυσιολογίας.

7. **Γεώργιος Ἰωκείμογλου**. Ἐγεννήθη τῇ 28ῃ Δεκεμβρίου 1887 ἐν Κούλα (Ἀϊδινίου). Τὰς γυμνασιακὰς σπουδὰς ἐπεράτωσεν ἐν Σμύρνῃ, εἶτα δὲ (1905) ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου, ὅπου καὶ ἐφοίτησε μέχρι τέλους τοῦ ἔτους 1910, ὅτε ἔτυχε τοῦ διδακτορικοῦ διπλώματος. Κατὰ τὰ ἔτη 1911—1913 ἐπεδόθη εἰς εἰδικωτέραν σπουδὴν τῆς Χημείας ἐν τῷ Χημικῷ Ἐργαστηρίῳ τοῦ Καθηγητοῦ Emil Fischer καὶ κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1913 ὑπέστη τὰς εἰδικὰς ἐξετάσεις τοῦ ἐργαστηρίου τούτου. Κατὰ Μάιον τοῦ 1913

διωρίσθη βοηθός (Assistent) του Φαρμακολογικού Έργαστηρίου του Πανεπιστημίου του Βερολίνου. Από του Ιουλίου του 1917 μέχρι του Ιουλίου 1918 ήσυχολήθη εν Greifswald εις τὸ Ἔργαστήριον τῆς Ὑγιεινῆς τοῦ Πανεπιστημίου περὶ τὴν Μικροβιολογίαν καὶ τὴν καταπολέμησιν ἐν Πομμερανίᾳ τοῦ ἐξανθηματικοῦ τύφου. Κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1918 διωρίσθη Ὑφηγητὴς καὶ κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1921 ἑκτακτος καθηγητὴς τῆς Πειραματικῆς Φαρμακολογίας ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ ἐν Βερολίῳ Πανεπιστημίου. Κατὰ τὴν Πρυτανείαν 1922/1923 τοῦ καθηγητοῦ τῆς Φαρμακολογίας Heffter ἐδίδαξεν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ἀντικαθιστῶν αὐτόν, τὸ μάθημα τῆς Φαρμακολογίας. Παραιτηθέντος κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1924 τοῦ ῥηθέντος καθηγητοῦ τῆς Φαρμακολογίας ἀνετέθη αὐτῷ ὑπὸ μὲν τοῦ Πρωσικοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἢ Διεύθυνσις τοῦ Φαρμακολογικοῦ ἐργαστηρίου μέχρι τοῦ διορισμοῦ νέου τακτικοῦ καθηγητοῦ, ὑπὸ δὲ τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς ἢ διδασκαλία τοῦ μαθήματος τῆς Πειραματικῆς Φαρμακολογίας. Ἐπίσης ἐγένετο μέλος τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς διὰ τὸν κλάδον τῆς Φαρμακολογίας.

Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1926 διωρίσθη ὕφηγητὴς τῆς χημικῆς Σχολῆς τοῦ ἐν Βερολίῳ πολυτεχνείου.

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1928 ἐξελέγη καθηγητὴς τῆς Πειραματικῆς φαρμακολογίας καὶ ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τοῦ Φαρμακολογικοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου. Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1929 ἐξελέγη μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Τὸν Ἰούλιον τοῦ 1932 ἡ Ἱατρικὴ Σχολὴ τοῦ ἐν Ἀμβούργῳ Πανεπιστημίου ἀπένευμεν αὐτῷ τὸ χρυσοῦν μετάλλιον αὐτῆς. Τὸν Αὐγούστον τοῦ 1935 διωρίσθη πρόεδρος τοῦ Ἀνωτάτου ὑγειονομικοῦ συμβουλίου.

Ἐδημοσίευσεν μετὰ τῶν συνεργατῶν του 138 ἐργασίας. Ἐκτὸς τούτων 58 μελέται ἐγένοντο ὑπὸ τὰς ἐδηγίας του ὑπὸ μαθητῶν του καὶ ἐδημοσιεύθησαν ὑπ' αὐτῶν. Ἐκ τῶν ἐργασιῶν τούτων 24 ἀφορῶσιν εἰς θέματα τῆς Ὁρολογίας, Μικροβιολογίας καὶ Ὑγιεινῆς, 23 εἰς θέματα τῆς Χημείας, μεθόδους κλπ., 11 εἰς θέματα τῆς Φυσιολογίας καὶ 139 εἰς θέματα τῆς Φαρμακολογίας. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων 14 ἀφορῶσιν εἰς τὰς ἐνώσεις τοῦ ἀρσενικοῦ, 13 εἰς τὴν καφουράν καὶ τὰ παράγωγα αὐτῆς, 13 εἰς τὴν δακτυλίτιδα, 13 εἰς τὰ ἀλογόνα παράγωγα συγγενῆ τοῦ χλωροφορμίου καὶ εἰς τὰς θεωρίας τῆς ναρκώσεως, 6 εἰς τὸ σελήμιον καὶ τελλούριον, 2 εἰς τὴν διὰ προσροφήσεως θεραπείαν καὶ 78 εἰς διάφορα ἄλλα θέματα τῆς Φαρμακολογίας. Αἱ περισσότεραι τῶν ἐργασιῶν τούτων ἔχουσι δημοσιευθῆ εἰς γερμανικὰ περιοδικὰ (Biochemische Zeitschrift, Archiv für experimentelle Pathologie und Pharmakologie, Pflüger's Archiv, Klinische Wochenschrift κτλ.). Αἱ ἀπὸ τοῦ 1928 καὶ ἐντεῦθεν γενόμεναι μελέται ἐδημοσιεύθησαν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς τὰ Πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Εἶναι συνεργάτης τοῦ Heffter's Handbuch der experimentellen Pharmakologie. Ἐπίσης τοῦ ὑπὸ τῶν Gottstein, Schlossmann καὶ Teleky δημοσιευθέντος

Handbuch der sozialen Hygiene und Gesundheitsfürsorge και τοῦ ὑπὸ τοῦ
Atzler δημοσιευθέντος Handbuch der Arbeitsphysiologie.

Ἐδημοσίωσεν ἐπίσης τὰ ἐξῆς συγγράμματα :

1) Ἐγχειρίδιον Φαρμακολογίας καὶ Συνταγολογίας, Ἀθήναι 1929—1935, τεύχη ἑπτὰ, σελ. 1—844.

2) Στοιχειώδεις μέθοδοι προσδιορισμοῦ τοῦ pH, Ἀθήναι, 1934, σελ. 83.

3) Μαθήματα καὶ πρακτικαὶ ἀσκήσεις ὑγειονομικῆς χημείας κατὰ τὸ πρόγραμμα τῆς Ὑγειονομικῆς Σχολῆς
Ἀθηνῶν.

ΕΙΔΙΚΗ ΝΟΣΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ, ΠΡΟΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ, ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ¹.

1. **Ἰωάννης Βούρος.** Ἐγεννήθη τῇ 1 Ἰουλίου 1808 ἐν Χίῳ, ἔνθα ἠκο-
λούθησε καὶ τὴν ἐγκύκλιον αὐτοῦ παιδευσιν. Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς πατρίδος
του διεσώθη εἰς Τεργέστην, ἐκεῖθεν δὲ μετέβη εἰς Βιέννην (1825) πρὸς σπουδὴν
τῆς ἰατρικῆς. Τὸ διδακτορικὸν αὐτοῦ δίπλωμα ἔλαβεν τῷ 1832 ἐν Ἀλλῆ (Halle)
καὶ διὰ μέσου Γερμανίας, Ἰταλίας, Γαλλίας, κατήλθεν εἰς Ἑλλάδα. Τῷ 1834
διωρίσθη νομοῦατρος Κυκλάδων, τῷ 1836 καθηγητῆς τῆς εἰδικῆς νοσολογίας καὶ
κλινικῆς ἐν τῷ συσταθέντι χειρουργικῷ σχολείῳ, ταυτοχρόνως δὲ μέλος καὶ γραμ-
ματεὺς τοῦ Ἰατροσυνεδρίου, ἅμα δὲ τῇ ἰδρῦσει τοῦ Πανεπιστημίου τακτικὸς καθη-
γητῆς τῶν μαθημάτων τούτων (14 Ἀπριλίου 1837). Τῷ 1840 ἐγένετο πρόεδρος
τοῦ Ἰατροσυνεδρίου καὶ τμηματάρχης τοῦ ὑγειονομικοῦ τμήματος τοῦ ὑπουργείου
τῶν ἐσωτερικῶν, μετὰ τριετίαν ὅμως παρητήθη καὶ διωρίσθη ἰατρός τοῦ βασιλέως
᾽Οθωνος. Τῷ 1853 διωρίσθη καὶ πάλιν τμηματάρχης ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν ἐσω-
τερικῶν καὶ πρόεδρος τοῦ Ἰατροσυνεδρίου. Παραίτηθεις (24 Ἀπριλίου 1848) ἔνεκεν
ἀσθενείας μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα ἐξήσκησε τὴν ἰατρικὴν. Τῷ 1873
ἐπανήλθεν εἰς Ἀθήνας, ἔνθα καὶ ἀπέθανε τῷ 1885.

Κυριώτερα τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ εἶναι :

1) Περὶ νοσοκομείων σχεδίασμα, Πρίσις 1831.

2) Ἑλληνικὴ φαρμακοποιία. Ἀθήναι 1868 (ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν Σ. Λάνδερρ καὶ Ι. Σαρτορίου).

3) Περὶ τοῦ αἰζώου τοῦ Θεοφράστου, Ἀσκληπιῶς 1937.

4) Λειπίου συνωνυμία ἑλληνική, Ἀσκληπιῶς 1936, σελ. 137 καὶ ἄλλαι πραγματεῖαι δημοσιευθεῖσαι ἐν τῷ
«Ἀσκληπιῷ» ἢ ἀνακοινωθεῖσαι τῇ Ἰατρικῇ Ἐταιρείᾳ Ἀθηνῶν.

2. **Κωνσταντῖνος Μαυρογιάννης,** ἐξ Ἠπείρου καταγόμενος διωρίσθη τῇ 45+
7 Ὀκτωβρίου 1843 ἐπίτιμος καθηγητῆς τῆς Κλινικῆς ἰατρικῆς, ἀλλὰ μετὰ τριετίαν
ἀπελύθη (10 Νοεμβρίου 1845), ἀπέθανε τῷ 1861.

¹ Ἐν ἀρχῇ ἡ εἰδικὴ Νοσολογία καὶ Θεραπευτικὴ ἀπετέλει ἰδίαν ἔδραν, εἶτα ὅμως εἰς ταύτην προσετέθη
ἡ Προπαιδευτικὴ Κλινικὴ. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ καθηγηταὶ τῶν Παθολογικῶν κλινικῶν προήρχοντο κυρίως ἐκ καθη-
γητῶν τῆς Εἰδικῆς Νοσολογίας, διὰ τοῦτο καὶ οὗτοι προσετέθησαν εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο, ἀποχωρισθεῖσης μόνης
τῆς γ'. παθολογικῆς κλινικῆς μετὰ τῆς Ἀστυκλινικῆς καὶ τῆς Θεραπευτικῆς κλινικῆς. Τοῦτ' αὐτὸ ἐγένετο καὶ διὰ
τὰς Χειρουργικὰς κλινικάς.

3. Γεώργιος Α. Μανκᾶς. Ἐγεννήθη ἐν Χίῳ τῇ 26 Σεπτεμβρίου 1818, ἐσπούδασε δὲ τὴν ἰατρικὴν ἐν Γερμανίᾳ καὶ Βιέννῃ. Ἦσκησε κατελθὼν εἰς Ἑλλάδα τὴν ἰατρικὴν ἐν ἀρχῇ μὲν ἐν Σόρῳ (1846-1848), εἶτα δὲ ἐν Ἀθήναις. Τῇ 11 Ἰανουαρίου 1849 διωρίσθη τακτικὸς καθηγητὴς τῆς εἰδικῆς νοσολογίας καὶ κλινικῆς εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀσθενήσαντος Ι. Βούρου. Τῷ 1884 διαιρεθείσης τῆς κλινικῆς εἰς 2 τμήματα¹, τὸ μὲν ἐν ἐξηκολούθησε νὰ διευθύνῃ οὗτος, τὸ δ' ἕτερον ἀνέλαβεν ὁ Πρετεντέρης. Μετὰ μακρὰν νόσον κατόπιν ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν κλινικὴν (22 Ἀπριλίου 1887), κατὰ Μάρτιον δὲ τοῦ 1896 ἀπηλλάγη τῆς διδασκαλίας γενόμενος ἐπίτιμος. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῷ 1905. Διετέλεσεν ἀρχίατρος τοῦ Βασιλέως Γεωργίου τοῦ Α'.

Κυριώτεραι τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν εἶναι :

- 1) Περὶ γυμναστικῆς τοῦ σώματος ὡς μέρους τῆς κατὰ τοὺς ἀρχαίους τελείας παιδείας, 1856.
- 2) Περὶ εὐεξίας καὶ μακροβιότητος, 1875.
- 3) Περὶ τῆς γενομένης εἰς τοὺς ἴππους μάλεις κατὰ τὰ διασωθέντα ἡμῖν ἀπὸ τῶν ἀρχαίων, 1856.
- 4) Περὶ τῆς ἰατρικῆς σημασίας καὶ τῆς ἐτυμολογίας τῶν λέξεων Malandria, Mauken καὶ Malleus, 1857.
- 5) Ἰατρικὰ παραγγέλματα ἐν καιρῷ χολέρας, 1892.
- 6) Περὶ τῆς καθ' ὕπνον ἀκρατείας τῶν οὐρῶν ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ, 1897.

4. Διονύσιος Αἰγινήτης. Ἐγεννήθη κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως ἐν Αἰγίνῃ, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο, τοῦ κυρίου αὐτοῦ ὀνόματος ὄντος Διονύσιος Χ. Χατζῆς τοῦ Παναγιώτου. Τὴν ἐγκύκλιον αὐτοῦ παιδευσιν ἔσχεν ἐν Αἰγίνῃ παρὰ τῷ Νεοφύτῳ Δούκῃ, εἶτα δὲ ἐν Ἀθήναις. Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν εἰς Βερολίνον, ἐνθα ἐπὶ πενταετίαν ἠκολούθησε τὰς ἰατρικὰς σπουδὰς, λαβὼν ἐκεῖσε καὶ τὸ δῖπλωμα τοῦ διδάκτορος (1848). Κατελθὼν εἰς Ἀθήνας ἐγένετο ὑφηγητὴς τῆς Παθολογικῆς Ἀνατομικῆς (1849), τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1855 ἕκτακτος καθηγητὴς τῆς Εἰδικῆς νοσολογίας καὶ θεραπευτικῆς, τῷ δὲ 1862 τακτικὸς. Κατὰ τὰ πρακτικὰ τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς «αὕτη ἐλυπήθη διὰ τὴν γενομένην διαίρεσιν τοῦ μαθήματος τούτου ἀπὸ τῆς κλινικῆς ἰατρικῆς». Τῷ 1882 ἀπεχώρησε λόγῳ ὑγείας, κατὰ τὸ αὐτὸ δὲ ἔτος (1 Νοεμβρίου) καὶ ἀπέθανε, κληροδοτήσας τὴν περιουσίαν αὐτοῦ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ἐκ τῶν πόρων τῆς ὁποίας ἰδρύθη τὸ Αἰγινήτειον νοσοκομεῖον.

Κυριώτεραι τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ ἀνεκοινώθησαν εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Ἰατρικὴν ἑταιρείαν, ἐξ ὧν ἀναφέρομεν τὰς ἐξῆς :

- 1) Περίπτωσις ἐγκεφαλοειδοῦς καρκίνου εἰς τὰ ὀστέα τῆς λεκάνης καὶ τοῦ μηροῦ, 1849.
- 2) Περίπτωσις σκελετοῦρβης παρ' ὀκταετῆ νεάνιδι, 1856.
- 3) Περὶ ἔδρας τοῦ ψόφου τοῦ διαβόλου, 1859.
- 4) Περὶ πιθανῆς ρήξεως τῆς καρδίας μετὰ χρονίαν πάθησιν αὐτῆς, 1859.

¹ Σημειωτέον ὅτι τὸ πρῶτον ἐχωρίσθη ἡ διδασκαλία τῆς εἰδικῆς νοσολογίας καὶ θεραπευτικῆς ἀπὸ τῆς κλινικῆς διὰ Β. Δ. τῆς 28 Ὀκτωβρίου 1855. Κατὰ Β. Δ. δὲ τῆς 1 Μαΐου 1856 αὕτη θέλει παραδίδεσθαι ὑπὸ 2 καθηγητῶν, ὧν ὁ εἷς τῆς κλινικῆς.

5. **Χαράλαμπος Πρετεντέρης Τυπάλδος.** Έγεννήθη τῷ 1821 ἐν Ληξουρίῳ τῆς Κεφαλληνίας. Μετὰ τὸ πέρασ τῶν ἐγκυκλίων αὐτοῦ μαθημάτων ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἴονίῳ Ἀκαδημίᾳ, ἀλλ' ἀμέσως μεταβὰς εἰς Παρισίους ἐξηκολούθησεν ἐκεῖ τὰς ἰατρικὰς αὐτοῦ σπουδὰς. Τῷ 1851 ἐπανελθὼν εἰς Ἑλλάδα διωρίσθη καθηγητὴς τῆς Γεν. Παθολογίας ἐν τῇ ἰατρικῇ Σχολῇ τῆς ἐν Κερκύρᾳ Ἴονίου ἀκαδημίας, εἶτα δὲ κατ' Ὀκτώβριον 1864 καθηγητὴς τῆς Παθολογικῆς Ἀνατομικῆς. Κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1867 διορίζεται καθηγητὴς τῆς Εἰδικῆς Νοσολογίας καὶ Κλινικῆς τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἰατρὸς τοῦ Βασιλέως Γεωργίου. Ὁ Πρετεντέρης ὑπῆρξεν ὁ κατ' ἐξοχὴν κλινικὸς τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ. Ἐξελέγη πρόεδρος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Δεκεμβρίου 1885.

Αἱ κυριώτεραι τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν εἰσὶν :

- 1) Περὶ τυφοειδοῦς μεσεντεριο-ἐντερίτιδος (Γαλλιστί). Διδακτορικὴ διατριβή. Παρίσι 1846.
  - 2) Ὁργανικαὶ νόσοι τῆς καρδίας (Γαλλιστί). Παρίσι 1845.
  - 3) Περὶ ἐπιδημικῆς χολέρας καὶ διφθερίτιδος ἐν Κεφαλληνίᾳ τῷ 1850 (Γαλλιστί), 1850.
  - 4) Περὶ τῆς ἐν Κερκύρᾳ χολέρας 1855.
  - 5) Περὶ πελλάγρας ἐν Κερκύρᾳ (Γαλλιστί), Ἀθήναι 1866.
  - 6) Περὶ τυφοειδοῦς πυρετοῦ καὶ περὶ συνεχῶν χολωδῶν πυρετῶν (Γαλλιστί), 1881.
  - 7) Περὶ τῆς ἐν 1869 ἐνσκηψάσης ἐν Ἑλλάδι ἐγκεφαλονωτιαίας μηνιγγίτιδος, Ἀθήναι 1883.
- Καὶ πολλὰ ἀνακοινώσεις εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Ἰατρικὴν Ἐταιρίαν.

6. **Κωνσταντῖνος Δηλιγιάννης.** Έγεννήθη τῷ 1832 ἐν Ναυπλίῳ, ἔνθα διήκουσε τὰ ἐγκύκλια αὐτοῦ μαθήματα, μεθ' ἃ ἐνεγράφη (1851) ἐν τῇ Ἰατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου, γενόμενος διδάκτωρ τῷ 1855. Εἶτα μετέβη πρὸς εὐρυτέρας σπουδὰς, ἐν ἀρχῇ μὲν εἰς Γερμανίαν καὶ Αὐστρίαν, κατόπιν δ' εἰς Παρισίους. Ἐπανελθὼν ἐκεῖθεν (1861) εἰς Ἀθήνας ἐγένετο ὑφηγητὴς τῆς Παθολογικῆς Ἀνατομίας (1862), εἶτα κατὰ σειρὰν ἑκτακτος καθηγητὴς καὶ τακτικὸς (1864) καθηγητὴς τῆς Εἰδικῆς Νοσολογίας, μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Πρετεντέρη τῆς Παθολογικῆς Κλινικῆς. Ἀπέθανε τῷ 1898 ἐκ καρκίνου.

Εἰς τοῦτον ὀφείλεται ἡ ἴδρυσις τοῦ Παθολογοανατομικοῦ Μουσείου καὶ ἡ συγκρότησις τοῦ πρώτου ἐργαστηρίου βιολογικῶν καὶ μικροσκοπικῶν ἐρευνῶν ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ διευθυνομένη Κλινικῇ.

Κυριώτεραι τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ :

- 1) Ἐγχειρίδιον Γενικῆς Παθολογικῆς ἀνατομίας, 1864.
- 2) Ἐγχειρίδιον Θεραπευτικῆς τῶν νόσων τοῦ ἀνθρώπου, 1883.
- 3) Περὶ νόσων τοῦ αἵματος, γαλλιστί ἐν τῇ Παθολογίᾳ τῶν Bernheim καὶ Laurent.

7. **Γεώργιος Καραμήτσας.** Έγεννήθη τῷ 1834 ἐν Μιτυλήνῃ, ἔνθα ἔσχε καὶ τὴν πρώτην ἐγκύκλιον αὐτοῦ παιδείαν. Προτιθέμενος νὰ σπουδάσῃ τὴν ἰατρικὴν ἐν ἀρχῇ μὲν ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἰατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου, εἶτα δ' ὁμῶς ἠκολούθησε τὴν σπουδὴν ταύτης ἐν Μονάχῳ καὶ Βυρτσβούργῃ, ἔνθα ἔτυχε

τοῦ διδακτορικοῦ αὐτοῦ διπλώματος. Μετὰ εὐρυτέρας εἶτα σπουδὰς ἐν Βιέννῃ καὶ Βερολίῳ ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας, ἔνθα κατὰ σειρὰν διορίζεται ἰατρός ἐν τῇ Ἀστυκλινικῇ, ὑφηγητὴς τῆς Παθολογικῆς Ἀνατομικῆς (1862), ἔκτακτος καθηγητὴς τῆς Εἰδικῆς Νοσολογίας (1875) καὶ ὑποδιευθυντὴς τῆς Ἀστυκλινικῆς, τέλος δὲ τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Εἰδικῆς Νοσολογίας (1880) καὶ τῷ 1885 τακτικὸς τῆς Παθολογικῆς κλινικῆς. Ἀπέθανε τῇ 19 Ἀπριλίου 1904 ἐξ ἀποπληξίας.

Ἔγραψε :

- 1) Ἐγχειρίδιον εἰδικῆς φυσιολογίας τοῦ ἀνθρώπου 1869. βραβευθὲν ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις ἱατρικῆς ἐταιρείας.
- 2) Περὶ τῆς αἱματοουρίας ἐκ κίνησης 1878.
- 3) Περὶ ἐλώδους αἰμοσφαιρινουρικοῦ πυρετοῦ, 1882.
- 4) Περὶ ἐπιδημικῆς διφθερογόνου φλεγμονῆς, Ἀσκληπιός, τόμ. Η, 289.
- 5) Πνευμονία πλανίτις. Αὐτόθι, Θ, 168.
- 6) Στρογγύλον διαπιτραίνον ἔλκος τοῦ δωδεκαδακτύλου. Αὐτόθι Θ, 1.
- 7) Ὀλίγα περὶ τῶν ἐν Ἀθήναις διαλειπόντων πυρετῶν, 1882.
- 8) Περὶ ἰκτερώδους αἱματουρικοῦ πυρετοῦ. Γαληνός, Γ, 80.
- 9) Περὶ καταπληξίας. Ἀσκληπιός, ΙΘ, 78.
- 10) Περὶ ἀλλοιώσεων τοῦ ἥπατος ἐπὶ ἐλωδῶν πυρετῶν 1887.
- 11) Περὶ σκληροδερμίας. Ἀσκληπιός, ΙΑ', 129.
- 12) Βραχέα τινὰ περὶ ἀναισθητικῆς λέπρας, 1882.
- 13) Περὶ προΐουσης ἀτροφίας τῶν μυῶν. Ἱατρ. Μέλ. Ε', 385.
- 14) Περὶ ρήξεως τοῦ σπληνός. Ἀσκλ. Η, 43.
- 15) Ἴασις τραυματικοῦ τετάνου. Αὐτόθι ΙΑ, 210.
- 16) Περὶ καρκίνου κατὰ Βαλντάτερ. Αὐτόθι 80.
- 17) Περὶ φύσεως τοῦ ἐπιλοχείου πυρετοῦ. Αὐτόθι Θ, 153.
- 18) Περὶ πόνου τῶν Σπετσῶν, 1879 (Γαλλιστί, μετάφρ. Ἰσπανιστί 1880).
- 19) Περὶ ἐλώδους αἰμοσφαιρινουρικοῦ πυρετοῦ Γαλλιστί.

Ἐπίσης ἀνεκοίνωσε πλείστας πραγματείας εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Ἱατρικὴν Ἐταιρίαν.

8. **Ἰωάννης Ζωχιός.** Ἐγεννήθη τῷ 1840 ἐν Κερκύρᾳ, ἐν ἣ ἠκολούθησε τὰς ἐγκυκλίους σπουδὰς, μεθ' ἃς ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ ἔθν. Πανεπιστημίου, ἧς ἐγένετο διδάκτωρ. Μετὰ μετεκπαίδευσιν ἐν Παρισίοις, ἐγένετο ὑφηγητὴς τῆς Φυσιολογίας (1869), εἶτα δὲ ἔκτακτος καθηγητὴς τῆς Φυσιολογίας καὶ Ἀνατομίας (1875), τέλος δὲ καθηγητὴς τῆς Φυσιολογίας (1880). Εἶτα ἐκλήθη ὡς διάδοχος τοῦ καθηγητοῦ Κ. Δηλιγιάννη εἰς τὴν ἔδραν τῆς Παθολογικῆς Κλινικῆς (1889), ἣν διηύθυνε μέχρι τοῦ θανάτου του (1912).

Ἔγραψεν :

- 1) Πειράματα ἐνεργείας τοῦ χλωροφορμίου ἐπὶ τῶν μυῶν (1869). Διατριβὴ ἐπὶ ὑψηλοῦ.
- 2) Ἐγχειρίδιον φυσιολογίας τοῦ ἀνθρώπου 1872.
- 3) Περὶ αὐτοματισμοῦ 1883.

9. **Νικόλαος Γ. Μακκᾶς.** Ἐγεννήθη τῷ 1847 ἐν Σύρῳ, ὅπου ἔσχε τὴν πρώτην καὶ τὴν ἐγκύκλιον αὐτοῦ μόρφωσιν. Εἶτα μετέβη εἰς Βιέννην πρὸς σπουδὴν τῆς ἱατρικῆς. Γενόμενος διδάκτωρ ἐπέστρεψεν εἰς Ἑλλάδα καὶ ἤσκησε τὸ ἱατρικὸν ἐπάγγελμα ἐν ἀρχῇ μὲν ἐν Σύρῳ, εἶτα δ' ἐν Ἀθήναις. Ὑφηγητὴς τῆς Εἰδ. Νοσο-

λογίας από τοῦ 1879 ἐξελέγη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ καθ. Ἀφεντούλη καθηγητῆς τῆς φαρμακολογίας (1893), τῷ 1902 καθηγητῆς τῆς εἰδικῆς Νοσολογίας, μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Καραμήτσα (1906) καθηγητῆς τῆς Παθολογικῆς Κλινικῆς. Τῷ 1919 ἐγένετο ὁμότιμος καθηγητῆς. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῷ 1935. Ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Εὐαγγελισμοῦ διηύθυνεν ἐπὶ μακρὸν τὸ Παθολογικὸν τμήμα αὐτοῦ.

Ἐγραψε πρὸς ἄλλοις καί :

- 1) Ἡ φθίσις τοῦ λάρυγγος, 1879.
- 2) Περὶ χοριάσεως τοῦ λάρυγγος, 1879.
- 3) Αἰτιολογικαὶ μελέται περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐπιδημιῶν τῆς διφθερίτιδος, 1882.
- 4) Κλινικὴ μελέτη περὶ τῆς προδρόμου τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ κακουχίας, 1882.
- 5) Ὁ ἐξανθηματικὸς τύφος ἐν Ἀθήναις, 1884.
- 6) Ὁ ἐπιδήμιος κατάρρους, 1890.
- 7) Ἐξέλιξις τῆς πρακτικῆς ἰατρικῆς ἐν Ἑλλάδι, 1988.
- 8) Ὁδηγαὶ πρὸς νοσηλείαν ἀρρώστου, 1875 καὶ 1921.

10. **Σπυρίδων Γ. Διβιεράτος.** Ἐγεννήθη τῇ 15 Ἀπριλίου 1881 ἐν Ληξουρίῳ, ἔνθα ἔσχε καὶ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐγκύκλιον παιδείαν, μεθ' ἣν μετέβη εἰς Γένουαν τῆς Ἰταλίας, ἔνθα ἐφοίτησε καὶ ἐγένετο διδάκτωρ (1902). Ἐν Γενούῃ διετέλεσε βοηθὸς τῆς Παθολ. Κλινικῆς (1904), ἐπιμελητῆς (1907), ὑφηγητῆς (1907) καὶ ἀναπληρωτῆς καθηγητῆς (1911). Ἐκείθεν ἐκλήθη ὡς τακτικὸς καθηγητῆς τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν (1912).

Τῷ 1937 ἐγένετο πρόεδρος τῆς ἐν Ἀθήναις Ἰατρικῆς Ἐταιρείας.

Ἐκ τῶν 149 ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν του, ἀναφέρομεν τὰς ἀκολούθους :

- 1) Über die Wirkung der Influenza auf den Verlauf verschiedener Infektionskrankheiten, 1907.
- 2) Sul modo di comportarsi della sistole catente nelle varie lesioni cardiache 1907.
- 3) Über die Aetiologie des Scharlachs, 1909.
- 4) Biologische Untersuchungen über Magenkrebs, 1909.
- 5) Die Typhus und Typhusähnlichen Bakterien, 1910.
- 6) Die Magensaft-Anaphylaxie, 1910.
- 7) Untersuchungen über die tuberculösen Exsudaten, 1911. Des vibrations respiratoires, 1914.
- 8) Le tissu lymphatique tuberculeux au point de vue de l'action qu'il exerce sur l'évolution de la tuberculose experimentale, 1922.
- 9) Application et resultats therapeutiques de l'autovaccinothérapie mixte dans l'abcès pulmonaire, 1926.
- 10) Παθολογικὴ Κλινικὴ. Σύγγραμμα δόκτου, 1927.
- 11) La Dengue en Grèce, 1929.
- 12) La Brucellose en Grèce, 1931.
- 13) Sur les lésions traumatiques des valvules du cœur, 1933.
- 14) Contribution à l'étude de l'assimilation des sucres chez les chiens porteur d'une Fistule de Eck., 1933.
- 15) Sur la privation complète de la circulation arterielle du foie chez le chien, 1935.
- 16) Ὁ Μελιταῖος πυρετός ἐν Ἑλλάδι, 1935.
- 17) Influence des avitaminoses sur les fonctions digestives, 1936.
- 18) Les Sources thermales en Grèce 1936.

14. **Βλαδίμηρος Μπένσης.** Ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Ἰουνίου 1877. Ἐγγονος ἐκ μητρὸς τοῦ μεγάλου Ρώσου συγγραφέως Β. Μπελίτσκη. Τὰς γυμνα-

σιακάς αὐτοῦ σπουδὰς ἠκολούθησεν ἐν Κερκύρα, τὰς δὲ Πανεπιστημιακάς ἐν Παρισίοις, ἔνθα ἔλαβε καὶ τὸ διδακτορικὸν αὐτοῦ δίπλωμα (1900). Ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας ἐγένετο ἐπιμελητὴς τῆς Παθολογικῆς Κλινικῆς τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου (1904), ὑφηγητῆς (1909) καὶ τέλος τακτικὸς καθηγητῆς τῆς Παθολογικῆς Κλινικῆς (1912). Τῷ 1916 ἀνετέθη αὐτῷ ἡ διεύθυνσις τοῦ Σανατορίου «Σωτηρία», τῷ δὲ 1931 κληθεὶς εἰς Παρισίους ἐποίησατο 3 διαλέξεις ἐν τῇ ἐκεῖσε Ἱατρικῇ Σχολῇ. Ἀντεπροσώπευσε τὸ Πανεπιστήμιον κατὰ τὴν ἑκατονταετηρίδα τῆς Ἱατρικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν τῆς Πετροπόλεως (1925). Τῷ 1923 διωρίσθη γενικὸς διευθυντῆς τῆς ὑγιεινῆς, τῷ δὲ 1933 ἐξελέγη ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς Ἱατρικῆς Ἐταιρείας τῶν Παρισίων. Προήδρευσε τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ὀργανώσεως τοῦ Γ' Διεθνoῦς Συνεδρίου Συγκριτικῆς Παθολογίας, οὗτινος ἡ διεξαγωγὴ χάρις εἰς τὰς φροντίδας του ἐστέφθη ὑπὸ λαμπρᾶς ἐπιτυχίας.

Κυριώτεραι τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ εἶναι :

- 1) Recherches sur la flore du canal génital chez la femme enceinte.
- 2) Contribution à l'étude du pneumotyphus (Soc. Med. des Hôp.).
- 3) Néphrites et rénodécortications (S. M. H.).
- 4) Contribution à l'étude de la fièvre de Malte (S. M. H.).
- 5) Συμβολὴ εἰς τὴν μελέτην τῆς ἐγκεφαλονωτιαίας μηνιγγίτιδος (Διατριβὴ ἐπὶ ὑφηγείᾳ).
- 6—11) Περιπτώσεις σπένια μετὰ πλήρους μελέτης παθολογοανατομικῆς ἀνακοινωθεῖσαι εἰς τὴν Ἱατρικὴν Ἐταιρίαν.
  - 12) Συμβολὴ εἰς τὴν μελέτην τῆς Spirochæta Pallida (ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ κ. Γ. Δενδρινοῦ).
  - 13) Sur un cas de gliome bulbo-protuberantiel sous-ventriculaire unilatérale. Ἔργασία κυρίως παθολογοανατομικὴ ἀνακοινωθεῖσα καὶ δημοσιευθεῖσα εἰς τὰ Πρακτικὰ τῆς Société Médicale des Hôpitaux de Paris.
  - 14) Étude sur le vaccin antityphique Chantemesse (Comptes-rendus Société de Biologie de Paris).
  - 15) Sur un cas d'érythémie (Société de Biologie).
  - 16) Sur la dissociation du syndrome Addisonien avec examen histologique des surréniales et des ganglions du plexus solaire (Livre Jubilaire en l'honneur d'Umberto Gabbi).
  - 17) Étude épidémiologique et clinique de la Dengue.
- 18—25) Σειρὰ αἱματολογικῶν ἐργασιῶν δημοσιευθεισῶν ἐν τῷ «Sang» καὶ ἀνακοινωθεισῶν εἰς τὴν Αἱματολογικὴν Ἐταιρίαν τῶν Παρισίων (Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ ὑφηγητοῦ Α. Γούττα).
- 26—29) Σειρὰ ἐργασιῶν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ ὑφηγητοῦ Κωδούνῃ ἐπὶ τῆς θεραπείας τῶν βρογχοπνευμονικῶν ἐμπύσεων διὰ τῆς ἐνδοφλεβίου ἀλκοολοθεραπείας. Περὶ παροξυντικῆς ὑπερτάσεως κλπ.
- 30) Περὶ τῆς κατὰ Lowenstein αἱματοκαλλιέργειας (ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν Μουτούση καὶ Γούττα), Zeitschrift fur Hygiene.

*Ἐπι δὲ σύγγραμμα κλινικῆς διαγνωστικῆς εἰς 3 ἐκδόσεις καὶ δεκάς εἰσέτι κλινικῶν περιπτώσεων ἢ συμβολῶν δημοσιευθεισῶν ἐνταῦθα καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

12. **Ἀναστάσιος Ἰω. Ἀραβαντινός.** Ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τῇ 22 Ἰουλίου 1879. Μετὰ τὰς ἐγκυκλίους σπουδὰς αὐτοῦ ἐνεγράφη ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν ἐν ἀρχῇ μὲν ἐν τῇ Νομικῇ Σχολῇ (1895), τὸ ἐπόμενον δ' ἔτος μεταγράφη ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ, ἧς ἐγένετο διδάκτωρ τῷ 1900. Μετὰ ταῦτα ἐφοίτησεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Βερολίνου (1903—1907). Μετὰ τὰς διδακτορικὰς

αυτοῦ ἐξετάσεις διωρίσθη βοηθὸς τοῦ Ἱατροδικαστικοῦ καὶ τοξικολογικοῦ ἐργαστηρίου, μετὰ δὲ τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ ἐκ Γερμανίας βοηθὸς ἰατρὸς ἐν τῇ Ἀστυκλινικῇ (1910), κατόπιν δ' ἐγένετο ὑφηγητὴς τῆς Εἰδικῆς Νοσολογίας (Ἰαν. 1911) καὶ ἐπιμελητὴς τῆς Παθολογικῆς κλινικῆς ἐν τῇ Ἀστυκλινικῇ (1916). Τῇ 8 Σεπτεμβρίου 1918 διωρίσθη τακτικὸς καθηγητὴς τῆς εἰδικῆς νοσολογίας καὶ θεραπευτικῆς καὶ τῆς Προπαιδευτικῆς Κλινικῆς.

Αἱ κυριώτεραι τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν εἶναι :

- 1) Die Perkussion in der Bestimmung der Herzgrenzen, 1907.
- 2) Über kombinierte spezifische Behandlung der Tuberkulose, 1910.
- 3) Kala - Azar in Griechenland, 1911 (Μετὰ τοῦ κ. Μιχαηλίδου).
- 4) Il Kala - Azar in Grecia, 1911.
- 5) Su una dermatite di canna che incontrasi in Grecia, 1912.
- 6) Klinische Erwägungen über das Dreitagstieber u. die Dengue in Griechenland, 1913.
- 7) Contribution à l'histoire de la Leishmaniose interne, 1916.
- 8) L'Anatomia pathologica e l'istopathologia di un caso di leishmaniose interna Greca, 1916.
- 9) Beobachtungen über die innere Leishmaniosis in Griechenland, 1916.
- 10) Die Pathogenese der lymphatischen Ödeme, 1916.
- 11) Modification dans la technique de la ponction de la rate, 1916.
- 12) Das Addison'sche Syndrome im höheren Lebensalter, 1916.
- 13) Ἐπιδημία τριημέρου πυρετοῦ ἐν Ἀθήναις, 1916.
- 14) Un cas de cystite amibienne en Grèce, 1918.
- 15) Méthode pour assurer l'innocuité parfaite de la ponction splénique, 1918.
- 16) Le rôle de la rate dans la fièvre recurrenente, 1919.
- 17) Therapeutical results and clinical observation on seven hundred cases of viscera leishmanioses, 1920.
- 18) La pandémie de Dengue en Grèce, 1925.
- 19) Sur une nouvelle forme clinique de la maladie de Nicolas-Favre, 1935.
- 20) Über das Auftreten der Erythroblastenanämie bei Erwachsenen, 1926.

*Ἐτι δὲ συγγράμματα: 1) Εἰδικὴ νοσολογία καὶ θεραπευτικὴ. Τόμ. 4. 2) Ἐπαγγελματικαὶ νόσοι 1937.

ΑΣΤΥΚΛΙΝΙΚΗ — Γ' ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ

«Εὐχαρίστως» ἔλεγεν ὁ Ἰ. Ὀλύμπιος ἐν τῷ πρωτανικῷ αὐτοῦ λόγῳ τῇ 25 Σεπτεμβρίου 1856 «ἀγγέλλω ὑμῖν ὅτι ἡ Β. Κυβέρνησις ἐθεράπευσε καὶ ἐν ἐκ τῶν ἄχρι τοῦδε ὑπαρχόντων ἐλλειμμάτων τῆς Ἰ. Σχολῆς συστήσασα διὰ τοῦ ἀπὸ 10 Αὐγούστου Β. Δ. τὴν οὕτω δὴ λεγομένην ἀστυκλινικὴν ἢ περιοδευτικὴν κλινικὴν διδασκαλίαν». Πρῶτος καθηγητὴς διωρίσθη ὁ Δ. Ὀρφανίδης, βοηθοὶ δ' ἐγένοντο ὁ καθηγητὴς Στέφ. Σταυρινάκης, ὁ ὑφηγητὴς Ἄντ. Βιτσάρης καὶ ὁ Θ. Ἀρεταῖος.

1. **Δημήτριος Ὀρφανίδης.** Ἐγεννήθη τῷ 1820 ἐν Σμύρνῃ, ὁπόθεν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατέφυγον εἰς Τήνον καὶ εἰς Ναύπλιον, ἐνθα οὗτος ἔσχε καὶ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐγκύκλιον παιδείαν. Μετὰ ταῦτα ἐνεγράφη

έν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου (1839) μετὰ διέτιαν δὲ ἐξηκολούθησε τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ἐν Παρισίοις, ἔνθα ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῆς ἱατρικῆς (12 Ἰουν. 1847). Τῷ 1850 κατελθὼν εἰς Ἀθήνας διωρίσθη νομοϊατρός (8 Σεπτ.) μεγάλας ὑπηρεσίας παρασχὼν κατὰ τὴν ἐνσκήψασαν κατὰ τὸ 1854 ἐπιδημίαν τῆς χολέρας ἐν Πειραιεῖ καὶ Ἀθήνας. Κατὰ Β. Διάταγμα τῆς 20 Μαΐου 1855 ὁ βασιλεὺς Ὀθων ἀπένειμεν αὐτῷ παράσημον: «διὰ τὴν μετ' αὐταπαρνήσεως θεραπείαν τῶν πασχόντων καὶ τοὺς κόπους πρὸς περιστολὴν καὶ ἐξάλειψιν τῆς χολέρας». Μετὰ τρία ἔτη ἰδρυθείσης πρωτοβουλία αὐτοῦ τῆς Ἀστυκλινικῆς, διωρίσθη τακτικὸς καθηγητῆς καὶ διευθυντῆς αὐτῆς. Διηύθυνε δὲ ταύτην μέχρι τοῦ θανάτου του (29 Ἰαν. 1898). Τῷ 1874 μετασχὼν τοῦ ἐν Βιέννῃ διεθνοῦς συνεδρίου πρὸς καταπολέμησιν τῆς χολέρας ὑπεστήριξε τὴν ἐφαρμογὴν ὑγιεινονομικῶν καθάρσεων ἀπὸ τε ξηρᾶς καὶ θαλάσσης. Ἐπὶ τριακονταετίαν διετέλεσε πρόεδρος τοῦ Ἱατροσυνεδρίου καὶ προηγουμένως τμηματάρχης τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν διαδεχθεὶς τὸν Ἰ. Βούρον (1862). Ὁ Ὀρφανίδης ἐξήσκησε φιλανθρωπῶς τὴν ἱατρικὴν, ἐγένετο δ' ἐκ τῶν ἱατρῶν τῶν ἐχόντων τὴν πλέον ἀξιόλογον καὶ ἐκλεκτὴν πελατείαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀνατολῆς. Ἀδελφὸς τούτου ἦτο ὁ καθηγητῆς τῆς Βοτανικῆς καὶ ποιητῆς Θεόδωρος Ὀρφανίδης.

2. **Μιχαὴλ Χατζημιχάλης.** Ἐγεννήθη τῷ 1835 ἐν Ἀθήναις, ἔνθα ἠκολούθησε καὶ τὴν πρώτην ἐγκύκλιον αὐτοῦ παιδείαν, μεθ' ἣν ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου. Πρὸς εὐρυτέρας σπουδὰς εἶτα μετέβη εἰς Γερμανίαν. Ἐπανελθὼν δ' εἰς Ἑλλάδα ἐγένετο ὑφηγητῆς τῆς Παθολογικῆς Ἀνατομίας (1873), εἶτα δὲ ἕκτακτος καθηγητῆς τῆς Παθολογικῆς Ἀνατομίας (1875) καὶ τέλος τακτικὸς (1879) τῆς Εἰδικῆς Νοσολογίας, ἀναλαβὼν κατόπιν τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἀστυκλινικῆς. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῷ 1908.

Κυριώτεραι τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ ἀνεκοινώθησαν ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις Ἱατρικῇ Ἑταιρίᾳ, ἐκ τῶν λοιπῶν μνημονεύομεν τὰς ἐπομένας:

- 1) Τὸ αἷτιον τῆς συχνότητος τῶν ἐχίνοκόκκων παρ' ἡμῖν. Ἐφημ. τῆς Ἑταιρ. τῆς Ὑγιεινῆς. Τομ. Β', σελ. 225.
- 2) Εὐρέθη ὁ τυφικός ἴδς (μετὰ τοῦ Χρηστομάνου καὶ Χασιώτου). Γαληνός Σ', 149.
- 3) Περὶ τῆς σχέσεως τῆς ἀνεμοουλογίας πρὸς τὴν εὐλογίαν (1882).
- 4) Μηνιγγίτις ἐγκεφαλονωτιαία ἐπιδημική. Ἀσκληπιός Η' 1.
- 5) Ὅλιγα τινὰ περὶ τῆς κατὰ τὸ παρελθὸν θέρους ἐνσκηψάσης ἐπιδημίας τυφοειδοῦς πυρετοῦ (1882).

3. **Μενέλαος Σακόρραφος.** Ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τῷ 1867, ἔνθα ἔσχε καὶ τὴν πρώτην ἐγκύκλιον αὐτοῦ παιδείαν, μεθ' ἣν ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου, γενόμενος διδάκτωρ τῷ 1890. Μετὰ ταῦτα μετέβη πρὸς μετεκπαιδεύσιν εἰς Παρισίους, ἐπανελθὼν δ' εἰς Ἀθήνας διωρίσθη ἱατρός τῆς Ἀστυκλινικῆς, τοῦ φθισιατρείου ἢ Σωτηρία, τέλος δὲ τακτικὸς καθηγητῆς τῆς Παθολογικῆς Κλινικῆς (1915) καὶ Διευθυντῆς τῆς Ἀστυκλινικῆς, ἣν ταῖς προσπα-

θείας του επέτυχε νὰ μεταφέρῃ ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ κτιρίου, εἰς δ' αὐτὴ ἐστεγάζετο, εἰς τὸ εὐρύχωρον κτίριον τῆς ὁδοῦ Ἀριστείδου καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πειραιῶς μέγαρον Μαγγίνα.

Ἐκ τῶν ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ ἀναφέρομεν τὰς ἐπομένας :

- 1) Ἐπιτομὴ γενικῆς παθολογίας. 2 τόμου 1900.
- 2) Ἡ πνευμονικὴ φυματίωσις, 1924.
- 3) Scrofule et phthisie pulmonaire, 1906.
- 4) Le sang dans l'acromégalie et le gigantisme, 1905.
- 5) L'ophtalmoreaction à la tuberculose est-elle spécifique? 1905.
- 6) Les œdèmes cachectiques des phthisiques, 1909.
- 7) Le signe de la matité claviculaire, 1914.
- 8) Sur un cas de trophœdème de Meige, 1914.
- 9) Sur un cas d'acrocyanose chronique, 1914.
- 10) L'hérédité tuberculeuse envisagée au point de vue clinique, 1927.
- 11) Recherches expérimentales et biologiques sur le diabète insipide, 1933.
- 12) L'efficacité du microbe de Danysz pour la destruction de rats des égouts, 1901.
- 13) Comment doit-on former les néologismes provenant du Grec, 1906.
- 14) Les grandes médications contre la tuberculose pulmonaire, 1909.
- 15) Étude clinique sur la Dengue, 1928.
- 16) Les dites formes cliniques de la Dengue, 1920.
- 17) Nouvelles remarques sur la Dengue, 1929.
- 18) L'hérédité de la tuberculose, 1929.

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ — ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ

1. **Μελέτιος Γεωργόπουλος.** Ἐγεννήθη ἐν Γυθείῳ τὸν Δεκεμβρίου τοῦ 1878, μετὰ δὲ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου (1894), ἐγένετο δὲ διδάκτωρ τῷ 1898. Τῷ 1901 ἐγένετο ἐσωτερικὸς βοηθὸς τῆς Παθολογικῆς Κλινικῆς ὑπὸ τὸν καθηγητὴν Καραμήτσαν, εἶτα δὲ μετέβη εἰς Γερμανίαν καὶ Γαλλίαν πρὸς μετεκπαίδευσιν. Ἐπανελθὼν ἐγένετο ὑφηγητῆς τῆς Εἰδικῆς Νοσολογίας (1909), προϋτάθη δ' ὡς ἕκτακτος καθηγητῆς τῷ 1905. Ἀπὸ τοῦ 1926 διεύθυνει τὴν Α' Παθολογικὴν Κλινικὴν τοῦ Θεραπευτηρίου «ὁ Εὐαγγελισμός». Τὴν 27 Ἀπριλίου 1934 διωρίσθη καθηγητῆς τῆς Θεραπευτικῆς, μετ' ὀλίγον δ' ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐν τῷ Δημοτικῷ Νοσοκομείῳ ἰδρυθείσης Θεραπευτικῆς Κλινικῆς.

Ἐδημοσίευσε πολλὰς ἐπιστημονικὰς ἐργασίας, κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν Γερμανικοῖς περιοδικοῖς, ἀφορῶσας εἰς παθήσεις τῶν νεφρῶν, τῶν κυκλοφορικῶν ὀργάνων, τοῦ αἵματος, τῶν ἐνδοεκκριτικῶν ἀδένων, ὧν κυριώτεραι αἰ ἐπεὶ παθογενείας τοῦ νεφρικοῦ ὕδρωτος καὶ τῆς ἐπ' αὐτῶν ἐπιδράσεως τῶν διουρητικῶν φαρμάκων τῆς ὁμάδος τῆς πουρίνης, ἢ περὶ τῶν μεταβολῶν τῆς πυκνότητος τοῦ αἵματος ἐπὶ νεφριτιδῶν καὶ περὶ τοῦ χλωριοεκκριτικοῦ σταθεροῦ συντελεστοῦ τοῦ Ambard, καὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς κατανομῆς τῶν ὁσμειτικῶς ἐνεργῶν οὐσιῶν ἐν τῷ ὄρῳ τοῦ αἵματος, τῆς νόσου τοῦ Weil καὶ τοῦ ἰκτερώδους αἰμοσφαιρινουρικοῦ πυρετοῦ, ἢ

περί παθογενείας τῆς ὑψώσεως τῆς ἀρτηριακῆς πιέσεως τῶν νεφριτικῶν, αἱ περί τῆς ἐπιδράσεως διαφόρων φαρμάκων ἐπὶ τὴν ἰδιοπαθῆ ἀρτηριακὴν ὑπερτονίαν, ἢ περί τοῦ μετακινήτου τῆς καρδίας ἐπὶ κατακλίσεως ἐπὶ τὸ ἀριστερὸν πλευρὸν καὶ τῆς διαγνωστικῆς ἀξίας τούτου, ἢ περί τῆς ἐξ ὑπερκοπώσεως ἀνεπαρκείας τοῦ καρδιακοῦ μυός, ἢ περί τῆς ἀξίας τοῦ ἐλέγχου τῆς διὰ δακτυλίτιδος θεραπείας διὰ τῆς ἠλεκτροκαρδιογραφίας, ἢ περί τῶν μεταβολῶν τῆς βασικῆς ἐναλλαγῆς ἐπὶ ὑπερτονίων, ἢ περί τῶν μεταξὺ ἐνδοκρινῶν ἀδένων ἐναλλακτικῶν σχέσεων, ἢ περί τῶν ἀλλοιώσεων τοῦ αἵματος ἐπὶ τῆς νόσου τοῦ Basedow, ἢ περί τῆς αἰτίας τῆς καθιζήσεως τῶν ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων, ἢ περί τῆς αἰτιολογίας τῆς αἱμορραγικῆς ἀλευκίας καὶ τῆς ἀκοκκιοκυτταραιμίας καὶ ἢ περί τῆς παθολογίας τῆς ὀξείας ἰδιοπαθοῦς αἱματοπορφυρίας.

ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑ — ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ

1. **Μιλτιάδης Βενιζέλος.** Ὁ κατόπιν (ἀπὸ 2 Μαΐου 1861) καθηγητῆς τῆς μαιευτικῆς ἐν ἀρχῇ ἐδίδαξεν ὡς ὑφηγητῆς παθολογίαν (23 Φεβρ. 1851), εἶτα δὲ διωρίσθη ἕκτακτος καθηγητῆς τῶν νευρικῶν, σφιλιδικῶν καὶ δερματικῶν νοσημάτων.

2. **Ἀντώνιος Βισσάρης** ὁ κατόπιν καθηγητῆς τῆς παιδιατρικῆς ἐγένετο καὶ οὗτος ἕκτακτος καθηγητῆς τῶν νευρικῶν καὶ ψυχικῶν νοσημάτων (1862).

3. **Μιχαὴλ Κατσαράς.** Ἐγεννήθη τῇ 5 Μαρτίου 1860 ἐν Σύμῃ, ἐνθα ἠκολούθησε τὰ πρῶτα ἐγκύκλια αὐτοῦ μαθήματα, ἅτινα συνεπλήρωσεν ἐν Πύργῳ καὶ Ἀθήναις. Μετὰ δὲ τὰς ἰατρικὰς αὐτοῦ σπουδὰς ἐν τῇ Ἰατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ τὴν ἀναγόρευσίν του εἰς διδάκτορα (1880) μετέβη εἰς Παρισίους, ἐνθα ἐπεδόθη εἰς τὴν σπουδὴν τῆς Νευρολογίας καὶ Ψυχιατρικῆς, κλάδου ὃν πρῶτος εἰσήγαγεν εἰς Ἑλλάδα τῷ 1883 καὶ ὃν ἐδίδαξεν ὡς ὑφηγητῆς ἐπὶ δέκα ὀλόκληρα ἔτη (1883-1893). Τῷ 1893 διωρίσθη τακτικὸς καθηγητῆς διδάσκων τὰ μαθήματα ταῦτα μέχρι τῆς 31 Αὐγούστου 1930, ὅτε ἐγένετο ὁμότιμος καθηγητῆς. Ἐξελέγη τῷ 1929 τακτικὸν μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ τῷ 1935 πρόεδρος αὐτῆς.

Ἐκ τῶν πολυαριθμῶν ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ ἀναφέρομεν τὰς ἐξῆς :

- 1) Περὶ τῆς κατὰ πλάκας σκληρόσεως, Διατριβὴ ὑφηγητικῆ, 1883.
- 2) Περὶ τῶν ἐξ οἰνοπνευματώσεως παθήσεων ἐν Ἑλλάδι, 1905.
- 3) Ἡ θέσις τῆς Νευρολογίας καὶ τῶν φρενιτικῶν νόσων ἐν τῇ Ἰατρικῇ καὶ τῇ ἐπιστῇ καθόλου (ἐναρκτήριος λόγος καθηγητοῦ), 1893.
- 4) Παθολογία τῶν νεύρων καὶ ψυχιατρικῆ, 3 τόμ. (β'. ἐκδ. 1928).
- 5) Ἡ σχιζοφρενία πρὸ τῆς δικαιοσύνης, 1930.
- 6) Ἐντόπιαις τῶν ψυχικῶν παθήσεων καὶ ὀργανικῆς ὑπόστασις αὐτῶν, 1929.
- 7) Hémiplégie gauche avec aphasie chez un malade qui n'était pas gaucher, 1884.

- 8) Paraplégie ataxique ou tabétique, 1884.
- 9) De la curabilité de la sclérose en plaques, 1885.
- 10) Recherches cliniques et expérimentales sur les scaphandres, 1890.
- 11) Communication sur l'affinité des maladies mentales avec les maladies nerveuses, 1906.
- 12) Valeur diagnostic et pronostique des symptômes catatoniques. Pseudodémences catatoniques, 1907.
- 13) Contribution à l'étude des formes cliniques du paludisme cérébral, 1910.
- 14) Le rôle de l'élément toxique et infectieux dans la genèse des maladies mentales, 1910.
- 15) Rapport sur le travail dans l'air comprimé, 1910.
- 16) La décompression en plusieurs temps comme moyen preventif des accidents par l'emploi des scaphandres, 1910.
- 17) Le traitement du tabes par le neosalvarsan, 1920.
- 18) L'accroissement progressif des affections nerveuses et psychiques toxiques en Grèce et le polymorphisme des troubles medullaires dus à l'alcool, 1931.
- 19) Le rôle étiologique de l'élément toxique et infectieux dans la genèse des affections psychiques, 1933.
- 20) Recherches cliniques sur la classification des affections plyphiques, 1934.
- 21) Recherches cliniques sur le traitement de la Psychasthenie, 1935.
- 22) Μελέται περί τῆς ἄρσεως τῆς μεταξὺ τῆς διανοίας καὶ τῆς ἡθικῆς συνειδήσεως ἀνισορροπίας, 1936.

4. **Γεώργιος Κ. Παμπούκης.** Ἐγεννήθη ἐν Κιάτῳ (Κορινθίας) τῷ 1885, ἐσπούδασε τὴν ἰατρικὴν ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ, καὶ ἐγένετο διδάκτωρ τῷ 1904. Εἶτα μετέβη πρὸς μετεκπαίδευσιν εἰς Βερολίνον καὶ Ζυρίχην. Ἐπανελθὼν εἰργάσθη ἐν τῇ Ἀστυκlinikῇ τοῦ Πανεπιστημίου ἐπὶ δεκατρία ἔτη, τὸν δὲ Ἀπρίλιον τοῦ 1934 ἐξελέγη τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Ψυχιατρικῆς, μετὰ δ' ἐν ἔτος καὶ τῆς Νευρολογίας.

Αἱ κυριώτεραι τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν εἶναι.

- 1) Ἐπὶ δύο περιπτώσεων μυτονίας, 1925.
- 2) Τὸ φαινόμενον Babinsky κατὰ τὰς ἐξωπυραμιδικὰς συμβολάς, 1932.
- 3) Δάγγειος ἐπὶ ὀργανικῶν τινῶν νευρικῶν καταστάσεων, 1929.
- 4) Μυτονία βλεφάρων μετὰ δάγγειον, 1929.
- 5) Παρατηρήσεις ἐπὶ μυτονικῶν τινῶν περιπτώσεων, 1929.
- 6) Πολλαπλαῖα περιπτώσεις πρωτοπαθοῦς μυατροφίας, δυστροφίας κατὰ Erb εἰς 4 γενεάς τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, 1931.
- 7) Ἡ δξεία πολιομυελίτις, 1930.
- 8) Αἱ βολβοτροφικαὶ κρίσεις ἐπὶ τῶν μεταληθαργικῶν παρκινσονικῶν καταστάσεων, 1931.
- 9) Ἡ συνδεδασμένη ψευδοσυστηματικὴ δεσμικὴ ἐκφύλις ἢ δεσμικὴ μυελίτις κατόπιν μεταδαγγοεικῆς ἀναμίας κακοήθους χαρακτῆρος.
- 10) Ἡ σημασία νόμον τινῶν τῆς διαδρομῆς τῶν ἀνακλαστικῶν ἐρεθισμῶν ἐν τῇ νευρολογίᾳ, Ἀθήναι 1933.
- 11) Ἡ πλαγία μυατροφικὴ σκλήρυνσις καὶ νωτιαία σπασμωδικὴ παράλυσις παρὰ πκισίν, 1933.
- 12) Περίπτωσις ἔρπητος ζωστήρος δεξιῦ ἡμιμορίου προσώπου, κεφαλῆς καὶ ἀραιότερον δεξιῦ ἡμιμορίου σώματος μετὰ παραλύσεως ὁμωνύμου προσωπικοῦ νεύρου, 1933.
- 13) Αἱ παθολογικαὶ συνδρομαὶ ἐν τε τῇ νευρολογίᾳ καὶ τῇ ψυχιατρικῇ ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἄμεσα ἐρεθιστικὰ φαινόμενα καὶ τὸ πείραμα, Ἀθήναι 1934.
- 14) Αἱ λειτουργίαι τοῦ λόγου ἢ τῆς λαλιᾶς, ἢ διανόησις καὶ ἡ δεξιοχειρία, 1934.
- 15) Ἐπίδειξις ἀσθενοῦς μετὰ βολβοτροφικῶν κρίσεων καὶ καταπληξίας, παραγομένων πειραματικῶς, 1934.
- 16) Ὁ ὑπόφλοιος καὶ ἰδίᾳ ὁ διάμεσος ἐγκέφαλος καὶ ἡ σχέσις του πρὸς τὴν ὑστερίαν καὶ τὰς ἐν γένει ψυχο-νευρωτικὰς ἀντιδράσεις, 1935.
- 17) Ἀρέσει ἀμφοτέρων τῶν προσωπικῶν νεύρων μετὰ νευραλγίας ἀμφοτέρων τῶν τριδύμων νεύρων καὶ ἐλαφρᾶς τοιαύτης τῶν βραχιονίων πλεγμάτων 1936.
- 18) Παράλυσις ὀλοκλήρου δεξιῦ ἄνω ἄκρου, ἰδίᾳ ἄκρας χειρὸς κατόπιν πολυούρου καθ' ἐκάστην γραφῆς, 1936.

Πολλὰ τῶν ἐργασιῶν τούτων ἐδημοσιεύθησαν καὶ ἐν Γερμανικοῖς περιοδικοῖς.

ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΠΑΙΔΩΝ — ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ

1. **Ἀντώνιος Βιτσόρης.** Ἐκ Ψαρρῶν διασωθεὶς ἐκ τῆς καταστροφῆς τῆς πατρὶδος του ἐπεδόθη μετὰ ζήλου καὶ ἐξαιρετικῆς ἐπιμελείας εἰς τὴν ἐγκύκλιον παιδείου, δι' ἧς καὶ ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὡς ὑπότροφος εἰς Γερμανίαν πρὸς σπουδὴν τῆς ἰατρικῆς. Ἐπανελθὼν ἐπεδόθη κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς τὴν περιθαλψὴν τῶν παθόντων ἐκ χολέρας κατὰ τὴν ἐπιδημίαν τῶν Ἀθηνῶν (1854), ἅμα δὲ τῇ ἐνάρξει τῆς Ἀστυκλινικῆς ἐγένετο βροχὸς αὐτῆς, κατὰ Σεπτέμβριον 1855 ὑφηγητῆς τῶν νοσημάτων τῶν παιδῶν, τῇ 1 Ὀκτωβρίου 1862 ἑκτακτος καθηγητῆς τῆς ἱστορίας τῆς ἰατρικῆς, τῶν ψυχικῶν νοσημάτων καὶ τῶν νοσημάτων τῶν παιδῶν, τέλος δὲ τακτικὸς τῇ 6 Σεπτεμβρίου 1864. Ἐξελέγη δὲ καὶ πληρεξούσιος τῆς Β' ἐν Ἀθήναις Ἔθν. συνέλευσεως. Ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις τῇ 14 Ἀπριλίου 1882.

Κυριώτερα τῶν ἔργων αὐτοῦ εἶναι :

- 1) Ἐγχειρίδιον εἰδικῆς παθολογίας καὶ θεραπείας τῶν παιδῶν. Ἀθήναι, 1871.
- 2) Μηνιγγίτις κοκκώδης ἢ φυματώδης. Ἀσκληπ. Γ', 98.
- 3) Περὶ ἐντερομεσεντερικῆς φυματώσεως τῶν παιδῶν. Αὐτόθι Ε', 97.
- 4) Περὶ ραχίτιδος. Αὐτόθι, σελ. 289.
- 5) Περὶ τῆς ἀκουσίας οὐρήσεως καὶ ἀφοδεύσεως τῶν παιδῶν. Αὐτόθι, 413.
- 6) Παρατηρήσεις τινὲς ἐπὶ τῆς αἰτιολογίας τῶν συχνοτέρων παρὰ τοῖς ἐκθέτοις νοσημάτων. Αὐτόθι Γ', 1.
- 7) Περὶ οἰδήματος τῶν νεογνῶν. Αὐτόθι Β', 385.

2. **Ἀναστάσιος Ζίννης.** Ἐγεννήθη ἐν Ἰωαννίνοις τῷ 1832, ἐσπούδασε τὴν ἰατρικὴν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, κατόπιν δὲ ἐν Παρισίοις (1857—1858). Ἐπανακάμψας εἰς Ἀθήνας τῷ 1858 κατ' ἀρχὰς μὲν ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τοῦ Δημοτικῆς Βρεφοκομείου ὡς ἰατρὸς, εἶτα δὲ ἐξηκολούθησε διευθύνων τοῦτο ὡς ἑκτακτος καθηγητῆς τῆς παιδιατρικῆς (1879) καὶ κατόπιν (1881) ὡς τακτικὸς. Ἀπηλλάγη τῆς ὑπηρεσίας τῷ 1882, ἀλλὰ διωρίσθη καὶ αὐθις μετ' ὀλίγους μῆνας. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τὸν Μάιον 1899.

Ἐγραψε :

- 1) Ἡ θνησιμότης τῶν βρεφῶν ἐν Ἀθήναις, 1877.
- 2) Περὶ τῆς προφυλάξεως ἐκ τῶν μεταδοτικῶν νόσων, 1878.
- 3) Περὶ τῶν κυριωτέρων θανατηφόρων αἰτίων παρὰ τοῖς παισὶ, 1880.
- 4) Περὶ ἐπιρροῆς τῆς ὀδοντοφυίας ἐπὶ τῶν νόσων τῆς βρεφικῆς ἡλικίας, 1892.
- 5) Περὶ τῆς θεραπείας τῆς βρογχοπνευμονίας, καὶ
- 6) Περὶ χρονίας διάρροιας τῶν παιδῶν, 1886.

3. **Χρῆστος Μαλανδρῖνος.** Ἐγεννήθη τῇ 6 Ὀκτωβρίου 1862 ἐν Ἀθήναις, ἐνθα διήνυσε τὰς ἐγκυκλίους αὐτοῦ σπουδὰς, μεθ' ἧς ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἰατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου (1877), ἧς ἐγένετο διδάκτωρ (1882). Μετὰ μετεκπαίδευσιν ἐν Παρισίοις περὶ τὴν παιδιατρικὴν, ἐγένετο ὑφηγητῆς τοῦ μαθήματος τούτου (1900) εἶτα δὲ τακτικὸς καθηγητῆς (1907). Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῷ 1928.

Κυριώτεροι τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν εἶναι :

- 1) Γαστροεντερίτιδες παρὰ τῇ πρώτῃ παιδικῇ ἡλικίᾳ, 1900.
- 2) Περὶ τῶν ἐνδείξεων τῆς ἐφαρμογῆς καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς διασωληνώσεως ἐν ἀντιπαραβολῇ πρὸς τὴν τραχειοτομίαν, 1897.
- 3) Περὶ διασωληνώσεως ἐκτὸς τῶν νοσοκομείων, 1901.
- 4) Περὶ τῆς δι' ἐξυγάλκτος ἀποβουτυρωθέντος μικτῆς ἢ τεχνιτῆς γαλουχίας τῶν παιδῶν, 1903.
- 5) Ὁ παιδίτρος, 1900.
- 6) Ἡ Παιδιατρικὴ ὡς ἴδιος κλάδος τῆς ἰατρικῆς, 1907.
- 7) Περὶ τῶν ὁδῶν τῆς μολύνσεως διὰ τοῦ μικροβίου τοῦ Κῶχ ἐπὶ τῇ βάσει κλινικῶν παρατηρήσεων καὶ 91 ἰδίων νεκροτομιῶν, 1909.
- 8) Ὁ διὰ τοῦ σχολείου ἀγὼν κατὰ τῆς φυματιώσεως, 1912.

4. **Γεώργιος Νικολάου Μακκῆς.** Ἐγεννήθη εἰς Ἀθήνας τὴν 21^{ην} Μαρτίου (2^{αν} Ἀπριλίου) 1877. Ἐγκύκλιοι σπουδαὶ εἰς Ἀθήνας, σπουδαὶ ἰατρικῆς ἐν Ἀθήναις 1892 — 1896. Διδάκτωρ τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (10/22 Ὀκτωβρίου 1896). Συμπλήρωσις ἰατρικῶν σπουδῶν καὶ εἰδίκευσις εἰς τὴν Παιδιατρικὴν ἐν Βιέννῃ (1896 — 1899), ἐν Παρισίοις (1899 — 1901) καὶ ἐν Βερολίνῳ (1901 — 1902). Ἐγκατάστασις καὶ ἐξάσκησις τοῦ ἰατρικοῦ ἐπαγγέλματος ἐν Ἀθήναις τὸν Ἰούλιον 1902. Διευθυντὴς ἰατρὸς τοῦ Παθολογικοῦ τμήματος τοῦ νοσομείου τῶν Παίδων «ἡ Ἀγία Σοφία», (Ἰούλιος 1902 — 1921 καὶ 1923 — 1926 ὅτε ἐγκατεστάθη εἰς τοῦτο ἡ Παιδιατρικὴ Κλινικὴ τοῦ Πανεπιστημίου). Τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Παιδιατρικῆς Κλινικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ διευθυντὴς ἐν τῷ Νοσοκομείῳ τῶν Παίδων «ἡ Ἀγία Σοφία» ἀπὸ τοῦ Μαΐου 1929.

Ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι :

- 1) Ἡ φυματίωσις παρὰ τῷ παιδίῳ καὶ ὁ κατ' αὐτῆς ἀγὼν, 1909.
- 2) Ἡ θνησιμότης τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἐν Ἑλλάδι. Αἴτια καὶ μέσα πρὸς περιστολήν, 1911.
- 3) Ὁ ὑπόστροφος πυρετός, 1918.
- 4) Ὅλγα τινὰ περὶ λοιμώδους ἰκτέρου, 1919.
- 5) Περὶ ὀργανώσεως, προστασίας καὶ περιθάλψεως τῶν ἀπόρων οἰκογενειῶν τῶν ἐν πολέμῳ πεσόντων, 1919.
- 6) Ἡ προστασία τοῦ παιδιοῦ, 1921.
- 7) Ἡ βρεφικὴ ἡλικία, 1923.
- 8) Πλεῖσται ἄλλαι ἐργασίαι καὶ ἀνακινώσεις, τεσσαράκοντα καὶ ἑννέα τὸν ἀριθμὸν, ὧν αἱ πλεῖσται περὶ νόσων ἰδιαίτερου διὰ τὴν Ἑλλάδα ἐνδιαφέροντος («πόνου», «καλα-αζάρ», κυμισμού, ἐρυθροβλαστώσεως, κλπ.).
- 9) Ἀρχεῖα τῆς Παιδιατρικῆς Κλινικῆς τοῦ Πανεπιστημίου, Τόμος Α', 1935, σελ. 600, περιλαμβάνοντα τὰς κατὰ τὴν τετραετίαν (Ἰανουάριος 1931 μέχρις Ὀκτωβρίου 1934) ἐκ τῆς Παιδιατρικῆς Κλινικῆς ὑπὸ τοῦ ἰδίου καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνακινωθείσας καὶ δημοσιευθείσας τεσσαράκοντα καὶ τέσσαρας ἐπιστημονικὰς ἐργασίας.
- 10) Δελτίον τῆς Ἑλληνικῆς Παιδιατρικῆς Ἐταιρίας, τῆς πρωτοβουλία τοῦ ἰδίου ἰδρυθείσης ἐν ἔτει 1932 εἰς τὰ τελευταῖα τεύχη τούτου τῶν ἐτῶν 1925 καὶ 1936, ἐδημοσιεύθησαν μέχρι σήμερον καὶ ἕτεροι 25 ἐργασίαι τοῦ ἰδίου καὶ τῶν μαθητῶν του ἀνακινωθείσαι ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου 1934 μέχρι τοῦ Μαΐου 1935.

5. **Κωνσταντῖνος Χωρέμης.** Ἐγεννήθη ἐν Κλαμέντῃ (Κορινθίας) τῇ 25 Ἰανουαρίου 1898. Μετὰ τὰ ἐν Κορίνθῳ καὶ Πειραιεὶ ἐγκύκλια αὐτοῦ μαθήματα ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἰατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου, βραβευθεὶς δὲ διὰ τοῦ κληροδοτήματος Α. Παπαδάκη ἐσπούδασε δαπάναις αὐτοῦ. Μετὰ τὴν λήψιν τοῦ

διδασκαλικού διπλώματος (1921) μετέβη εις Βερολίνον πρὸς μετεκπαίδευσιν. Ἐπανελθὼν εις Ἀθήνας εἰργάσθη ἐν τῷ Δημοτικῷ Βρεφοκομίῳ Ἀθηνῶν, τῷ 1928 διωρίσθη ὑφηγητὴς τῆς Παιδιατρικῆς, τῷ δὲ 1935 τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Παιδιατρικῆς Κλινικῆς.

Αἱ κυριώτεραι τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν εἶναι :

- 1) Ἐπὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν ὑπερτονικῶν διαλυμάτων σακχάρου ἐν τῇ Θεραπείᾳ τῆς βρεφικῆς τοξιναιμίας, 1930.
- 2) Πειραματικὴ ἀφυδάτωσις καὶ γλυκογόνον τοῦ ἥπατος (μετὰ τοῦ καθ. Schiff καὶ Dr Bayer).
- 3) Zur Pathogenese der Ernährungsstörungen bei Säugling, 1925.
- 4) Insulinstudien am Kinde, μετὰ τοῦ Dr. Freise.
- 5) Experimentelle Exsikkose und Kohlehydratsloffsweehsel.
- 6) Untersuchungen über den Urobilinstoffwechsel bei Kindern, insbesondere nach Bluttransfusion μετὰ τοῦ καθηγητοῦ Opitz.
- 7) Περιπτώσεις συγγενεῶς ἐλονοσίας, μετὰ τοῦ κ. Α. Τσακαλώτου.
- 8) Ἡ παθολογία τοῦ ἰκτέρου καὶ ἡ σημασία αὐτοῦ ὡς συνδρόμου ἐν τῇ Παιδιατρικῇ, 1927.
- 9) Ἡ ψυχολογία καὶ ἀνατροφή τῆς πρώτης παιδικῆς ἡλικίας, 1927.
- 10) Ἐρευνᾶται ἐπὶ τῶν βιταμινῶν ἐν Ἑλλάδι μετὰ τοῦ κ. Τσακαλώτου.
- 11) Περὶ φυματώσεως τῶν παιδῶν, μετὰ προλόγου τοῦ καθηγητοῦ Α. Czerny, Ἀθήναι 1928.
- 12) Περὶ τῆς σημασίας τῆς φυματικῆς ἀντιδράσεως ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ, 1928.
- 13) Συμβολὴ εἰς τὴν διατροφήν συγγενῶς ἐξησθενημένων βρεφῶν, 1928.
- 14) Ἀνταλλαγὴ τῆς ὕλης καὶ ἀνοσία, δξέωσις καὶ ἀλλεργία, 1928.
- 15) Ὁ Δάγγειος ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ, μετὰ τοῦ κ. Ρουφογάλλη, 1928.
- 16) Συμβολὴ εἰς τὴν τεχνητὴν διατροφήν τῶν βρεφῶν 1929.
- 17) Ἡ διὰ τῆς δξέωσεως Θεραπεία τῆς ἐπιληψίας, 1929.
- 18) Ἡ γονοκοκκικὴ ἀρθρίτις ἐν τῇ βρεφικῇ ἡλικίᾳ μετὰ τοῦ Σ. Ρουφογάλλη, 1929.
- 19) Πειραματικαὶ ἔρευναι ἐπὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἐνέσεων τοῦ σακχάρου ἐπὶ τῆς ἐναλλαγῆς τῆς ὕλης ὑπὸ φυσιολογικᾶς συνθήκας καὶ ἐπὶ πειραματικῆς ἀφυδατώσεως.
- 20) Die Wirkung der Vitamin b auf die chronischen Ernährungsstörungen des Säuglings.

ΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ — ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΤΟΜΙΑ

1. **Φώτιος Πανᾶς.** Ὁ κατόπιν ἐπιφανῆς καθηγητὴς τῆς ὀφθαλμολογίας ἐν Παρισίοις, διωρίσθη τῇ 24 Σεπτεμβρίου 1863 τακτικὸς καθηγητὴς τῆς ἐγχειρητικῆς, ἀλλὰ δὲν ἀπεδέχθη τὴν θέσιν.

Οὗτος ἐγεννήθη ἐν Κεφαλληνίᾳ τῇ 30 Ἰανουαρίου 1832, ἐσπούδασεν ἐν Παρισίοις καὶ ἐγένετο διδάκτωρ τῷ 1860 γράψας διατριβὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Recherches sur l'anatomie des fosses nasales et des voies lacrymales», εἶτα ἔκτακτος καθηγητὴς (1863) ἐργασθεὶς κατὰ σειρὰν εἰς διάφορα νοσοκομεῖα καὶ τέλος τακτικὸς καθηγητὴς (1879). Ἐγράψα πλείστας ἐπιστημονικὰς ἐργασίας, καταλαβὼν δὲ ὑπέροχον θέσιν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἔξαιρέτως ἐτίμησε τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα ἐν τῇ ξένη.

2. **Παῦλος Ἰωάννου.** Ἐγεννήθη ἐν Καστορίᾳ τῷ 1823, ἐνεγράφη δ' ἐν τῇ Ἰατρικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, μετὰ δὲ τὴν ἀναγόμευσιν αὐτοῦ εἰς διδάκτορα (1858) μετέβη εἰς Γερμανίαν καὶ Παρισίους πρὸς εὐρύτερας σπουδὰς. Ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας διωρίσθη ἐν ἀρχῇ μὲν ἔκτακτος (1868), εἶτα δὲ τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Ἐγχειρητικῆς καὶ Τοπογραφικῆς Ἀνατομικῆς καὶ Ἐπιδημιολογίας (1874). Ἀπὸ τοῦ 1883 ἀνέλαβε καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ νοσοκομείου τῶν Ἀφροδισίων νοσημάτων. Ἀπέθανεν ἐν Πειραιεῖ, ἔνθα διέμενε, τῇ 3 Ὀκτωβρίου 1897.

Αί κυριώτεροι τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν εἶναι :

- 1) Ἐγχειρίδιον συστηματικῆς Ἀνατομίας τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς 3 ἐκδ., Ἀθήναι, 1878—1884. Ἐπὶ τῇ βάσει ἰδία τῆς ἀνατομίας Hyrtl.
  - 2) Ἐγχειρίδιον Ἐγχειρητικῆς, τομ. Α', 1884.
  - 3) Περὶ τῆς κατ'ἀναφορὰν πρὸς τὴν Ἀνατομίαν ἀρχαίας ἑλληνικῆς πλαστικῆς τοῦ ἀνθρωποεικοῦ σώματος, 1893.
  - 4) Μελέται περὶ τῆς χειρουργικῆς τῶν ἀρχαίων, 1887.
  - 5) Περὶ τῆς ἀντισηπτικῆς θεραπείας τῶν τραυμάτων ἐν γένει. Γαλλῆνός ΙΣΤ', 273.
  - 6) Περίπτωσις τεραστίου ὄγκου τοῦ ὄσχευ, 1892.
  - 7) Περὶ σκίρρων καθόλου καὶ ἰδίᾳ περὶ σκιρρώσεως τῶν γυναικείων μαστῶν. Ἀσκληπιός ΣΤ', 177.
- *Ἐπίσης δὲ καὶ διάφοροι πραγματεῖαι αὐτοῦ εἰς περιοδικά.

3. **Εὐάγγελος Καλλιωντζῆς.** Ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τῇ 29 Ἀπριλίου 1862, ἐνθα ἠκολούθησε καὶ τὰ ἐγκύκλια αὐτοῦ μαθήματα. Ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ τῆς ἰατρικῆς τῷ 1881, ἐγένετο βοηθὸς τοῦ καθηγητοῦ Ἀρεταίου, εἶτα δὲ ἀπῆλθεν (1883) εἰς Παρισίους πρὸς μετεκπαίδευσιν, ἀσχοληθεὶς περὶ τὴν γενικὴν χειρουργικὴν, ἰδιαιτέρον δὲ τὴν οὐρολογίαν. Τῷ 1887 παρηκκοιούθησεν ἐν Λονδίῳ, Γερμανίᾳ καὶ Αὐστρίᾳ τὰς χειρουργικὰς κλινικάς, εἶτα δ' ἐπανελθὼν εἰς Ἑλλάδα ἐγένετο ὑφηγητῆς τῆς χειρουργικῆς καὶ χειρουργὸς τῆς Ἀστυκλινικῆς (1886) καὶ τῷ 1893 ἐπιμελητῆς τῆς κλινικῆς τοῦ καθηγητοῦ Γαλβάνη. Κατὰ Μάιον τοῦ 1898 θανόντος τοῦ καθηγητοῦ Παύλου Ἰωάννου ἐξελέγη καθηγητῆς τῆς Τοπογραφικῆς Ἀνατομικῆς καὶ Ἐγχειρητικῆς. Μετὰ ταῦτα ἀνέλαβε χειρουργικὸν τμήμα ἐν τῷ νοσοκομείῳ «Ἀρεταίειον». Μέχρι τοῦ διορισμοῦ τοῦ καθηγητοῦ Πρωτοπούλου διηύθυνεν ἐπίσης τὸ νοσοκομεῖον τῶν Ἀφροδισίων νοσημάτων. Κατὰ τὸν τελευταῖον Ἑλληνοτουρκικὸν πόλεμον διηύθυνεν ἐν τῷ Βαρβακείῳ νοσοκομείῳ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, ἐν δὲ τῷ Anjou médicale (1900) ἐδημοσίευσεν ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον : «Les blessés de la guerre graeco-turc». Ἀντεπροσώπευσε τὴν Ἑλλάδα εἰς πολλὰ ἰατρικὰ συνέδρια. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῷ 1922 ἐκ διαβητικῆς γαγγραινης.

Ἐδημοσίευσεν πλείστας ἐργασίας, ἐξ ὧν ἀναφέρομεν τὰς ἀκολούθους :

- 1) Περὶ κηλῶν καὶ τῆς θεραπείας αὐτῶν 1888.
- 2) Ἐγχειρητικῆ, 2 τόμ., 1899.
- 3) Χειρουργικὴ τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων, 4 τεύχ., 1889—1893.
- 4) Τοπογραφικὴ ἀνατομικὴ τοῦ ἀνθρώπου, 1890.
- 5) Μαθήματα χειρουργικῆς Κλινικῆς καὶ Θεραπευτικῆς, 2 τόμ. 1905—1914.
- 6) Περὶ τραυμάτων τῶν ἐπιπλοκῶν αὐτῶν καὶ τῆς θεραπείας, 1893.
- 7) Περὶ τῆς σχέσεως τοῦ τραυματισμοῦ πρὸς τὰ νεοπλάσματα. Γαλλῆνός ΙΑ', 315.
- 8) Εἰσαγωγή εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς χειρουργικῆς κλινικῆς. Ἰατρ. Μην. Β', 170.
- 9) Περὶ τῶν λίθων τῆς οὐροδόχου κύστεως καὶ τῆς θεραπείας αὐτῶν, 1886.
- 10) Τὰ νοσήματα τοῦ προστάτου καὶ ἡ θεραπεία αὐτῶν, 1891.
- 11) Τὰ στενώματα τῆς οὐρήθρας καὶ ἡ θεραπεία αὐτῶν 1892.

4. **Κωνσταντῖνος Μέρμηγκας,** ὁ εἶτα καθηγητῆς Χειρουργικῆς Κλινικῆς.

5. **Πέτρος Σ. Κόνναλης.** Ἐγεννήθη τὴν 18 Σεπτεμβρίου 1896 ἐν Λεβαδείᾳ. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν γυμνασιακῶν σπουδῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐνεγράφη τὸ

1911 ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν καὶ ἀπὸ τοῦ 1913 ἐξηκολούθησε τὰς σπουδὰς αὐτοῦ εἰς τὰ Πανεπιστήμια Βερολίνου, Ζυρίχης καὶ Βέρνης, ἔνθα ἔλαβε τὸ πτυχίον τὸν Δεκεμβρίον τοῦ 1917, τὸ δὲ διδακτορικὸν δίπλωμα τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1919. Μετὰ τὴν ἐπάνοδον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐγένετο τῷ 1929 ὑφηγητὴς τῆς Χειρουργικῆς Κλινικῆς, τῷ δὲ 1930 διευθυντὴς τοῦ Χειρουργικοῦ τμήματος τῆς Ἀστυκλινικῆς. Κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1939 ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν Χειρουργικοῦ τμήματος ἐν τῷ Δημοτικῷ Νοσοκομείῳ, κατὰ δὲ Μάιον τοῦ 1935 τὴν διεύθυνσιν τῆς Γ' Χειρουργικῆς Κλινικῆς τοῦ «Εὐαγγελισμοῦ». Τὴν 10 Ἀπριλίου 1935 διωρίσθη τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Ἑγχειρητικῆς καὶ Τοπογραφικῆς Ἀνατομίας.

Ἐδημοσίευσεν ἐκτὸς ἄλλων καὶ τὰς ἀκολούθους ἐργασίας:

- 1) Ἡ ἐνέργεια σκευασίων τινῶν τοῦ θυρεοειδοῦς ἀδένος ἐπὶ τῆς ἐναλλαγῆς τῆς ὕλης καὶ τῆς μορφολογικῆς εἰκόνης τοῦ αἵματος, Βέρνη 1919.
- 2) Experimentelle Untersuchungen über mechanische Atmungsstörungen und einige Folgezustände (ἐν συνεργασίᾳ μετὰ R. Nissen).
- 3) Beeinflussung der Pneumothoraxatmung durch Vagotomie, 1925.
- 4) Blutchemismus und beidseitige Vagotomie (ἐν συνεργασίᾳ μετὰ R. Nissen).
- 5) Ἀλλοιώσεις τοῦ αἵματος κατὰ τὸν ἐρεθισμὸν περιφερικῶν νέρων ἐν τῇ ναρκώσει, 1928.
- 6) Eiweiss- und Zuckerausscheidung bei Erregungszuständen und ihre Beziehungen zur Innervation der Niere, 1930.
- 7) Postoperative Veränderungen des Mineralstoffbestandes des Blutes als Folge mechanischer Nervenschädigungen, 1930.
- 8) Dupuytren'sche Kontraktur der Palmar- und Plantaraponeurose.
- 9) Weiterer Beitrag zur Entfernung von Geschwülsten der hinteren Mediastinum.
- 10) Über Sanocrysin bei chirurgischer Tuberkulose, 1927.
- 11) Ἡ συμβολὴ τῆς Χειρουργικῆς εἰς τὴν θεραπείαν τῆς πνευμονικῆς φυματίσεως, 1930.
- 12) Ἡ χειρουργικὴ θεραπεία ἐπὶ μετεμμηματικῆς κοιλότητος, 1930.
- 13) Ὁ διὰ παραφρίνης πωματισμὸς ἐν τῇ ἐγχειρητικῇ τοῦ θώρακος, 1930.
- 14) Ἡ χειρουργικὴ θεραπεία ἐπὶ τῶν σπηλαίων τῆς κορυφῆς τῶν πνευμόνων, 1933.
- 15) Ἐπὶ τινῶν συγχρόνων κατευθύνσεων τῆς Χειρουργικῆς, 1936.

*Ἐν τῇ κατὰ τὸ 1935 ἐκδοθέντι δίτομῳ Χειρουργικῇ (ἐν συνεργασίᾳ μετὰ M. Γερουλάνου, Ἐμμ. Κοντολέοντος κ.λ.) ἐπραγματεύθη τὰ κεφάλαια περὶ Χειρουργικῶν Παθήσεων τοῦ Προσώπου, Γνάθων, Στοματικῆς κοιλότητος καὶ Σιαλογόνων ἀδένων, Τραχήλου, Θυρεοειδοῦς ἀδένος, Οἰσοφάγου, Μαστοῦ, Θώρακος, Σπονδυλικῆς στήλης καὶ Νωτιαίου μυελοῦ.

ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ — ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΠΡΟΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ

1. **Ἰωάννης Ὀλύμπιος.** Ἐγενήθη τῷ 1802 ἐν Λιτοχωρίῳ παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Ὀλύμπου. Τὰ πρῶτα γράμματα ἔμαθε παρὰ τῷ θείῳ καὶ προστάτῃ του μοναχῷ Κωνσταντίνῳ, τὴν δ' ἐγκύκλιον παιδείαν παρὰ Δούκα ἐν Βουκουρεστίῳ. Εἶτα μετέβη εἰς Ἀϊδελβέργην καὶ Βερολίνον, ὅπουθεν κατελθὼν ὑπηρέτησεν εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Ὑψηλάντου ὡς στρατιωτικὸς ἰατρός, καὶ εἶτα ἐν τῷ ἑλληνικῷ στρατῷ μέχρι τοῦ 1837, ὅποτε διωρίσθη καθηγητὴς τῆς Χειρουργικῆς καὶ Κλινικῆς, μαθήματα ἅτινα εἶχε διδάξει προηγουμένως ἐν τῷ σχολείῳ τῆς ἱατρικῆς καὶ χει-

ρουργίας. Τῆ 14 Ἰανουαρίου 1846 ἀπελύθη, διωρίσθη δὲ πάλιν τῆ 27 Σεπτεμβρίου 1848 ὡς τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Ὀφθαλμολογίας καὶ τῆς Χειρουργικῆς κλινικῆς. Τῆ 1859 ἀπενεμήθη αὐτῷ ὁ τίτλος τοῦ ἐπιτίμου διδάκτορος ὑπὸ ἐν Newark ἐν Ἀμερικῇ Πανεπιστημίου. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῆ 2 Ἰουλίου 1869 ἐξ ἀποπληξίας.

*Ἐγραψε :

1) Περὶ σωματικῆς ἀγωγῆς τῶν παιδῶν ἐκδ. α' 1837, β' 1866.

2) Ἐγχειρίδιον χειρουργικῆς κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ γερμανικοῦ τοῦ Μαξ. Ἰωσήφ Χελίου, τόμ. Α'—Δ' 1853—1857.

3) Περὶ χειλεοπλαστικῆς, 1856. Οἰκείως εἶχε καὶ περὶ τὸ στιχοιργεῖν.

2. **Νικόλαος Πετσάλης.** Ἐγεννήθη τῆ 1813 ἐν ^{Πάργα} Πάργᾳ, τὰ πρῶτα μαθήματα διήκουσεν ἐν Κερκύρᾳ, εἶτα δὲ μετέβη εἰς Βασιλείαν (Ἑλβετίας) ἔνθα ἐτελείωσε τὴν ἐγκύκλιον αὐτοῦ παιδευσιν. Μετὰ ταῦτα μετέβη εἰς Παρισίους πρὸς σπουδὴν τῆς ἰατρικῆς, ἣν ἐξηκολούθησε μετὰ τριετίαν ἐν Μονάχῳ, ἔνθα ὑπέστη τὰς διδακτορικὰς αὐτοῦ ἐξετάσεις. Κατελθὼν εἰς Ἑλλάδα (1839) ἐγένετο στρατιωτικὸς ἰατρός, εἶτα δὲ (1846) καὶ ἐπίτιμος καθηγητὴς τῆς χειρουργικῆς. Ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 40 ἐτῶν τὴν 11 Ἰουλίου 1853.

3. **Ἐρρίκος Τράϊμπερ.** Ἐγεννήθη ἐν Meiningen τῆ 1796, ἐσπούδασε τὴν ἰατρικὴν ἐν Γερμανίᾳ καὶ Γαλλίᾳ. Κατελθὼν εἰς Ἑλλάδα κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα παρηκολούθησε πλείστας μάχας, τῆ δὲ 1824 διωρίσθη τακτικὸς στρατιωτικὸς ἰατρός καὶ κατόπιν διευθυντὴς τοῦ ἐν Ναυπλίῳ στρατ. νοσοκομείου, προβιθασθεὶς τέλος εἰς ἀρχίατρον (1835). Ἐν ἀρχῇ ἐδίδαξεν ἐν τῷ σχολείῳ ἰατρικῆς καὶ χειρουργίας, μετὰ δὲ τὴν ἰδρυσιν τοῦ Πανεπιστημίου ἀνέλαβε τὰς παραδόσεις τῆς χειρουργικῆς κλινικῆς. Ἀπὸ τοῦ 1843 περιωρίσθη εἰς τὴν ἐν τῷ στρατ. Νοσοκομείῳ ὑπηρεσίαν του μέχρι τοῦ 1865 ὁπότε παραιτηθεὶς τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ ἰδιώτευσεν ἐν Ἀθήναις, ἔνθα καὶ ἀπέθανε τῆ 1882.

Ἀνακοινώσεις αὐτοῦ ἀναφέρονται ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς Ἰατρικῆς Ἐταιρείας Ἀθηναίων. (Ὁρ. Ἀνακoin. ἑκατονταετίας, σελ. 48, 49, 92, 131).

3. **Α. Ἀναγνωστάκης,** ὁ κατόπιν καθηγητὴς τῆς Ὀφθαλμολογίας ἐδίδαξε καὶ χειρουργικὴν (ἄρα κατωτ. ὀφθαλμολογία).

4. **Θεόδωρος Ἀρεταῖος.** Ἐγεννήθη ἐν Ναυπλίῳ τὴν 2 Αὐγούστου 1829, ἔνθα ἠκολούθησε τὴν πρώτην καὶ τὴν ἐγκύκλιον αὐτοῦ παιδευσιν. Ἐν ἀρχῇ ἔφερε τὸ ἐπώνυμον Κωνσταντινίδης. Ἐν τῇ Ἰατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου ἐνεγράφη τῆ 1849, τὰς σπουδὰς δ' ὅμως αὐτοῦ ἐπεράτωσεν ἐν Βερολίνῳ, ἔνθα ἔλαβε καὶ τὸ διδακτορικὸν αὐτοῦ δίπλωμα (1853). Μετὰ εὐρυτέρας σπουδὰς ἐν Αὐστρίᾳ καὶ Γαλλίᾳ ἐπιστρέψας εἰς Ἀθήνας διωρίσθη ἰατρός τῆς Ἀστυκλινικῆς

(1854), ἐγένετο ὑφηγητὴς τῆς Ἑγχειρητικῆς καὶ Ἐπιδησιολογίας (22 Ἀπριλίου 1863), εἶτα ἕκτακτος καθηγητὴς τῆς Χειρουργικῆς (29 Ἀπριλίου 1864) καὶ τέλος τακτικὸς τῆς Χειρουργικῆς Κλινικῆς (15 Ὀκτωβρίου 1870). Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῇ 24 Μαρτίου 1893, καταλιπὼν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, δι' ἧς ἰδρύθη καὶ ἡ Χειρουργικὴ καὶ Γυναικολογικὴ Κλινικὴ Θεοδώρου καὶ Ἑλένης Ἀρεταίου, τὸ «Ἀρεταίειον». Διεκρίθη διὰ τὴν χειρουργικὴν αὐτοῦ δεξιότητα· ὡς ἕξοχος δὲ χειρουργὸς ἐτιμᾶτο καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολήν.

Ἐγραψε πολλὰς πραγματείας, ἐξ ὧν σημειοῦνται :

- 1) Ἐκθεσις τοῦ κατὰ τὴν 9 Φεβρουαρίου 1859 ἐν Κορίνθῳ καὶ τοῖς πέριξ συμβάντος σειμοῦ.
- 2) Περὶ ἠλεκτροκαυστικῆς ἐφαρμοσμένης εἰς τὰς χειρουργικὰς ἐγχειρήσεις.
- 3) Über einen sehr seltenen Fall von Parasitenbildung mit Einschliessung (Parasitus pentadymus encranii), Virchow's Archiv. Bd. 23.
- 4) Ἰσχυρισμὸς ἀγωγῆ κατὰ Esmarch, 1874.
- 5) Περὶ τῶν ἐπιμελείᾳ τοῦ ἐρυθροῦ σταυροῦ νοσηλευθέντων τραυματιῶν τοῦ πολέμου 1879.
- 6) Λόγος πρυτανικὸς περὶ τῶν προόδων τῆς χειρουργίας κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας, 1889.
- 7) Περὶ τῆς διὰ πνευματικῆς ἀντλίας κενώσεως τῶν ἀποπάτων κατὰ τὸ σύστημα Berlier, 1888.
- 8) Περὶ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πανεπιστημίων.
- 9) Ὄστεοπλαστικὴ ἢ τεχνητὴ παραγωγὴ τῶν ὀστέων διὰ μεταμοσχεύσεως περιστέου ἢ ὄστοῦ κτλ. Ἀσκληπιὸς Δ', 513.
- 10) Στατιστικὴ περὶ τῶν κατὰ τὰ ἄκρα καὶ κατὰ τῆς λιθιάσεως ἐγχειρήσεων, 1887.

Ἐκθεσίων πεπραγμένων αὐτοῦ κατὰ τὰ ἔτη 1889—1890 ἐδημοσίευσεν τῷ 1891 ὁ ἐπιμελητὴς τῆς Χειρουργικῆς αὐτοῦ Κλινικῆς ἐν τῷ νοσοκομείῳ «Ἡ Ἑλπίς» Κ. Λάμπρος.

5. **Σπυρίδων Μαγγίνας.** Ἐγεννήθη τῇ 16 Ἰανουαρίου 1839 ἐν Ἀθήναις. Ἐσπούδασε τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ἐν Ἀθήναις καὶ ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου γενόμενος διδάκτωρ τῷ 1861. Ἀκολούθως μετέβη πρὸς εὐρυτέρας σπουδὰς ἐργασθεὶς ἰδίᾳ εἰς τὰς Χειρουργικὰς Κλινικὰς τῆς Βιέννης καὶ τῶν Παρισίων. Τῷ 1870 ἐγένετο ὑφηγητὴς τῆς Χειρουργικῆς Παθολογίας διὰ λαμπρᾶς διατριβῆς: «Περὶ τῶν κατὰ τὸ κατώτερον ἄκρον τοῦ ὄστοῦ τῆς κνήμης γενομένων καταγμάτων», ἤρξατο δὲ τῶν μαθημάτων διὰ τοῦ ἐναρκτηρίου του λόγου: «Περὶ τῆς σχέσεως καὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν εἰς τὴν Ἱατρικὴν», ἀνεκδότου μέχρι τοῦδε. Προήχθη εἶτα εἰς ἕκτακτον καθηγητὴν τῆς Χειρουργικῆς Παθολογίας τῇ 31 Μαρτίου 1874, ἀκολούθως δὲ κατ' Αὐγούστον τοῦ 1880 εἰς τακτικὸν καθηγητὴν, τέλος δὲ ἐν ἔτει 1893 εἰς καθηγητὴν τῆς Χειρουργικῆς Κλινικῆς, ἀντικαταστήσας τὸν Θ. Ἀρεταῖον. Ἀρχομένου τοῦ ἔτους 1898 ἀνετέθη αὐτῷ ἡ διεύθυνσις τοῦ Ἀρεταίειου. Τῷ 1881 μετέβη εἰς Χίον κατοπιὴν τῶν ἐπισυμβάντων ἐκεῖσε καταστρεπτικῶν σεισμῶν ἐντολῇ τῆς Ἑλλ. Κυβερνήσεως μετὰ τοῦ κ. Α. Χρηστομάνου. Ἐκθεσίων τῶν πεπραγμένων ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ «Ὠρᾷ» καὶ τῷ «Γαλήνῳ» (1886, Νῦ 26).

Τῷ 1897 παρέσχε τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτοῦ συνδρομὴν κατὰ τὸν πόλεμον.

Ἐπῆρξε δὲ βαθύς γνώστης τῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἱατρικῆς· τούτῳ ὀφείλεται καὶ ἡ λέξις ἀπολύμανσις, ἣν παρέλαβεν ἀπὸ τοῦ Ὀμήρου. Ἐγένετο πρόεδρος τοῦ 5ου Πανελληνίου Ἱατρικοῦ Συνεδρίου. Μετὰ θάνατον (10 Νοεμβρίου 1919) κατέλιπε τὴν περιουσίαν αὐτοῦ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον.

*Ἐγραψε πλείστας πραγματείας, ἐξ ὧν ἀναφέρονται αἱ ἑξῆς :

- 1) Ἰνώδης ὄγκος ἐδράζων κατὰ τὸ 9ον μεσοπλευρίον διάστημα. Νευραλγικά ἄλγη κατὰ τοῦτο. Ἐξάφρασις. Ἱασίς. Ἀσκληπιός, 1870, σελ. 34.
- 2) Τέτανος κατόπιν ἐγκύματος, χρήσις χλωράλης, θάνατος. Ἀσκληπιός, 1871, σελ. 202.
- 3) Μητρο-κολπο-κυστικὸν συρίγγιον. Ἀσκληπιός, 1871, σελ. 53.
- 4) Θ. Βιλλροθίου, Γενικὴ Χειρουργικὴ Παθολογία καὶ Θεραπευτικὴ. Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ, 1877, σελ. 800, 8ον.
- 5) B. Rös. r, Ἐγγερίδιον εἰδικῆς Χειρουργίας. Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ 1877, τόμος 4, σελ. 1078.
- 6) Ὁστέωμα κατὰ τὴν ἀριστερὰν ἀντιᾶδα μετ' ἐπιδείξεως τοῦ ἀνατομικοῦ παρασκευάσματος Σ. Ε. Ι., 1881.
- 7) Ἀπόπειρα γεωγραφικῆς ταξινομήσεως τῶν ἐν Ἑλλάδι οὐρολίθων. Σ. Ε. Ι. (1887).
- 8) Εἰδικὴ Χειρουργικὴ, Τόμ. I - III, 1890 - 96, Σελ. 2485.
- 9) Ἀπολυμαντικά καὶ ἀποσηπτικά παρ' ἀρχαίους μέσα. Γαλ. 1890, σελ. 237.
- 10) Ἀρεταῖος ὁ Καπάδοξ, Γαλ. 1890, σελ. 493.
- 11) Περὶ τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας καὶ τῶν πρὸς ταύτην συμβαλλομένων αἰτιῶν, λόγος πρυτανικός, 1899.
- 12) Περὶ τῆς παρ' Ὀμήρῳ χρωματολογίας. Ἐστία 19 Δεκεμβρίου 1900. Ἱατρικὴ πρόοδος 1901, σελ. 36.
- 13) Εἰ ὁ Ὀμηρος τυφλός, Ἀθήναι 1909.

6. **Ἰούλιος Γαλβάνης.** Ἐγεννήθη ἐν Ζακύνθῳ τῷ 1838, ἐσπούδασε δὲ τὴν ἱατρικὴν ἐν Παρισίοις. Ἐπανελθὼν ἤσκησε τὴν χειρουργικὴν τὸ πρῶτον ἐν τῇ γενετείρᾳ αὐτοῦ, εἶτα δ' ἐν Ἀθήναις, διορισθεὶς ἅμα ὡς διευθυντὴς τῆς Χειρουργικῆς Κλινικῆς τοῦ τότε ἰδρυθέντος «Εὐαγγελισμοῦ». Τῷ 1881 ἐγένετο καθηγητὴς τῆς Χειρουργικῆς Παθολογίας, ἀπεσύρθη κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος, ἀλλ' ἐπαναδιωρίσθη τῷ 1893 ὡς τακτικὸς τῆς Χειρουργικῆς Κλινικῆς. Ἀπέθανεν ἐν Σουνίῳ τῷ 1901 ἐκ στηθάγχης.

*Ἐγραψε :

- 1) Ἐγχειρητικῆς στοιχεῖα, Α' τόμ., 1884.
- 2) Ἐννέα περιπτώσεις φυματιώδους περιτονίτιδος θεραπευθεῖσαι διὰ λαπαροτομίας. Ἱατρ. Ἐφ. Στρατοῦ Β', 641.
- 3) Ἡ δι' ὕδροχλωρικῆς κοκαίνης ἀναισθησία κατὰ τὴν μέθοδον Tuffier. Πρακτ. Α' Πανελ. Συνεδ. Α', 618.
- 4) Περὶ χρονίας φυματιώδους περιτονίτιδος ἐπὶ τῇ βάσει 50 λαπαροτομιῶν. Μετάφρ. Ν. Ἀλιβιζάτου. Ἱατρ. Μην. Α', 5.
- 5) Περὶ σκωληκοειδίτιδος. Πρακτ. Α'. Πανελ. Συνεδ. Β', 115.
- 6) Σκέψεις περὶ σωσιμελοῦς χειρουργίας ἐν τῇ Θεραπείᾳ τῶν χρονίων παθήσεων τῶν ὀστέων, 1887.

Συχνὰ ἀνακοινώσεις τούτου ἀναφέρονται ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς ἐν Ἀθήναις Ἱατρικῆς Ἐταιρείας.

7. **Γεράσιμος Φωκάς.** Ἐγεννήθη ἐν Ἀργοστολίῳ τῇ 7 Αὐγούστου 1861, τὴν δ' ἐγκύκλιον αὐτοῦ παιδείουσιον ἔσχεν ἐκεῖ καὶ ἐν Κερκύρᾳ. Τῷ 1877 μεταβὰς εἰς Παρισίους ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ, ἧς ἐγένετο διδάκτωρ τῷ 1886.

Ἐσωτερικὸς ἰατρός (interne des hôpitaux) καὶ βοηθὸς (aide d'anatomie) εἰς τὴν Ecole pratique ἐν ἀρχῇ, ἐγένετο κατόπιον ὑφηγητῆς ἐν Ἀλλάῃ, ἔνθα ἐδίδαξεν ὡς ἐντεταλμένος ὑφηγητῆς τὴν Ὀρθοπαιδικὴν καὶ χειρουργικὴν τῶν παιδῶν ἐν τῷ Νοσοκομείῳ St. Sauveur, καὶ διευθυντῆς τοῦ χειρουργικοῦ τμήματος τοῦ Σανατορίου τῆς Λυγκέρκης. Ψηφισθεὶς καθηγητῆς τῆς Χειρουργικῆς Κλινικῆς τῷ 1902 κατήλθεν εἰς Ἑλλάδα· ἐδίδαξε τὸ πρῶτον μὲν ἐν τῇ Χειρουργικῇ κλινικῇ τοῦ Νοσοκομείου ἢ «Ἑλπίς», εἶτα δὲ (1907) ἐν τῇ «Ἀρεταίειῳ» νοσοκομείῳ, οὐτινος ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν, ἀπομακρυνθέντος τοῦ καθηγητοῦ Μαγγίνα. Τῷ 1926 διωρίσθη μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Τῷ 1930 παρητήθη καὶ διέμεινεν ἐπὶ τινα χρόνον ἐν Παρισίοις, εἶτα ὁμῶς ἐπανήλθεν εἰς Ἀθήνας, ἐπόθεν τέλος μετέβη εἰς Ἀργοςτόλιον, ἔνθα ἀπέθανε τῷ 1937 ἐκ καρδιακοῦ νοσήματος.

Μνημονεύομεν τὰς κυριωτέρας τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν, δημοσιευθεισῶν ὡς τὰ πολλὰ γαλλιστί.

- 1) Περὶ ἐκτροφῆς τῆς κύστεως, 1889.
- 2) Περὶ ὄστεϊτιδος, 1893.
- 3) Γυναικολογικαὶ μελέται, 1899.
- 4) Χειρουργικὴ Θεραπευτικὴ καὶ Χειρουργικὴ ἐν τῇ καθ' ἡμέραν πράξει. 3 τόμ. 1901. Μετάφρασις τούτου εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ Ἀ. Καλλιβωκά, Ἀθῆναι 1907—1908, ἐν Β' ἐκδόσει μόνον ὁ Α' τόμος.
- 5) Πρώτη προστατεκτομία ἐν Ἑλλάδι διὰ τῆς περινεακῆς μεθόδου 1904.
- 6) Πρώτη προστατεκτομία ἐν Ἑλλάδι διὰ τῆς ἀπὸ τῆς κύστεως ὁδοῦ, 1904.
- 7) Ἐπὶ 95 περιπτώσεων ἐγχειρηθείσης σκωληκοειδίτιδος μέχρι τοῦ 1905, 1905.
- 8) Περὶ ὑδατίδων κύστεων τοῦ ἥπατος, 1906.
- 9) Néphrites et rénodécortication. Ἐπὶ 14 περιπτώσεων ἀποφλοιώσεως τοῦ νεφροῦ. Μετὰ τοῦ καθ. Β. Μπένση, 1907.
- 10) Διάγνωσις καὶ θεραπεία τῶν ὑδατίδων κύστεων τοῦ ἥπατος, 1914.
- 11) Ἡ προτιμωτέρα ὁδὸς διὰ τὴν ἐγχειρήσιν σκωληκοειδίτιδος, 1925.
- 12) Τὸ πείραμα ἐπὶ τοῦ ἀρρώστου, 1926. Ἀνακοίν. ἐν Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν.
- 13) Νέα ὁδὸς χειρουργίας τῆς σκωληκοειδίτιδος, 1930.
- 14) Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς λειτουργίας τοῦ Γαλλικοῦ νοσοκομείου κατὰ τὸν πόλεμον, 1897.
- 15) Νέαι μέθοδοι λιθοθρυψίας. Πρακτ. Ἰατρὸς 1925.
- 16) Περὶ σκωληκοειδίτιδος. Εἰσήγ. Α'. Πανελ. Συνεδρ. Β', 180.

Πολλαὶ ἐργασίαι ἔχουσι δημοσιευθεῖ εἰς διάφορα ἑλληνικὰ περιοδικά. Ἐξέδοτο δ' ἐπὶ τριετίαν ἑλληνιστὶ περιοδικὸν ὑπὸ τὸν τίτλον «Χειρουργικὴ Ἐπιθεώρησις», ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ ὑφηγητοῦ Ρ. Διβαθινοπούλου.

Εἰς τὸν καθηγητὴν Γ. Φωκᾶν ὀφείλεται ἐκτὸς ἄλλων ἡ πρώτη χρῆσις τοῦ μηχανήματος Ombredanne πρὸς νάρκωσιν, ἰδίᾳ μέθοδος ἐγχειρήσεως σκωληκοειδίτιδος καὶ ἡ εἰσαγωγὴ νεωτέρων τινῶν ἐγχειρητικῶν μεθόδων.

8. **Θεόδωρος Ζαῖμης.** Ἐγεννήθη τῷ 1848 ἐν Τερπινῇ τῶν Καλαβρύτων. Μετὰ τὴν ἐγκύκλιον αὐτοῦ παιδευσιν ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἰατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, γενόμενος δὲ διδάκτωρ ἀπῆλθεν εἰς Αὐστρίαν καὶ Γερμανίαν πρὸς εὐρυτέρας μελέτας. Ἐπανελθὼν ἐγένετο βοηθὸς ἐν τῇ Ἀστυκλινικῇ (1881—2), εἶτα δ' ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῆς Χειρουργικῆς κλινικῆς τοῦ ἐν Πάτραις

Δημοτικού νοσοκομείου, ἔνθα διεκρίθη ὡς ἐπιδεξιότατος χειρουργός, πρῶτος προβάς τότε ἐν Ἑλλάδι εἰς ἐκτέλεσιν λαπαροτομίας. Ἐκλεγεῖς τῷ 1902 καθηγητῆς τῆς Χειρουργικῆς Κλινικῆς ἤλθεν εἰς Ἀθήνας καὶ ἐδίδαξε μέχρι τοῦ 1918, ὅποτε παραιτηθεὶς ἠκολούθησε τὸ πολιτικὸν στάδιον, ἐγένετο δὲ καὶ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας (1921). Ἀπέθανεν ἐκ συγκοπῆς τῇ 18 Ὀκτωβρίου 1922 ἐν Ἀθήναις.

Κυριώτεραι τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν εἶναι :

- 1) Ὅποια ἡ θέσις ἦν ἡ χειρουργικὴ κατέχει ἐν τῇ Ἱατρικῇ, 1902.
- 2) Περὶ τῆς θεραπείας τῶν ἐν τῇ κοιλότητι τῆς κοιλίας καὶ τοῦ θώρακος ἀναπτυσσομένων κύστεων ἐπινοκόκκων.
- 3) Περὶ τοῦ ἐλώδους μιάσματος ἐν σχέσει πρὸς τὴν χειρουργικὴν, 1881.
- 4) Περὶ σχέσεως ἰλομιάνσεως πρὸς τὰ κακοήθη νεοπλασμάτα, 1881.

9. **Δημήτριος Κατερινόπουλος.** Ἐγεννήθη τῇ 24 Ὀκτωβρίου 1855 ἐν Ἀθήναις, ἔνθα ἔλαβε καὶ τὴν ἐγκύκλιον αὐτοῦ παιδευσιν. Εἶτα ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, μετὰ δὲ τὴν λήψιν τοῦ διδακτορικοῦ αὐτοῦ διπλώματος ἀπῆλθεν εἰς Παρίσιους, ἔνθα ἀνηγορεύθη καὶ πάλιν διδάκτωρ (1879). Ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας διωρίσθη κατ' ἀρχὰς (1886) καθηγητῆς τῆς Ἀνατομικῆς ἐν τῇ Σχολῇ τῶν Καλῶν τεχνῶν, εἶτα χειρουργὸς ἐν τῇ Ἀστυκλινικῇ, τῷ δὲ 1903 τακτικὸς καθηγητῆς τῆς Χειρουργικῆς Παθολογίας, Ἀπέθανε τῇ 7 Αὐγούστου 1934.

Κυριώτεραι τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν εἶναι :

- 1) Μελέτη ἐπὶ τῶν καταγμάτων τῶν χόνδρων τοῦ λάρυγγος καὶ ἡ θεραπεία αὐτῶν δι' ἀμέσου θυροειδοτομίας, 1879.
- 2) Χειρουργικὴ θεραπεία τῶν ἀποστημάτων τοῦ ἥπατος, 1887.
- 3) Περὶ ἀλλοτρῶν σωμάτων τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀκουστικοῦ πόρου, 1873.
- 4) Περὶ ἀτρησίας τοῦ δακτυλίου, 1879.
- 5) Συμβολὴ εἰς τὰ ἐξαρθρήματα τῆς χειρὸς πρὸς τὰ ὀπίσω, 1882.
- 6) Περὶ μονοχρόνου λιθοθρυψίας παρὰ τοῖς παισίν, 1882.
- 7) Περὶ ἀνατρήσεως τοῦ κρανίου, 1898.
- 8—9) Πεπραγμένα ἐπὶ τῶν τραυμάτων τοῦ πολέμου τοῦ 1879, 1897 καὶ τοῦ πολέμου 1912—1913, τῶν νοσηλευθέντων ὑπ' αὐτοῦ.

Ἐπίσης δὲ πολλὰ συζητήσεις ἐν τῇ Ἱατρικῇ Ἐταιρείᾳ Ἀθηνῶν.

10. **Μαρίνος Ι. Γερουλᾶνος.** Ἐγεννήθη ἐν Πάτραις τῇ 21 Φεβρουαρίου 1867, τὴν δ' ἐγκύκλιον παιδευσιν αὐτοῦ ἔσχεν ἐν Ληξουρίῳ τῆς Κεφαλληνίας. Τῷ 1887 ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου, ἔνθα ἐγένετο διδάκτωρ (1892) δημοσιεύσας πραγματείαν «περὶ τῶν μεταστάσεων τῶν κακοήθων ὄγκων ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ», λαβὼν ἅμα τὴν ἀδειαν ἐξασκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος. Ἐγένετο κατόπιν ἐξωτερικὸς βοηθὸς εἰς διαφόρους κλινικάς, ἀπὸ δὲ τοῦ Ἀπριλίου 1894—6 τακτικὸς βοηθὸς τῆς Χειρουργικῆς Κλινικῆς τοῦ καθηγ. Rotter ἐν Βερολίῳ, δημοσιεύσας ἅμα πραγματείαν περὶ τῆς φυματιώσεως τῶν ἄρθρων καὶ

τῆς σπονδυλικῆς στήλης (1896). Τῷ 1896 μετακληθεὶς ἐγένετο τακτικὸς βοηθὸς τῆς Χειρουργικῆς Κλινικῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Greifswald ὑπὸ τὸν καθηγητὴν Helferich, τὸ δ' ἐπόμενον ἔτος ὑφηγητῆς. Μετὰ ταῦτα (1899) παρηκολούθησε τὸν καθηγητὴν Helferich εἰς Kiel, ἔνθα ἐδίδαξεν ὡς ὑφηγητῆς (1900). Τὸν Αὐγούστον τοῦ 1902 ἀπερχόμενος ἐκεῖθεν ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ ἐκτάκτου καθηγητοῦ τῆς Χειρουργικῆς, καὶ ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τοῦ Χειρουργικοῦ τμήματος τοῦ Θεραπευτηρίου «Εὐαγγελισμὸς», παρ' ᾧ διέμεινε μέχρι τοῦ 1914. Τῷ 1911 διωρίσθη τακτικὸς καθηγητῆς τῆς Χειρουργικῆς Παθολογίας, τὸν δ' Αὐγούστον τοῦ 1922 τῆς Χειρουργικῆς κλινικῆς. Τῷ 1926 ἐξελέγη τακτικὸν μέλος τῆς Αὐτοκρατορικῆς Γερμανικῆς Ἀκαδημίας τῶν φυσιοδιφῶν ἐν Halle, τῷ δὲ 1932 μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Ἐγένετο ἐπίτιμος διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Heidelberg ἐπὶ 550ετηρῆδι τοῦ Πανεπιστημίου τούτου, κατ' Ὀκτώβριον δὲ τοῦ 1936 ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Μονάχου.

Ἐδημοσίευσε πλείστας ἐργασίας Ἑλληνιστὶ καὶ Γερμανιστὶ (περὶ τὰς 200). Ἐπιστημονικῶς ἀπασχόλησαν αὐτὸν ἰδίᾳ ἢ φυματίωσις τῶν ὀστέων καὶ τῶν ἀρθρώσεων, οἱ ἐχινόκοκκοι, αἱ πλαστικαὶ ἐγχειρήσεις καὶ αἱ μεταμοσχεύσεις, ἢ χρησιμοποιοῦσις μετάξης δι' ἀντικατάστασιν τενόντων ἢ μυῶν ἀντὶ ἄλλων, αἱ χειρουργικαὶ παθήσεις τοῦ ἥπατος, τοῦ κράνιου, τὰ πολεμικὰ τραύματα ἐκ τῆς πείρας αὐτοῦ ὡς ἀρχιάτρου ἐν τοῖς διαφόροις πολέμοις, ὁ Μαδούρειος πούς, ὃν πρῶτος παρετήρησε μετὰ τοῦ κ. Κατσαρά. Σημειωτέον ὅτι ἐν τῇ γενικῇ ναρκώσει ἀκολουθεῖ ἰδίαν μέθοδον (σκοπολαμίνης-μορφίνης) περὶ ἧς ἔγραψε (1911).

Ἐκ τῶν ἐργασιῶν τούτων ἀναφέρομεν ὀλίγας τινὰς ἐκ τῶν νεωτέρων :

- 1) Περὶ ἰδιοπαθοῦς γαγγραινῆς τοῦ ἐντέρου κατόπιν ἀγγειακῆς ἀποφράξεως, 1926.
- 2) Über Entstehung und Histologie veralteter intrabdominaler Fistelgänge, 1927.
- 3) Αἰτιολογία καὶ Παθογένεια τῆς ἰνώδους ὀστίτιδος, 1927.
- 4) Ἀπώτερον ἀποτέλεσμα ἐμφυτεύσεως τῆς οὐροδόχου κύστεως εἰς τὸ σιγμοειδὲς πρὸς θεραπείαν ἐκτεταμένου κυστιοκολπικοῦ συριγγίου, 1930.
- 5) Ein Beitrag zur Osteodystrophia fibrosa localisata, 1930.
- 6) Die chirurgische Behandlung der Echinokokkenkrankheit, 1930 καὶ ἑλληνιστὶ ἐν «Ἑλλην. Ἱατρικῇ», 1930.
- 7) Πτωτική τυφλίτις, 1931 καὶ Γερμανιστὶ Typhlitis ptotica 1931. Καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος.
- 8) Typhlitis ptotica. Ergänzende Bemerkungen. München 1931.
- 9) Χρονία σκωληκοειδίτις. Πτωτικὴ τυφλίτις, 1932.
- 10) Ἐνδείξεις συντηρητικῆς καὶ χειρουργικῆς θεραπείας τῆς φυματίωσης τῶν ἀρθρώσεων 1933.
- 11) Ἐγχειρητικαὶ περιπτώσεις ἀνευρύσματος τοῦ ἐγκεφάλου, 1933.
- 12) Die Behandlung der Lungenechinokokken, Erlangen 1933.
- 13) Il trattamento dei disordini funzionali del colon, Roma 1933.
- 14) Ἀδένωμα παραθυροειδοῦς. Ὀστεοδυστροφία. Ἰνώδης ὀστίτις, 1938.
- 16) Πραγματεία ὑπὸ τὸν τίτλον : «Χειρουργικαὶ παθήσεις τῆς πυέλου καὶ τῶν ἄκρων», ἐν τῇ Χειρουργικῇ Κατῆρ - Κόκκαλη, 1934.
- 17) Überblick über Ausführung u. Erfolge der Bassinischen Hernien - Operation in einem Zeitraum von 40 Jahren (1895), Padova 1935.
- 18) Ἐπὶ τῶν ἐνδείξεων τῆς παραθυροειδεκτομῆς 1934.
- 19) Die Echinokokken-Krankheit in Griechenland, April 1936.

11. **Νικόλαος Ἀλιβιζᾶτος.** Ἐγεννήθη τῷ 1872 ἐν Ληξουρίῳ, ἔνθα ἠκολούθησε καὶ τὴν ἐγκύκλιον αὐτοῦ παιδευσιν. Τὴν Ἱατρικὴν ἐσπούδασεν ἐν Montpellier, Bordeaux καὶ Παρισίοις, ἔνθα ἔλαβε καὶ τὸ διδακτορικὸν αὐτοῦ δίπλωμα (1897). Ἐπανελθὼν εἰς Ἑλλάδα ἐγένετο ἐπιμελητὴς τῆς ὑπὸ τὸν καθηγητὴν Γαλβάνην Χειρουργικῆς κλινικῆς (1902), εἶτα ὑφηγητὴς (1903) καὶ χειρουργὸς τῆς Ἀστυκλινικῆς (1906). Τῷ 1903 ἱδρυσε τὴν Πολυκλινικὴν Ἀθηνῶν. Τῷ 1918 διωρίσθη τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Χειρουργικῆς κλινικῆς. Διετέλεσεν ἐπανειλημμένως βουλευτὴς Κεφαλληνίας, ἀπεστάλη δ' ὡς χειρουργὸς εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ πληγέντα μέρη τῆς Σικελίας (1909).

Κυριώτεραι τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν εἶναι :

- 1) Sur un nouveau procédé d'arthrotomie et de résection de l'épaule, διδακτ. διατρ., 1897.
  - 2) Περὶ τῆς θεραπείας τοῦ Ποττίου κακοῦ καὶ ἰδίᾳ τῆς ἀποτόμου εὐθυάσεως τῆς κυψώσεως ὑπὸ χλωροφόρμιον, δι' ἐνὸς νέου μηχανήματος, διατρ. ὑφηγ. 1900.
  - 3) Περὶ τῆς διὰ κοκαίνης ἀναλγησίας ἐν τῇ χειρουργικῇ κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Tuffier, 1901.
  - 4) Du capitonage des bourses comme moyen d'éviter la tuméfaction après l'incision de l'hydrocèle, 1903.
  - 5) La spermoloropéxie. Nouveau procédé contre l'éctopie testiculaire, 1906.
  - 6) Περὶ σπερμολωροπηγίας, 1906.
  - 7) Ἡ διὰ τοπικῶν καὶ ἐνδορραχιαίων ἐνέσεων στοβαίνης ἀναλγησία, 1906.
  - 8) Περὶ μεμονωμένης κάμφεως τοῦ ἄνω τριτημορίου τῆς κνήμης, 1906.
  - 9) Rupture traumatique de la rate et de l'estomac avec déchirure de l'épiploon chez un paludéen. Splénectomie, Guérison 1909.
  - 10) L'orchidopéxie, 1910.
  - 11) Sur un cas de rupture du penis, 1911.
  - 12) Fistule pharyngo-cutanée congénitale, 1911.
  - 13) Νόσος τοῦ Volkmann (συνεργ. Οἰκονόμου), 1916.
  - 14) Τί προσήνεγκεν ἡ ἱατρικὴ τῆς Ἐπανήσου καὶ ἰδίᾳ ἡ τῆς Κεφαλληνίας εἰς τὴν παγκόσμιον ἱατρικὴν.
  - 15) Sur le traitement chirurgical de la péritonite tuberculeuse, 1924.
  - 16) A propos de la rachianesthésie, 1928.
  - 17) Le traitement des plaies des tendons de la main, 1929.
  - 18) Le traitement chirurgical immédiat des fractures ouvertes de jambe 1931.
  - 19—20) A propos des cystes hydatiques du foie et du poumon, 1934.
- Καὶ σύγγραμμα ὑπὸ τὸν τίτλον: Εἰσαγωγή εἰς τὴν ἐπιείγουσαν καὶ καθ' ἡμέραν χειρουργικὴν, 1931.

12. **Πολύβιος Κορύλλος.** Ἐγεννήθη τῇ 2 Σεπτεμβρίου 1881 ἐν Πάτραις, ἔνθα ἔσχε καὶ τὴν ἐγκύκλιον αὐτοῦ παιδευσιν, μεθ' ἣν ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, γενόμενος διδάκτωρ τῷ 1901. Μεταβάς εἶτα εἰς Παρισίους ἐνεγράφη εἰς τὴν ἐκεῖσε Ἱατρικὴν Σχολήν, ἣς ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῷ 1914. Διετέλεσεν ἐν Παρισίοις βοηθὸς εἰς διάφορα νοσοκομεία, ἰδίᾳ δὲ εἰς χειρουργικὰ αὐτῶν τμήματα. Τῷ 1919 διωρίσθη καθηγητὴς τῆς Χειρουργικῆς παθολογίας, τῷ δὲ 1921 παρητήθη καὶ ἀπήλθεν εἰς Ἀμερικὴν, ἔνθα κατέλαβε τὴν θέσιν καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου. Ἀπέθανεν ἐκεῖ τῷ 1938.

Αἱ κυριώτεραι τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν, δημοσιευθεῖσαι ὡς τὰ πολλὰ Γαλλιστί εἶναι :

- 1) Νόσος τοῦ Rechinghausen, 1905, γαλλ.
- 2) Ἀποτιτανωθὲν Ἴνωμα μήτρας, 1908, γαλλ.

- 3) Ἐπιθηλίωμα τοῦ κόλπου, 1909, γαλλ.
- 4) Τὰ ἰδραμαντώματα, γαλλ.
- 5) Νέος τρόπος τοπικῆς ἀναισθησίας διὰ νοβοκαίνης—ἀδρεναλίνης διὰ τὰς ἐγχειρήσεις τοῦ κόλπου, 1916. γαλλ.
- 6) Περὶ τῆς ὑπερβικῆς πλαγίας τομῆς, 1911.
- 7) Συμβολὴ εἰς τὴν ἀνάτρησιν τοῦ κρανίου 1912.
- 8) Περὶ ἀνατρήσεως τοῦ κρανίου ἐν καιρῷ πολέμου, 1914, γαλλ.
- 9) Αἱ εἰς τὴν χειρουργικὴν τοῦ πολέμου ἀφειλόμεναι πρόοδοι τῆς συγχρόνου χειρουργικῆς 1919.
- 10) Corpuscules de Paccini dans une trompe utérine 1911.
- 11) Pince aiguille pour suture profonde, 1908.

13. **Ἐμμανουὴλ Κοντολέων.** Ἐγεννήθη ἐν Κυθήροις τῷ 1879. Μετὰ σπουδὰς εἰς Γερμανίαν, Ἀγγλίαν καὶ Γαλλίαν ἐπανελθὼν ἐγένετο τῷ 1908 ἐπιμελητὴς τῆς χειρουργικῆς κλινικῆς τοῦ Ἀρεταίου, τῷ 1910 ὑφηγητῆς. Ἀπὸ τοῦ 1911 χειρουργὸς τοῦ Δημοτικοῦ Νοσοκομείου. Τῷ 1921 διωρίσθη ἔκτακτος καθηγητὴς τῆς χειρουργικῆς κλινικῆς καὶ ἀπὸ τοῦ 1924 τακτικὸς καθηγητῆς τῆς Χειρουργικῆς Προπαιδευτικῆς Κλινικῆς καὶ τῆς Χειρουργικῆς παθολογίας.

*Ἐγραψε πολλὰς ἐπιστημονικὰς ἐργασίας μεταξὺ τῶν ὁποίων αἱ ἑξῆς:

- 1) Zur Kasuistik der Prostatektomie suprapubica extravasicalis».
- 2) Διάγνωσις καὶ θεραπεία τῶν ὑδατιδίων κύστεων τοῦ ἥπατος.
- 3) Die operative Rehandlung der elephantiasischen Oedeme.
- 4) The transport of wounded in war.
- 5) Die Lymphableitung des Scrotum.
- 6) Ἡ κλινικὴ ἐκπαίδευσις ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ Εὐρώπῃ καὶ παρ' ἡμῶν.
- 7) Παθογένεια τῶν σηπτικῶν τραυμάτων τοῦ ἐντέρου.
- 8) Παρατηρήσεις τινὲς ἐπὶ τῶν ἐνδείξεων καὶ τοῦ τεχνικοῦ μέρους τῆς προστατεκτομίας.
- 9) Πειραματικὴ συμβολὴ εἰς τὴν παθογονίαν τῆς χρονίας ἐντερικῆς στάσεως.
- 10) Τὰ ἀπώτερα ἀποτελέσματα τῆς νεωτέρας χειρουργικῆς θεραπείας τῶν χρονίων λεμφικῶν οἰδημάτων.
- 11) Σύγχρονοι ἀπόψεις τῆς περιαρτηριακῆς συμπαθεκτομίας.
- 12) Περὶ τοῦ μηχανισμοῦ τῆς ἐξαλείψεως τῆς ἥπατικῆς ἀμβλύτητος.
- 13) Ἐπὶ τῆς παθογονίας καὶ τῆς διαγνώσεως τῆς φουσαλλιδώσεως τοῦ ἐντέρου.
- 14) Die chirurgische Komplikationen der Deugue.
- 15) Ἡ ὀστεοσύνθεσις ἐπὶ καταγμάτων.
- 16) Vergrößerung der Brustdrüse nach Prostatektomie.
- 17) Die Entstehung des Hydatidenschirrens.
- 18) Ἐμβολιοθεραπεία τῆς πολλαπλῆς ἐχίνοκοκκίαισος
- 19) Ἡ γενικὴ νάρκωσις δι' ἐβιπάνης.
- 20) Φλεγμονώδη ὑπερπλαστικὰ στενώματα τοῦ ὄρθου.
- 21) Χειρουργικὴ διαγνωστικὴ, 1926.

14. **Κωνσταντῖνος Μέρμηγκας.** Ἐγεννήθη τῷ 1874 ἐν Κάμπῳ τῆς Οἰτύλου, τὰ δὲ ἐγκύκλια αὐτοῦ μαθήματα ἠκολούθησεν ἐν Καλάμαις. Διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1895) ἀπεστάλη διὰ διαγωνισμοῦ τῷ 1900 εἰς Γερμανίαν πρὸς ἐκπαίδευσιν εἰς τὴν χειρουργικὴν καὶ τὴν στρατιωτικὴν ὑγιεινομικὴν ὑπηρεσίαν. Ἐπανελθὼν (1903) ἐγένετο χειρουργὸς τοῦ α' στρατιωτικοῦ νοσοκομείου καὶ ὑφηγητῆς τῆς Χειρουργικῆς (1905). Παραιτηθεὶς τῆς ἐνεργοῦ στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας διωρίσθη τῷ 1915 ἔκτακτος καθηγητῆς τῆς Χειρουργικῆς Κλινικῆς

τῷ 1922 τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Ἑγχειρητικῆς καὶ Τοπογραφικῆς Ἀνατομικῆς, τῷ δὲ 1935 καθηγητὴς τῆς Χειρουργικῆς Κλινικῆς. Βουλευτὴς Λακωνίας (1911), εἶτα γερουσιαστὴς ἐκ μέρους τῶν Πανεπιστημίων, τῆς Ἀκαδημίας καὶ τῶν ἀνωτάτων σχολῶν (1932), ἐξελέγη τῷ 1936 μέλος τῆς Γερμανικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Μονάχου. Πρόεδρος τῆς Ἱατρικῆς Ἑταιρείας Ἀθηνῶν (1923—1935).

Ἐκ τῶν πολυαριθμῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν σημειοῦνται :

- 1) Ἡ Χειρουργικὴ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, διατρ. ὑφ., 1904.
- 2) Γενικὴ Χειρουργικὴ Παθολογία, εἰς δ' ἐκδ. 1915 - 1925.
- 3) Ἑγχειρητικὴ, 1925.
- 4) Ἡ πότνια μήτηρ ὡς προστέτις τῶν ἐπιστημῶν, ἑναρкт. μαθ., 1923.
- 5) Ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ διδασκαλία αὐτῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ, ἑναρкт. λόγος, 1915.
- 6) Εἰδικὴ χειρουργικὴ, 1930.
- 7) Τοπογραφικὴ Ἀνατομικὴ, 1926.
- 8) Πλεῖσται διατριβαὶ ἐκ τοῦ Α' Στρατ. Νοσοκομείου Ἀθηνῶν, 1905—1910.
- 9) Διατριβαὶ ἐκ τῆς πολεμικῆς πείρας ἐν Deutsch. militärärztliche Zeitschrift, κτλ., 1913.
- 10) Πληθὺς ἄλλων διατριβῶν ἐν ξένοις, ἰδίᾳ Γερμανικοῖς, καὶ Ἑλληνικοῖς περιοδικοῖς.
- 11) Ἐτήσια κριτικὰ ἐπιθεωρήσεις περὶ τῆς ἑλληνικῆς χειρουργικῆς κατὰ τὰ ἔτη 1917, 1918, 1919, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924.
- 12) Ἐκθέσεις ἔκτενεῖς περὶ τῆς πανεπιστημιακῆς αὐτοῦ διδασκαλίας ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ.
- 13) Ἐπίσης κρίσεις ἐπὶ τοῦ ἀγωνίσματος Μαυρογιάννη 1929, Ζαμπακοῦ, 1933 καὶ τοῦ Συμβουλίδου, 1936.
- 14) Πλεῖσται ἀνακοινώσεις αὐτοῦ εἰς τὴν Ἱατρικὴν Ἑταιρείαν Ἀθηνῶν, τὴν Χειρουργικὴν Ἑταιρείαν κτλ.

Ἄλλα καὶ ἄλλα δημοσιεύματα ἐξέδοτο οἶον λόγους, βιογραφίας καὶ κρίσεις ἐπὶ διαφόρων ἐπιστημονικῶν ζητημάτων, οἶον :

- 1) Παλαιὰ καὶ νέα ἀντιλήψεις περὶ τῆς χειρουργικῆς 1924.
- 2) Τὸ ἐπιστημονικὸν καὶ ποιητικὸν ἔργον τοῦ Α. Ἀναγνωστάκη. 1915.
- 3) Ἡ ἐπιστημονικὴ παιδείαις τῶν γυναικῶν, 1928.
- 4) Ἱατρικὴ καὶ ἐπιστήμη, 1929.
- 5) Ἡ διαίσεις τῶν ἐπιστημῶν, 1931.
- 6) Λόγος πανηγυρικὸς ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τῆς Ἱατρ. Ἑταιρείας Ἀθηνῶν, 1935.
- 7) Das 100jährige Bestehen der Athener med. Gesellschaft, 1936.
- 8) Der Krieg u. die Aerzte, 1932.
- 9) Johann Wolfgang Goethe, 1932.
- 10) Ὁ Goethe ὡς ἐπιστήμων, 1932.
- 11) Ἡ διάνοις τοῦ Goethe, 1933.

*Ἐτι δὲ Ἐπιστημολογία, 1933 καὶ μεταφράσεις διαφόρων ποιημάτων τοῦ Byron, τοῦ Goethe. Ἰδιαιτέρως μνείας χρῆζει ἡ ἑμμετρος μετάφρασις τοῦ Faust τοῦ Goethe (α' καὶ β' μέρος), 1935.

ΟΦΘΑΛΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ

1. **Ἰωάννης Ὀλύμπιος.** Οὗτος διορισθεὶς τῇ 27 Σεπτεμβρίου 1848 τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Ὀφθαλμολογίας καὶ Χειρουργικῆς κλινικῆς ἐδίδαξε τὸ μάθημα τοῦτο μέχρι τοῦ 1856, ὁπότε ὁ Ἀνδρέας Ἀναγνωστάκης διωρίσθη ἑκτακτος καθηγητὴς τῆς Ὀφθαλμιατρικῆς καὶ Ὠτιατρικῆς καὶ διευθυντὴς τοῦ Ὀφθαλμιατρείου (ἀπὸ τοῦ 1854).

2. **Ἀνδρέας Ἀναγνωστάκης.** Οὗτος ἐγεννήθη ἐν Κρήτῃ τῇ 11 Αὐγούστου 1829. Ἐσπούδασεν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, ἐγένετο διδάκτωρ τῷ 1849. Μετὰ εὐρυτέρας σπουδὰς ἐν Βιέννῃ, Βερολίνῳ καὶ Παρισίοις ἐπανακάμψας εἰς Ἀθήνας ἐγένετο ἐν ἀρχῇ μὲν ὑφηγητῆς (1854), εἶτα ἕκτακτος καθηγητῆς τῆς ὀφθαλμολογίας καὶ ὠτολογίας καὶ τέλος τακτικὸς τῇ 27 Σεπτεμβρίου 1856. Προτάσει τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς ἐνεκρίθη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου νὰ διδάσκη ἐκτὸς τοῦ μαθήματος τούτου καὶ «οἰονδήποτε ἄλλο μάθημα θέλει τῆς Χειρουργικῆς». Διετέλεσε καὶ διευθυντῆς τοῦ Ὀφθαλμιατρείου ἀπὸ τοῦ 1854—1897. Ἡ φήμη αὐτοῦ ὡς ἀρίστου ὀφθαλμολόγου ἐπεξετάθη καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολήν. Ἀπέθανε τῷ 1897.

*Ἐγραψε πλείστας πραγματείας, ὧν ἀναφέρομεν τὰς ἐξῆς:

1) Essai sur l'exploration de la rétine et des milieux de l'œil sur le vivant au moyen d'un nouvel ophthalmoscope, Paris 1854.

2) De l'ophthalmologie en Grèce et en Égypte, Bruxelles 1858.

3) Melanges ophthalmologiques, Athènes 1861.

4) Contributions à l'histoire de la chirurgie oculaire chez les anciens, Athènes 1872.

5) Encore deux mots sur l'extraction de la cataracte chez les anciens, Athènes 1878.

6) La méthode antiseptique chez les anciens. Athènes 1890 καὶ ἑλλ. 1889.

7) Περὶ τῶν ὀφθαλμικῶν παθῶν, 1874.

8) Μελέται περὶ τῆς ὀπτικῆς τῶν ἀρχαίων 1878.

9) Ἡ ἱατρικὴ τοῦ Ἀριστοφάνους, 1892.

10) Ἡ ὑστερεκτομία παρ' ἀρχαίους, 1891.

11) Περὶ ἑλληνικῆς καταγωγῆς τῶν κυρτῶν φακῶν, Φαρμ. Δελτ. Γ', 379.

12) Τίς ὁ ἐφευρέτης τῶν μεγεθυντικῶν φακῶν, 1873.

13) Ὀφθαλμοσκόπιον Ἀναγνωστάκη, 1853.

14) Στοιχεῖα ὀφθαλμολογίας, 1861.

*Ἐγραψεν ἐπίσης πλείστα ἄρθρα εἰς περιοδικὰ καὶ πραγματείας ἀσχέτους πρὸς τὴν Ἱατρικὴν. Ἰδιαιτέρας μνείας χρήζει ἡ περὶ τῆς πνευματικῆς προσόδου τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους 1875. Γνώστης τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς φιλολογίας, ἡσχολήθη ἰδιαιτέρως καὶ περὶ τὴν λογογραφίαν καὶ ποίησιν, μετέφρασε δ' ἐμμέτρως τὴν Maria Stuart τοῦ Schiller (1896).

3. **Νικόλαος Δελλαπόρτας.** Ἐγεννήθη κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1852 ἐν Ἀργοστολίῳ, ἐνθα διήνυσε καὶ τὴν ἐγκύκλιον αὐτοῦ σπουδὴν, μεθ' ἣν ἐνεγράφη εἰς τὴν Ἱατρικὴν Σχολὴν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου. Μετὰ ἐν ἔτος μετέβη εἰς Πίζαν τῆς Ἰταλίας, ἐνθα ἔλαβε καὶ τὸ διδακτορικὸν αὐτοῦ πτυχίον (1872), εἶτα δ' ἐν Νεαπόλει καὶ τὴν ἄδειαν τῆς ἐξασκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος. Μετὰ διετῆ δὲ μετεκπαίδευσιν περὶ τὴν Ὀφθαλμολογίαν ἐν Βιέννῃ, ἐπέστρεψεν (1875) εἰς Ἀθήνας, καὶ ἐγένετο ὑφηγητῆς τῆς Ὀφθαλμολογίας καὶ ἱατρὸς τῆς Ἀστυκλινικῆς (1876-97) καὶ τῷ 1897 καθηγητῆς τῆς Ὀφθαλμολογίας. Ἀπολυθεὶς μετὰ διετίαν ἐπανεδιωρίσθη τῇ 10 Αὐγούστου 1910. Ἀπέθανε τῷ 1928.

Κυριώτεροι τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ εἶναι :

- 1) Lo strabismo studiato fisiologicamente, 1872.
- 2) Περὶ ἐγχειρήσεων τοῦ σταβισμού (διατρ. ὑψηλ.), 1875.
- 3) Περὶ τῶν σχέσεων ὀφθαλμολογίας ὡς ειδικότητος ἐν σχέσει πρὸς τὴν ὅλην ἰατρικὴν, 1878.

Καὶ πολλοὶ διατριβαὶ ἐν τῇ περιοδικῇ «Γαληνός», οὕτινος ὑπήρξεν ἐκ τῶν ἰδρυτῶν. Ἐπίσης ἐξέδοτο σύγγραμμα Ὀφθαλμολογίας, 1915.

4. Γεώργιος Γαζέπης. Ἐγεννήθη τῷ 1860 ἐν Χαλκίδι τῆς Εὐβοίας, ἔνθα διήνησε καὶ τὴν ἐγκύκλιον αὐτοῦ παιδεύειν, μεθ' ἧν ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου. Μετὰ τὴν ἀναγόρευσίν του εἰς διδάκτορα (1882) μετέβη εἰς Παρισίους πρὸς μετεκπαίδευσιν ἐν τῇ Ὀφθαλμολογίᾳ. Ἐπιστρέψας εἰς Ἀθήνας ἤσκησε τὴν ὀφθαλμιατρικὴν, τῷ δὲ 1899 διωρίσθη καθηγητὴς τῆς Ὀφθαλμολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῷ 1929.

Κυριώτεροι τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν εἶναι :

- 1) Θεραπεία τοῦ τραχώματος ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἰατρῶν, 1892.
- 2) Θεραπεία τοῦ τραχώματος, 1892.
- 3) Περὶ ὑποχύματος, 1894.
- 4) Διπλοῦς φακὸς πρὸς ἐξέτασιν τῶν ὀφθαλμῶν διὰ τοῦ πλαγίου φωτισμοῦ, Πηρίσιοι 1893.
- 5) Ὀφθίμετρον ἀμφοτερόφθαλμον, 1894.
- 6) Κανθοσπλάστης, χειρουργικὸν ὄργανον, 1887. Archiv d'opht. 1892.
- 7) Ὑστερική ἀμβλυωπία μετὰ δερματογραφίας 1910.
- 8) Περὶ ἡμεραλωπίας, Γαληνός, 1896.
- 9) Περὶ ἰριδεκτομίας 1911.
- 10) Ὀψιομετρικὴ κλίμαξ ἐν δέκα διαφορῶσι γλώσσαις, 1896.
- 11) Ἀπογραφικοὶ πίνακες τῆς κλινικῆς αὐτοῦ, 1894.

5. Γεώργιος Φωκᾶς Κοσμεῖτος. Ἐγεννήθη ἐν Ἀργοστολίῳ τῇ 26 Ὀκτωβρίου 1876. Ἐσπούδασε τὴν ἰατρικὴν ἐν Παρισίοις, ἔνθα ἔλαβε καὶ τὸ δίπλωμα τοῦ διδάκτορος (1898), μετὰ ταῦτα πρὸς μετεκπαίδευσιν μετέβη εἰς Γερμανίαν, ἀσχοληθεὶς περὶ τὴν ὀφθαλμολογίαν καὶ τὴν ἐμβρυολογίαν καὶ ἱστολογίαν. Ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας (1902) ἐγένετο διαδοχικῶς ἐπιμελητὴς τοῦ Ἀνατομείου καὶ ὑφηγητὴς τῆς Ὀφθαλμολογίας (1906), ἔκτακτος καθηγητὴς τῆς Ἱστολογίας καὶ Ἐμβρυολογίας (1919), τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Ὀφθαλμολογικῆς Κλινικῆς (1931), διευθυντὴς τοῦ Ὀφθαλμιατρείου καὶ πρόεδρος μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (1929).

Ἐδημοσίευσεν ἑλληνιστί, γαλλιστί καὶ γερμανιστί περὶ τὰς 150 ἐργασίας ἀναφερομένας εἰς τὴν Ἱστολογίαν, ἐμβρυολογίαν καὶ ὀφθαλμολογίαν καὶ δύο συγγράμματα, ὧν τὸ μὲν φέρει τὸν τίτλον: Θεραπευτικὴ τῶν νόσων τῶν ὀφθαλμῶν (1907, 1926), τὸ δὲ ἕτερον Ὀφθαλμολογία (1936).

Κυριώτεροι ἐργασίαι αὐτοῦ εἶναι :

- 1) Recherches sur le développement des voies lacrymales. Διατριβὴ ἐπὶ διδακτορίᾳ. Παρίσιοι 1898.
- 2) Περὶ τῆς διαπλάσεως τῶν ἐξαρτημάτων τοῦ ὀφθαλμοῦ. Διατριβὴ ἐπὶ ὑψηλείᾳ, Ἀθήναι 1908.

- 3) Recherches sur le développement de la membrane pupillaire chez l'homme. Archives d'ophtalmologie, 1910.
- 4) Recherches sur le développement de l'iris et la formation de la chambre antérieure chez l'homme. Arch. d'ophtalmologie, 1911.
- 5) De l'œil des anencéphales. Arch. d'ophtalmologie, 1905.
- 6) Über eine Form von Pseudocolobom der Iris, oder Ectropium uveæ congenitum. Archiv für Augenheilkunde, 1906.
- 7) Über einige angeborene Anomalien der Tränenwege. Archiv für Augenheilkunde, 1906.
- 8) Des kystes épithéliaux de la conjonctive, Archives d'ophtalmologie, 1907.
- 9) Quelques considérations sur le trachome en Grèce, 'Αρχεῖα Ἱατρικῆς, 1906.
- 10) Des complications cornéennes de la rougeole. Arch. d'ophtalmologie, 1908.
- 11) Trois cas de Microphthalmie. Annal. d'Oculistique καὶ 'Αρχεῖα Ἱατρικῆς, 1908.
- 12) Über eine atypische Form von Frühjahrskatarrh, Arch. für Augenheilkunde, 1911.
- 13) Des cystes congénitaux du segment antérieur de la tunique vasculaire du cristallin. Annales d'oculistique, 1912.
- 14) De la fréquence et de formes cliniques du trachome en Grèce, 1914.
- 15) Verletzungen der Augen durch Gewehr- und Kugelschüsse während des Krieges. Archiv für Augenheilkunde καὶ 'Αρχεῖα Ἱατρικῆς, 1915.
- 16) Blessures des yeux par des bombes à main pendant la guerre. La Clinique Ophthalmologique, 1914.
- 17) De la cyclopie chez les monstres diprosopes triophtalmes, 1921.
- 18) Sur les flocculi du bord de l'iris humain. Ann. d'oculistique, 1924.
- 19) Des affections de la cornée au cours de la syphilis acquise. Arch. d'Ophtalmologie, 1924.
- 20) Sur la genèse de l'hydrophthalmie congénitale. Ann. d'oculistique, 1928.

ΑΦΡΟΔΙΣΙΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΕΡΜΑΤΙΚΑ

1. Μιλτιάδης Βενιζέλος (δρ. σελ. 52).

2. **Σπυρίδων Κ. Μπαλάνος.** Έγγονος του επιφανούς διδασκάλου του Γένους Μπαλάνου Βασιλοπούλου γεννήθη τῷ 1824 ἐν Κερκύρα καὶ ἐσπούδασε τὴν ἰατρικὴν ἐν Ἀθήναις καὶ Παρισίοις. Ἐπανελθὼν εἰς Ἑλλάδα διωρίσθη τῷ μὲν 1856 ὑφηγητῆς, τῷ δὲ 1862 ἑκτακτος καθηγητῆς τῆς δημοσίας ὑγιεινῆς, τῷ δὲ 1875 τακτικὸς καθηγητῆς τῆς ὑγιεινῆς καὶ σφιλιδολογίας. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῇ 7 Ἀπριλίου 1881.

Ἐκ τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν ἀναφέρονται τὰς ἐξῆς:

- 1) Περὶ τῆς νοθεύσεως τῶν σιτῶν, ποτῶν καὶ καρυκευμάτων καὶ τῆς αὐτομάτου αὐτῶν ἀλλοιώσεως (Ἱατρ. ἔφ. Α', 98).
- 2) Περὶ σωμασκιῶν (Γαλην. Α', 39).
- 3) Μετάφρασιν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ μετὰ τοῦ Ι. Θεοφανίδου τοῦ συγγράμματος τοῦ Α. Γριζόλου: «εἰδικῆς Παθολογίας στοιχειώδους καὶ πρακτικῆς πραγματεία». Ἀθήναι, 1849.
- 4) Μετάφρασιν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ τοῦ Ἔργου τοῦ Κυλλερμέ: «Περὶ τῶν ἀφροδισίων νοσημάτων», 3 τόμ. 1873.

3. Παῦλος Ἰωάννου (δρ. ἀνωτ. 36).

4. Εὐάγγελος Καλλιωντζῆς (δρ. ἀνωτ. σελ. 37).

5. **Βασίλειος Πρωτόπουλος.** Έγεννήθη εν Ἀθήναις τῇ 9 Δεκεμβρίου 1854. Μετὰ τὰς ἐγκυκλίους αὐτοῦ σπουδᾶς ἐν Ἀθήναις, ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἱατρ. Σχολῇ τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου, ἧς διδάκτωρ ἐγένετο τῷ 1873. Εἶτα μετέβη εἰς Βιέννην ἐνθα μετεκπαιδεύθη περὶ τὰ δερματικὰ καὶ ἀφροδίσια νοσήματα. Ἐπανελθὼν ἐγένετο ὑφηγητῆς τῶν μαθημάτων τούτων (1881), τῷ δὲ 1902 τακτικὸς καθηγητῆς. Τῷ 1910 ἀπελύθη, ἀλλ' ἐπαναδιωρίσθη (1916). Ἀπέθανε τῷ 1922.

Κυριώτεραι τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ εἶναι :

- 1) Περὶ σφυλιδικῶν ἐξανθημάτων, 1881.
- 2) Περὶ μαλακοῦ ἔλκου, 1885.
- 3) Περὶ σφυλιδικοῦ ἔλκου, 1887.
- 4) Περὶ βουβώνων καὶ λεμφαγγειϊτιδίων καὶ τῆς θεραπείας αὐτῶν, 1898.
- 5) Περὶ βλεννορροϊκῆς ἐπιδιδυμίτιδος καὶ τῆς θεραπείας αὐτῆς, 1898.
- 6) Ἡ σίφιλις ἐν Ἑλλάδι, 1901.

6. **Γεώργιος Θ. Φωτεινός.** Έγεννήθη τῇ 26 Ἰανουαρίου 1878 ἐν Μυλοποτάμῳ Κυθήρων. Μετὰ τὰ ἐγκύκλια αὐτοῦ μαθήματα ἐν Κυθήροις καὶ τῇ Γαλλικῇ σχολῇ Σμύρνης ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου (1893), ἀνηγορεύθη δὲ διδάκτωρ τῷ 1898. Μετὰ ταῦτα μετέβη εἰς Παρισίους πρὸς μετεκπαιδεύσιν ἐν τῇ δερματολογίᾳ καὶ σφυλιδολογίᾳ, εἶτα δὲ καὶ εἰς Βερολίνον καὶ Βιέννην. Κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἐν Ἑλλάδι σπουδῶν του ἐγένετο βοηθὸς τῆς τοπογραφικῆς ἀνατομίας (1896), βοηθὸς δὲ τοῦ νοσοκομείου τῶν Ἀφροδισίων νόσων καὶ εἶτα τῆς Πανεπιστημιακῆς Κλινικῆς τῶν Ἀφροδισίων καὶ δερματικῶν νοσημάτων. Ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας ἐγένετο ἐπιμελητῆς τῆς αὐτῆς κλινικῆς ἀπὸ τοῦ 1908 μέχρι τῆς 9 Αὐγούστου 1910, ὅτε διωρίσθη τακτικὸς καθηγητῆς τῶν ἀφροδισίων καὶ δερματικῶν νοσημάτων καὶ διευθυντῆς τοῦ Νοσοκομείου Ἀνδρέου Συγγροῦ, οὗτινος εἰς τὴν ὀργάνωσιν καὶ συμπλήρωσιν μεγάλως συνέβαλε.

Αἱ σπουδαιότεραι ἐκ τῶν πολυπληθῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν εἶναι :

- 1) Contribution à l'étude et au traitement des affections cutanées et ganglionnaires de la région inguinocrurale, 1906.
- 2) Über einige Kulturen und mikroskopische Präparate von Herpes tonsurans, 1907.
- 3) Die Bedeutung von Wachsabdrücken (moulagens) bei Dermatologie u. Syphilis nebst einer ausführlichen Beschreibung ihrer Herstellung mit einem Vorwort von Prof. Lassar, 1907.
- 4) Sur les résultats curatifs du 606, 1912.
- 5) La seroréaction de Wassermann et la cutiréaction du Pirquet dans la lèpre (avec Michaelidès), 1912.
- 6) Un nouveau traitement du Bouton d'Orient par les injections locales de chlorhydrate d'émetine, 1920.
- 7) Die Behandlung der Orientbeule durch locale Injectionen mit emetinum hydrochloricum, 1930.
- 8) Gaucher. Δερματολογία μετάφρασις μετὰ τῶν Πετροπούλου καὶ Εὐαγγέλου, 1915.
- 9) Augagneur et Carle. Ἐγχειρίδιον ἀφροδισίων νοσημάτων. Μετάφρ. μετὰ τῶν Πετροπούλου καὶ Εὐαγγέλου, 1918.
- 10) Περὶ ἀντιδράσεως τοῦ Βάσσερμαν, 1918.
- 11) Περὶ Θεραπευτικῶν ἀποτελεσμάτων τῷ 606, 1912.
- 12) Αἱ πρόοδοι τῆς ἀφροδισιολογίας ἀπὸ διαγνωστικῆς καὶ Θεραπευτικῆς ἀπόψεως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, 1918.

Πρὸς τούτοις δὲ μόνος ἦ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν ἰατρῶν ἐπιμελητῶν καὶ βοηθῶν τοῦ Νοσοκομείου Ἀνδρέου Συγγροῦ ἀνεκοίνωσε περὶ τὰς 2 χιλ. περιπτώσεων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἀφροδισιολογικὴν καὶ Δερματολογικὴν Ἑταιρείαν.

ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ — ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΑ

1. **Νικόλαος Κωστής.** Ἐγεννήθη τῷ 1805 ἐν Σμύρνῃ, ἐξ εὐπόρου Θεσσαλικῆς οἰκογενείας, ἣτις κατὰ τὴν ἐπανάστασιν διεσώθη εἰς Τεργέστην. Τὴν ἰατρικὴν ἐσπούδασεν ἐν Heidelberg, εἶτα δ' ἐγκατεστάθη ἐν Ἀθήναις διορισθεὶς ἐν ἀρχῇ νομιάτρος. Ἄμα τῇ ἰδρύσει τοῦ Πανεπιστημίου διωρίσθη τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Ἱατρικῆς ὕλης καὶ Μαιευτικῆς, ἅμα δὲ διευθυντὴς τοῦ Μαιευτηρίου, ὅπερ οὗτος πρῶτος ἱδρυσεν καὶ διωργάνωσεν. Ἰδιαίτερος ἰατρὸς τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος ἐπὶ μακρὰ ἔτη, διετέλεσε πρόεδρος τοῦ Ἱατροσυνεδρίου καὶ πρόεδρος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Ἀθηνῶν. Ἐπίσης μεγάλως συνέβαλεν εἰς τὴν Θεσσαλικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1854. Ἀπέθανε τῇ 14 Μαρτίου 1861 ἐξ ἀποπληξίας.

Ἐγραψε :

1) Ἐγχειρίδιον Μαιευτικῆς, Ἀθήναι, 1849.

2) Ἐγχειρίδιον φαρμακολογίας, Ἀθήναι, 1853.

3) Ἐκθεσὶν περὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις Μευτηρίου (1836—1857), ἐν περιοδικῷ «Ἀσκληπιός».

Ἐκτὸς τούτων πολλὰς ἀνακοινώσεις ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις Ἱατρικῇ Ἑταιρείᾳ.

2. **Μιλτιάδης Βενιζέλος.** Ἐγεννήθη ἐν Αἰγίνῃ τῷ 1822 ἐξ οἰκογενείας τῶν Μπενιζέλων Παλαιολόγων. Μετὰ τὰ ἐν Αἰγίνῃ πρῶτα ἐγκύκλια μαθήματα, ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου, γενόμενος διδάκτωρ τῷ 1854. Μετὰ ταῦτα μετέβη εἰς Βερολίνον γενόμενος διδάκτωρ διὰ τῆς ἐναισίμου γαλλιστὶ γραφείσης διατριβῆς του περὶ τοῦ φθαρτοῦ ὕμενος. Ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας ἐγένετο ἐν ἀρχῇ μὲν δημοτικὸς ἰατρός, εἶτα δὲ ὑφηγητὴς τῆς Παθολογικῆς Φυσιολογίας (23. 2. 1850) καὶ βοηθὸς ἐν τῇ Ἀστυκλινικῇ, τῇ 21 Ὀκτωβρίου 1852 ἑκτακτος καθηγητὴς τῶν νευρικῶν, σφιλιδικῶν καὶ δερματικῶν νοσημάτων, τῇ δὲ 2 Μαΐου 1861 καθηγητὴς τῆς μαιευτικῆς καὶ διευθυντὴς τοῦ Μαιευτηρίου¹. Τῷ 1863 ἐξελέγη πληρεξούσιος Ἀττικῆς ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει, τῷ δὲ 1886 (24 Νοεμβρίου) παραιτηθεὶς ἐγένετο βουλευτὴς Ἀττικῆς καὶ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ἐν τῇ ὑπὸ τὸν Βάλθην κυβερνήσει. Ἀπέθανε τῇ 9 Ἰανουαρίου 1887 ἐκ συγκοπῆς. Τῇ πρωτοβουλίᾳ τούτου ἰδρύθη τὸ νοσοκομεῖον τῶν μεταδοτικῶν (ἀφροδισίων) νοσημάτων.

Συμφώνως ταῖς παραδόσεσιν αὐτοῦ εἶχεν ἐκδοθῆ λιθόγραφος Μαιευτικῇ.

¹ Β. Δ. ἀπὸ 18 Ἰουνίου 1865 ἐχώρισεν τὴν φαρμακολογίαν ἀπὸ τῆς μαιευτικῆς, εἰς ἣν ἦτο αὕτη προσηρτημένη διὰ Β. Δ. τῆς 27 Σεπτεμβρίου 1843.

3. **Δημήτριος Κόνσολας.** Έγεννήθη τῷ 1828 ἐν Θήβαις, μετὰ δὲ τὴν ἐκείσε ἐγκύκλιον αὐτοῦ παιδευσιν ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου. Μετὰ τὰς διδακτορικὰς αὐτοῦ ἐξετάσεις ἀπῆλθεν εἰς Παρισίους, ἔνθα μετεκπαιδεύθη περὶ τὸν κλάδον τῆς μαιευτικῆς. Ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας ἐγένετο τῷ μὲν 1870 ὑφηγητὴς τῆς Μαιευτικῆς καὶ ἰατρὸς τοῦ Μαιευτηρίου (1872), τῷ 1881 ἑκτακτὸς καθηγητὴς καὶ τῷ 1884 τακτικὸς καθηγητὴς, διδάσκων ἐν ἀρχῇ τὸ μάθημα μετὰ τοῦ Βενιζέλου. Ἀπέθανε τῇ 27 Μαΐου 1908.

Ἐκτὸς ἀνακοινώσεων αὐτοῦ ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις Ἱατρικῇ Ἐταιρείᾳ καὶ δημοσιευμάτων ἐν περιοδικῶν δ Δ. Κόνσολας μετέφρασεν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ τὴν ὑπὸ τοῦ Joulin συγγραφεύου «Πραγματεῖαν πλήρη περὶ Μαιευτικῆς» (Ἀθ. 1876, τόμ. 3, ἔκδοσις Β', 1894) καὶ ἐξέδοτο «Ἐγχειρίδιον μαιευτικῆς» πρὸς χρῆσιν τῶν μαιῶν καὶ τῶν μαθητριῶν τοῦ Μαιευτηρίου (ἔκδ. Γ', Ἀθ. 1900) καὶ πραγματεῖαν περὶ τῆς χρήσεως τῶν ἀναισθητικῶν κατὰ τὸν τοκετὸν (Ἀθ. 1870).

4. **Κωνσταντῖνος Ν. Λοῦρος.** Ἐγεννήθη ἐν Ναυπάκτῳ τῇ 15 Ὀκτωβρίου 1864 ἔνθα ἐδιδάχθη καὶ τὰ πρῶτα γράμματα. Μετὰ τὴν ἐγκύκλιον δ' αὐτοῦ παιδευσιν ἐν Ἀθήναις καὶ Κερκύρᾳ ἐνεγράφη (1884) ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, τῷ δὲ 1888 ἀνηγορεύθη διδάκτωρ. Διετέλεσε δ' ἐσωτερικὸς ἰατρὸς τοῦ Θεραπευτηρίου «Ἐυαγγελισμὸς» μέχρι τοῦ 1891, ὅποτε ἐπιτυχὼν ἐν τῷ διαγωνισμῷ Ἀρεταίου ἀπεστάλη εἰς Μόναχον καὶ Βερολίνον πρὸς εἰδίκευσιν περὶ τὸν κλάδον τῆς Μαιευτικῆς καὶ Γυναικολογίας. Ἐν Βερολίνῳ διετέλεσε βοηθὸς τῆς Πανεπιστημιακῆς Κλινικῆς τοῦ καθηγητοῦ Ohlshausen. Τῷ 1895 μετέδωκε εἰς Ἀγγλίαν καὶ παρηκολούθησε τὰς κλινικὰς τοῦ Λονδίνου, Ἐδιμβούργου καὶ τὴν Κλινικὴν Rotunda καὶ μετὰ δοκιμασίαν ἐν τῇ σχολῇ τοῦ Δουβλίνου ἔλαβε τὸ δίπλωμα μαιευτῆρος-γυναικολόγου. Ἐπανακάμφας εἰς Ἀθήνας (1896) ἐγένετο ὑφηγητὴς τῆς μαιευτικῆς καὶ γυναικολογίας (1897) καὶ βοηθὸς τῆς Ἀστυκλινικῆς ἀπὸ τοῦ 1899 μέχρι τοῦ 1908, ὅποτε διωρίσθη τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Μαιευτικῆς καὶ Γυναικολογικῆς Κλινικῆς. Διετέλεσε μέλος καὶ Πρόεδρος τοῦ Ἱατροσυνεδρίου, γερουσιαστὴς (1931), βουλευτὴς Αἰτωλο-Ἀκαρνανίας (1935) καὶ ὑπουργὸς τῆς Ὑγιεινῆς (1935). Τῷ 1934 ἐγένετο δμότιμος καθηγητὴς. Ἀπὸ τοῦ 1896-1936 διετέλεσεν ἰατρὸς τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας.

Συνέγραψε πολλὰς ἐπιστημονικὰς ἐργασίας καὶ σύγγραμμα Μαιευτικῆς (α'. ἔκδ. 1916, β'. 1925). Ἐκ τῶν πολλῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν ἀναφέρονται:

- 1) Über die Behandlung der Nachgeburtperiode bei Abortus, 1892.
- 2) Über den Einfluss des Malariafiebers auf der Schwangerschaft, der Geburt und des Wochenbettes, 1906.
- 3) Therapie der Wehenschwäche während der Geburt und der Subinvolunzio Uteri, 1906.
- 4) Über die künstliche Eröffnung der Gebärmutter in der Geburtshilfe, 1907.
- 5) Περὶ μαιωμάτων τῆς μήτρας ἐν σχέσει πρὸς τὴν κύσιν, τὸν τοκετὸν καὶ τὴν λοχείαν, 1897.
- 6) Φυσιολογία καὶ παθολογία τῆς λοχείας, 1902.

- 7) Μελέτη περί τῆς αἰτιολογίας καὶ θεραπείας τῶν φλεγμονωδῶν ἀλλοιώσεων τῆς σάλπιγγος καὶ ὤθηνης, 1900.
- 8) Περί ἀποξέσεως τῆς μήτρας καὶ τῶν πρὸς ταύτην ἐνδείξεων, 1896.
- 9) Περί συμφυσιοτομίας, 1893.
- 10) Περί ὀλικῆς ρήξεως τῆς μήτρας, 1893.
- 11) Περί βιαίου τοκετοῦ, 1906.
- 12) Περί τῆς προφυλάξεως τῶν τικτουσῶν καὶ λεχωιδῶν ἀπὸ τῆς ἐπιλοχείου λοιμώξεως, 1906.
- 13) Ἡ θέσις τῆς μαιευτικῆς καὶ γυναικολογίας ἐν τῇ καθόλου ἰατρικῇ, 1898.
- 14) Περί τῆς ἐξελιξέως καὶ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς ἐπιλοχείου λοιμώξεως καὶ τῆς ἀπὸ ταύτης προφυλάξεως τῆς γυναικὸς καὶ περὶ τῆς ἐπιδράσεως, ἣν ἔσκησεν ἡ μεγάλη αὕτη ἀνακάλυψις ἐπὶ τῆς ἐν γένει προόδου τῆς μαιευτικῆς καὶ τῆς καθόλου ὑγείας τοῦ ἀνθρώπου, 1908.
- 15) Περί τοῦ βίου τοῦ Ἰπποκράτους καὶ ἰδίᾳ περὶ τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς αἰτιολογίας τῆς λοιμώξεως καὶ ἐπὶ τῆς ἀντισηπτικῆς καὶ ἀσηπτικῆς μεθόδου, 1930.

5. Νικόλαος Πετσάλης. Ἐξ Ἠπειρωτικῆς οἰκογενείας καταγόμενος, ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τῇ 17 Σεπτεμβρίου 1872, μετὰ δὲ τὴν ἐγκύκλιον αὐτοῦ παιδευσιν ἐν Ἀθήναις καὶ Χάλκῃ ἐνεγράφη τῷ 1889 ἐν τῇ Ἰατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου, εἶτα δὲ ἐν τῇ Σχολῇ τοῦ Μομπελλιῆ καὶ Παρισίων, ἔνθα ἐγένετο διδάκτωρ τῷ 1898. Ἐπιστρέψας εἰς Ἀθήνας ἐγένετο τῷ μὲν 1902 ὄφηγητὴς τῆς Μαιευτικῆς καὶ Γυναικολογίας καὶ ἐπιμελητὴς τῆς Μαιευτικῆς Κλινικῆς, τῷ δὲ 1919 (10 Ἀπριλίου) τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Μαιευτικῆς Κλινικῆς καὶ διευθυντὴς Δημοσίου Μαιευτηρίου, ἀντὶ τοῦ τότε ἀπολυθέντος Κ. Λούρου. Ἐπαναδιωρισθέντος ἕως τούτου (1920) ἀπελύθη, ἀλλ' ἐπαναδιωρίσθη τῷ 1923. Τῷ 1935 ἀπελύθη καὶ πάλιν ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Λογοθετοπούλου, ἐπανῆλθεν ἕως καὶ πάλιν ἐν τῇ θέσει αὐτοῦ, ἣν κατέχει μέχρι σήμερον. Διετέλεσε πληρεξούσιος Εὐβοίας (1910—1911) ἐν τῇ Α' καὶ Β' ἀναθεωρητικῇ Ἐθνοσυνελεύσει, βουλευτὴς Εὐβοίας καὶ τέλος γεροϋσιαστῆς νομοῦ Εὐβοίας (1929).

Ἐκ τῶν πολυαριθμῶν ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ μνημονεύομεν ὡδε :

- 1) Σκέψεις τινὲς ἐπὶ τῆς θεραπείας τῶν ὤθηκοσαλιγγιτιδίων, Γαλλ. 1898.
- 2) Περί τῆς τῶν ὑμένων ἐπισχέσεως, 1902.
- 3) Ὀλικὴ ἔμμονὴ τοῦ θυρεογλωσσικοῦ πόρου, 1905.
- 4) Ἱστολογικὴ μελέτη τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἀνεγκεφάλου βρέφους (ἐν συνεργασίᾳ μετὰ Γ. Κοσμετάτου) Γαλλ. 1905.
- 5) Περί διαγνώσεως τῆς σπασμοδικῆς ἀπὸ τῆς λεγομένης ἀνατομικῆς ἀκαμψίας τοῦ μητρικοῦ στομίου, 1906.
- 6) Περίπτωσις σπανίας σχαλιδώσεως τῶν ἀγγείων τοῦ ὀμφαλίου λώρου, 1906.
- 7) Ἱστολογικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ πλακοῦντος τῶν ἐλονοσοῦσῶν, 1906.
- 8) Ἐγκεφαλικά ἐπιπλοκά καὶ τῆς ἐπιλοχείου μολύνσεως, 1906.
- 9) Περί χοριοεπιθηλιωμάτων βραδείας ἀναπτύξεως. Συγκυτιοσφαίρια, Γαλλ. 1911.
- 10) Ἐρευναι ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν γεννητικῶν ὀργάνων τῆς γυναικὸς, Γαλλ. 1915.
- 11) Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστολογίαν τοῦ τραχήλου τῆς μήτρας καὶ ἰδίᾳ τῆς κολπικῆς αὐτοῦ μοίρας, 1823.
- 12) Περί ἐκτροφῆς τῆς μήτρας, 1933.
- 13) Περίπτωσις διατρήσεως τῆς μήτρας μετ' ἀποσπάσεως τμήματος λεπτοῦ ἐντέρου, 1936.

6. Κωνσταντῖνος Δογοθετόπουλος. Ἐγεννήθη τῷ 1878 ἐν Ναυπλίῳ, ἔνθα καὶ διήγυσε τὰς ἐγκυκλίους αὐτοῦ σπουδὰς. Τῷ 1897 μετέβη εἰς Μόναχον, ἔνθα καὶ ἐσπούδασε τὴν ἰατρικὴν, γενόμενος διδάκτωρ τῷ 1903, ἅμα δὲ βοηθὸς

(1903) και επιμελητής (1906) τής εκείσε Πανεπιστημιακής Κλινικής. Ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας τῷ 1910 ἱδρυσεν ἰδιωτικὴν μαιευτικὴν καὶ γυναικολογικὴν κλινικὴν, τῷ δὲ 1922 ἐγένετο τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Γυναικολογίας καὶ διευθυντὴς τῆς Πανεπιστημιακῆς Γυναικολογικῆς Κλινικῆς τοῦ Ἀρεταίου νοσοκομείου, ἱδρύσας ἅμα ἰδίαν πτέρυγα πρὸς νοσηλείαν ἰδίων αὐτοῦ ἀσθενῶν. Τῷ 1924 ἱδρυσεν ἐν τούτῳ τῇ βοήθειά τοῦ ραδίου τῆς δωρεᾶς Ζαχάρωφ καὶ νέον τοιοῦτον (1930) τμήμα πρὸς θεραπείαν καρκινοπαθῶν. Τῷ 1935 ἀνέλαβεν ἐπὶ ἐν περίπτῳ ἔτος ὡς τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Μαιευτικῆς καὶ Γυναικολογικῆς Κλινικῆς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Δημοσίου Μαιευτηρίου. Ἐπὶ τῆς πρωτανείας αὐτοῦ ἐλύθησαν πολλὰ ζητήματα τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς, παρεχωρήθη αὐτῇ τὸ Κρατικὸν «Ἱπποκράτειον» νοσοκομεῖον, ἱδρῦθη τὸ «Λαϊκὸν νοσοκομεῖον», ἡ νέα Ἀστυκλινικὴ καὶ ἐτέθησαν οἱ θεμέλιοι λίθοι τοῦ Δημοσίου Μαιευτηρίου, τοῦ Ὀδοντοιατρικοῦ Σχολείου καὶ τοῦ Μεγάρου τῶν Θετικῶν Ἐπιστημῶν. Εἶναι μέλος τῆς Γερμανικῆς Ἀκαδημίας τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Μονάχου καὶ ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἀνωτάτου Ὑγιεινομικοῦ Συμβουλίου.

Ἐκ τῶν ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ αἱ μᾶλλον ἀξιωματικῶς εἶναι αἱ ἐπόμεναι γερμανιστὶ καὶ ἑλληνιστὶ δημοσιευθεῖσαι :

- 1) Περὶ ἀτρυσίας τοῦ κολεοῦ, 1904.
  - 2) Περὶ φυματίσεως τῶν ἐξω γεννητικῶν ὀργάνων, 1906.
  - 3) Περὶ τῆς σημασίας τῶν λευκοκυττάρων ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἐπιλοχίους λοιμώξεις καὶ τὰς φλεγμονώδεις γυναικολογικὰς παθήσεις, 1910.
  - 4) Περὶ νέου κοιλιοδιαστολέως, 1910.
  - 5) Περὶ διαγνώσεως καὶ θεραπείας τῆς ἐξωμητρίου κύσεως, 1910.
  - 6) Περὶ ἐνδομητρίτιδος, 1911.
  - 7) Νέα μέθοδος αἰμοστασίας κατὰ τὰς ὑστερεκτομίας, 1923.
  - 8) Νέα ὁδὸς πρὸς τὴν σκληροειδῆ ἀπόφυσιν, 1928.
  - 9) Νέα ἐγχειρητικὴ μέθοδος κατὰ τὰς βαρείας ἐξαρτηματίτιδας, 1931.
  - 10) Μέθοδοι ἐγχειρήσεως κυστιογεννητικῶν συριγγίων, 1931.
  - 11) Μερικὴ σφηνοειδῆς ἐντομὴ τῆς μήτρας κατὰ τὸν ἐπιμήκη ἄξονα αὐτῆς, 1933.
  - 12) Νέα μέθοδος θεραπείας τῆς χρονίας παραμητρίτιδος διὰ τεχνητῆς ἀποστηματοποιήσεως, 1935.
  - 13) Μέθοδοι ἐγχειρήσεως ἐπικτῆτου διαφράγματος τοῦ κολεοῦ, 1936.
- Καὶ πλείεσται ἄλλαι ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἐδημοσίευσεν ἐν ἔτει 1929 δίτομον σύγγραμμα «Γυναικολογίας»

7. Νικόλαος Κωνστ. Λούρος. Ἐγεννήθη τῇ 6ῃ Μαρτίου 1898 ἐν Ἀθήναις, ἔθθα καὶ ἐπεράτωσε τὰς γυμνασιακὰς αὐτοῦ σπουδὰς. Ἐφοίτησεν ἐπὶ διετίαν (1913 – 1914) ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, μετεγράφη ἀκολούθως εἰς τὴν Ἱατρικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βέρνης, ὅπου τῷ 1919 ἔλαβε τὸ διδακτορικὸν δίπλωμα. Εἶτα εἰργάσθη ἐν Βιέννῃ καὶ ὡς τακτικὸς βοηθὸς ἐν τῇ Μαιευτικῇ καὶ Γυναικολογικῇ Κλινικῇ τοῦ Βερολίνου ὑπὸ τὸν καθηγητὴν Bumm μέχρι τοῦ 1925, ὅτε καὶ ἀνηγορεύθη ὑφηγητὴς τῆς Μαιευτικῆς καὶ Γυναικολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου, ἀφοῦ ἔλαβεν τὴν ἀδειαν ἐξασκήσεως ἐν Γερμανίᾳ. Τὸ αὐτὸ ἔτος μετεκλήθη ὡς ἐπιμελητὴς καὶ διευθυντὴς τοῦ ἐρευνητικοῦ τμήματος τῆς Κρατικῆς Μαιευτικῆς καὶ Γυναικολογικῆς Κλινικῆς τῆς Δρέσδης.

ἐνθα παρέμεινε μέχρι τοῦ 1930. Τῷ 1928 προήχθη ὑπὸ τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου εἰς ἔκτακτον καθηγητὴν τῆς Μαιευτικῆς καὶ Γυναικολογίας. Τῷ 1930 ἐπανεθῶν εἰς Ἀθήνας διηύθυνε τὴν «Κλινικὴν Λούρου» ὡς ἀναπληρωτῆς τοῦ καθηγητοῦ Κ. Λούρου, ἀναγνωρισθεὶς τῷ 1934 ὡς ἔκτακτος καθηγητῆς τοῦ Ἀθηναίου Πανεπιστημίου. Κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1935 διωρίσθη τακτικὸς καθηγητῆς καὶ διευθυντῆς τῆς Γυναικολογικῆς Κλινικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν καὶ διευθυντῆς τοῦ Μαιευτηρίου «Μαρίκα Ἡλιάδη» (Δωρεὰ Ἑλενας Βενιζέλου).

Αἱ ἐργασίαι, ὁμιλίαι καὶ δημοσιεύσεις αἱ περισσότεραι τῶν ὁποίων ἐδημοσιεύθησαν εἰς Γερμανικὰ περιοδικὰ ὑπερβαίνουν τὰς 100. Ἐκ τούτων 61 ἐγένοντο ἐν Γερμανίᾳ μέχρι τοῦ 1930 καὶ αἱ ὑπόλοιποι μετὰ τὴν εἰς Ἑλλάδα κάθοδόν του ἀπὸ τοῦ 1930 καὶ ἐφεξῆς. Ὡς σπουδαιότερας ἀναφέρομεν τὰς ἀκολούθους :

- 1) Immunisierung der Schwangeren gegen die puerperale Streptokokkeninfektion, 1923.
- 2) Über den Erregbarkeitszustand des vegetativen Nervensystems in der Schwangerschaft und Eklampsie, 1923.
- 3) Zur Schwangerschaftsvagotonie, 1924.
- 4) Zur prophylaktischen Immunisierung gegen die puerperale Streptokokken-Blutinfektion, 1925.
- 5) Experimentelle Studien zur Ätiologie der Eklampsie, 1927.
- 6) Die Streptokokkeninfektion, das Retikuloendothelialsystem, ihre Beziehungen und ihre therapeutische Beeinflussung, 1928.
- 7) Über den allgemeinen Stoffwechsel bei Uteruscarzinom, 1929.
- 8) Stoffwechselbild bei der Puerperalsepsis, 1929.
- 9) Ἐπὶ τοῦ προβλήματος τῆς στρεπτοκοκκικῆς λοιμώξεως, 1913.
- 10) Περὶ τῆς ἐπὶ τῶν ἰνομυωμάτων τῆς μήτρας ἐνδεικνυομένης θεραπευτικῆς ἐγώγις, 1931.
- 11) Ἡ πατρότης τῶν ἐξωγάμων τέκνων, 1931.
- 12) Ἡ θεραπεία τοῦ καρκίνου τῆς μήτρας, 1931.
- 13) Κλινικαὶ ἐντυπώσεις ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ὁρμονοθεραπευτικῆς τῆς φθορικῆς ἀνεπαρκείας, 1933.
- 14) Ἡ διὰ τῆς Sepsis - Antitoxin θεραπεία τῆς ἐπιλοχίου λοιμώξεως, 1933.
- 15) Ἡ κρίσις ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, 1934.
- 16) Καρκίνος καὶ κληρονομικότης (ἐναρκτήριος ἐπὶ τῇ καθήσει), 1935.
- 17) Ἡ προστασία τῆς μητρότητος, 1936 κλπ. κλπ.

Συγγράμματα ἐδημοσίευσε τὰ ἐξῆς :

- 1) Erkrankungen im Wochenbett, 1924.
- 2) Παθολογία τῆς λοχείας, 1925.
- 3) Die Bedeutung des Retikuloendothelialsystems für das Streptokokkensepsisproblem, 1928.
- 4) Παθήσεις τῶν γεννητικῶν ὀργάνων τῆς γυναίκας, 1934.

Πλὴν τῶν ἐργασιῶν τούτων ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ τὴν ἄμεινον διεύθυνσιν καὶ ἐπίβλεψιν καὶ πολλαὶ ὑπὸ τὴν ἔμπνευσιν αὐτοῦ ἐργασίαι τῶν συνεργατῶν καὶ μαθητῶν αὐτοῦ, ἐξ ὧν περὶ τὰς πενήκοντα κατὰ τὴν ἐν Γερμανίᾳ δρᾶσιν αὐτοῦ καὶ ἕτεραι 38 ἐκ τῆς «Κλινικῆς Λούρου».

ΥΓΙΕΙΝΗ — ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ

Ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως σχεδὸν τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς ἤρξατο διδασκομένη ἡ ὑγιεινὴ οὐχὶ αὐτοτελῶς ἀλλὰ μετ' ἄλλων μαθημάτων ὑπὸ τῶν καθηγητῶν Ι. Νικολαΐδου

Λεβαδέως, Γ. Πρινάρη, Σπ. Μπαλάνου, Κ. Κυριακού και Ι. Πύργα. Ὁ τελευταῖος οὗτος καταγόμενος ἐκ Τριπόλεως, διορίσθη ἑκτακτος καθηγητῆς τῆς Ὑγιεινῆς τῇ 19 Δεκεμβρίου 1875 ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου, ἄνευ ὑποδείξεως τῆς Σχολῆς, ἀλλ' ἀπελύθη τῇ 23 Μαρτίου 1877. Διὰ τῆς ἀπολύσεως ταύτης ἐλύθη ἡ διαφορὰ μεταξὺ Ὑπουργείου καὶ Σχολῆς, ἣτις ἐζήτησεν ὅπως διὰ Β. Δ. κανονισθῆ ἡ συμμετοχὴ αὐτῆς εἰς τὸν διορισμὸν τῶν καθηγητῶν

Κυριολεκτικῶς εἰπεῖν πρῶτος καθηγητῆς τῆς Ὑγιεινῆς ὑπῆρξεν ὁ

1. **Κωνσταντῖνος Σάββας**, ὅστις ἐδίδαξε καὶ Μικροβιολογίαν, ἐγένετο δὲ καὶ ὁ κυριώτερος ὀργανωτῆς τῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Κράτους· οὗτος ἐγεννήθη τῇ 10 Αὐγούστου 1861 ἐν Χαλκίδι, ἔνθα διήνυσε καὶ τὴν ἐγκύκλιον αὐτοῦ παιδείαν. Μετὰ τὴν φοίτησιν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου (1887) καὶ τὴν ἀναγόρευσιν αὐτοῦ εἰς διδάκτορα (1882) κατετάγη εἰς τὸν στρατὸν (1882), μεθ' ὃ μετέβη εἰς Βιέννην (1888) καὶ Λονδίνον (1898) ἔνθα ἠσχολήθη περὶ τὴν ὑγιεινὴν. Παραιτηθεὶς τοῦ στρατοῦ ἐγένετο ἀρχίατρος (1900) τῶν Βασιλέων Κωνσταντίνου καὶ Ἀλεξάνδρου, πρόεδρος τοῦ Ἱατροσυνεδρίου ἀπὸ τοῦ 1908 καὶ καθηγητῆς τῆς Ὑγιεινῆς καὶ Μικροβιολογίας. Ἀπέθανεν ἐν Nauheim ἐκ καρδιακοῦ νοσήματος τῇ 1929.

Ἐγραψε πλείστας πραγματείας, ὧν πολλάς καὶ γερμανιστί, γαλλιστί καὶ ἀγγλιστί, εἰς ὧν μνημονύομαν τὰς ἐξῆς :

- 1) Ein Fall von Lepra anaesthetica, 1888.
- 2) Ἡ ἐπιδημικὴ ἐγκεφαλονωτιαία μηνιγγίτις. Βραβευθεῖσα ἐν τῇ Συμβουλευτικῇ ἀγωνίᾳ 1892.
- 3) Περὶ τῆς ὑφῆς τοῦ πρωτοπλάσματος τῶν κυττάρων ἐν γένει.
- 4) Ἐκθεσίς περὶ τοῦ καταβρέγματος τῶν ὀδῶν διὰ θαλασσοῦ ὕδατος ὑπὸ ὑγιεινῆν ἄποψιν (μετὰ Δαμβέργη καὶ Πατρικίου).
- 5) Ἐκθεσίς περὶ τοῦ ὕδατος τοῦ Μέλανος ποταμοῦ καὶ τῆς Στυμφαλίας ὑπὸ ὑγιεινῆν ἄποψιν.
- 6) Περὶ τῶν προσφορωτέρων μέτρων πρὸς καταπολέμησιν τῶν ἐλαδῶν νόσων ἐν Ἑλλάδι.
- 7) Περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι κωνόπων.
- 8) Ἐκθεσίς περὶ τῆς νόσου τῶν δυτῶν καὶ τῶν μέσων τῆς ἀπ' αὐτῆς προφυλάξεων.
- 9) Le paludisme en Grèce. L'œuvre de la ligue antimalarienne.
- 10) La malaria en Grèce pendant l'année 1907.
- 11) Über die Malaria bekämpfung in Griechenland.
- 12) Περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι καὶ Κρήτῃ συχνότητος τῆς ἐλονοσίας καὶ Γ'αλλ.
- 13) Περὶ τῶν ἐλῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Κρήτης.
- 14) L'œuvre de la ligue antimalarienne Hellénique pendant l'année 1909.
- 15) Antimalaria measures in Greece.
- 16) Σχῆδιον νόμου ἐπιβλέψεως τῆς δημοσίας ὑγιείας.
- 17) La dernière épidémie de cholera en Grèce 1913 et la vaccination anticholérique καὶ Γερμ.
- 18) Die Serumbehandlung der Cholera in Griechenland καὶ τὰ δύο συγγράμμακα αὐτοῦ: Ἐγγερμίδιον Μικροβιολογίας καὶ Ἐγγερμίδιον Ὑγιεινῆς.

ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΞΙΚΟΛΟΓΙΑ

1. **Ἀλέξιος Πάλλης**. Ἐγεννήθη τῇ 1790 ἐν Παραμυθίᾳ, τὰς δὲ σπουδὰς αὐτοῦ ἠκολούθησεν ἐν Κερκύρᾳ καὶ Ἱταλίᾳ, ὁπόθεν ἐπανελθὼν καὶ ἐγκαταστάθεις

έν Ἀθήναις διωρίσθη ἅμα τῇ ἰδρύσει τοῦ Πανεπιστημίου καθηγητῆς τῆς Ἱατροδικαστικῆς καὶ Τοξικολογίας. Ἀπέθανε τῷ 1885.

Κυριώτεραι τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ εἶναι :

- 1) Περὶ τῆς ἐπηρεῖας τοῦ κλίματος ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς διανοίας, 1874.
- 2) Περὶ μηνιγγαίου λοιμοῦ.
- 3) Ὅτι οἱ Ἕλληνες ἱατροὶ πολυειδῶς ὠφέλησαν τὴν πατρίδα αὐτῶν 1844.

2. **Ἀχιλλεὺς Γεωργαντᾶς.** Ἐγεννήθη τῷ 1833. Γενόμενος διδάκτωρ τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἀπῆλθεν πρὸς μετεκπαίδευσιν εἰς Μόναχον. Ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας ἐγένετο ἐν ἀρχῇ βοηθὸς ἐν τῇ Ἀστυκλινικῇ, εἶτα δὲ (1880) καθηγητῆς τῆς Ἱατροδικαστικῆς καὶ Τοξικολογίας. Τῇ πρωτοβουλίᾳ τούτου ἰδρύθη τὸ τοξικολογικὸν ἐργαστήριον. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῇ 19 Φεβρουαρίου 1887.

Κυριώτεραι τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ :

- 1) Ἱατροδικαστικῇ, 1885—1889.
- 2) Ἱατροδικαστικαὶ περὶ ἐρωτοπληξίας μελέται, 1871.
- 3) Μέθοδοι πρὸς ἀνίχνευσιν τῶν δηλητηρίων, 1876.

3. **Γεώργιος Βάφας.** Ἐγεννήθη τῇ 29 Νοεμβρίου 1849 ἐν Ἀθήναις, ἐνθα ἔσχε καὶ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐγκύκλιον ἐκπαίδευσιν. Διδάκτωρ τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1872) μετέβη εἰς Παρισίους πρὸς μετεκπαίδευσιν, ὅπουθεν ἐπανελθὼν (1877), ἀφιερῶθη εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν. Τῇ 29 Ἀπριλίου 1893 ἐξελέγη καθηγητῆς τῆς Ἱατροδικαστικῆς καὶ Τοξικολογίας, ἣν ἐδίδαξε μέχρι τοῦ θανάτου του (27 Ἰανουαρίου 1911). Διετέλεσεν ἐν ἀρχῇ καὶ ἱατρὸς τῆς Β. Αὐλῆς.

Ἐγραψε πλείστας πραγματείας, ἐξ ὧν σημειοῦνται :

- 1) Αἱ Ἀθήναι ὑπὸ ἱατρικῆν ἔποψιν, 1878.
- 2) Περὶ συνεχῶν πυρετῶν, 1880.
- 3) Περὶ διφθερίτιδος ἐν Ἀθήναις, 1880.
- 4) Περὶ τυφοειδοῦς πυρετοῦ ἐν Ἀθήναις, 1881.
- 5) Περὶ ἰκτερώδους αἰμοσφαιρινουρικοῦ πυρετοῦ, 1901.
- 6) Μαθήματα Ἱατροδικαστικῆς, 1901, Σύγγραμμα εἰς 4 τόμους.

4. **Ἰωάννης Ν. Γεωργιάδης.** Ἐγεννήθη κατ' Ἀπρίλιον 1876 ἐν Τριπέλει, μετὰ δὲ τὰς ἐγκυκλίους αὐτοῦ σπουδὰς ἐν τῇ γενετείρᾳ του καὶ Ἀθήνας ἐνεγράφη (1894) ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου, ἥς διδάκτωρ ἐγένετο τῷ 1898. Εἶτα μετέβη πρὸς μετεκπαίδευσιν εἰς Παρισίους (1899) καὶ εἰς Λυὼν ἐπιδοθεὶς ἰδίᾳ περὶ τὴν ἱατροδικαστικὴν καὶ τοξικολογίαν. Ἐπανελθὼν ἐγένετο ἐπιμελητῆς ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τῶν μαθημάτων τούτων παρὰ τῷ καθηγητῇ Βάφᾳ καὶ μέχρι τοῦ διορισμοῦ του ὡς τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς Ἱατροδικαστικῆς καὶ Τοξικολογίας (1912). Τὸ αὐτὸ ἔτος ἰδρυσεν τὸ α' ἐν Ἀθήναις νεκροτομεῖον στεγασθὲν

ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τῆς Ἱατροδικαστικῆς. Τῷ 1933 μετακομισθέντος τοῦ ἐργαστηρίου τῆς Ἱατροδικαστικῆς εἰς τὸ παλαιὸν Ἀνατομεῖον διοργανώσας τὸ ἐγκληματολογικὸν ἐν αὐτῷ μουσεῖον. Διατελεῖ ἀπὸ τοῦ 1915 μέλος τοῦ Ἀνωτάτου Ἑγχεινομητικοῦ Συμβουλίου.

Αἱ κυριώτεραι ἐπιστημονικαὶ αὐτοῦ ἐργασίαι εἶναι;

- 1) Traitement des phlegmons diffus chez les enfants, 1906.
- 2) Αἱ ἀκτίνες Röntgen ἐν τῇ θεραπείᾳ τοῦ καρκίνου, 1908.
- 3) Δυσάρεστα ἐπακόλουθα καὶ ἰατρικὴ εὐθύνη ἐν τῇ ραδιενεοθεραπείᾳ, 1909.
- 4) Αἱ κατὰ τὰς δηλητηριάσεις ἰατροδικαστικαὶ φροντίδες, 1910.
- 5) Μηχανισμὸς τῆς ἀνοσίας καὶ ἡ τέχνη τῆς μεθόδου Wassermann καὶ ἡ διαγνωστικὴ ἀξία αὐτῆς.
- 6) Ὁ παρθενικὸς ὕμην καὶ ἡ ἰατροδικαστικὴ σημασία αὐτοῦ.
- 7) Περὶ ἠλιοπληξίας (συνεργασία μετὰ τοῦ Γ. Κάτσα).
- 8) Περὶ τῶν ἐν πολέμῳ αὐτοτραυματισμῶν (συνεργασία Γ. Κάτσα).
- 9) Περὶ τῆς προόδου τῆς σήψεως πτωμάτων καὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς ἀνευρέσεως κακώσεων ἐπὶ τούτων (συνεργασία Γ. Κάτσα, (1917).
- 10) Περὶ ταυτότητος τῶν ἐκ τῆς σήψεως ἀλλοθθέντων πτωμάτων διὰ τῆς διασκευῆς τῶν μορφολογικῶν αὐτῶν χαρακτήρων.
- 11) Περὶ ταυτότητος τῶν βλημάτων πυροβόλιον ἐπλων.
- 12) Τοξικολογία Κλινικὴ καὶ Ἱατροδικαστικὴ εἰς τόμ. 2, 1922—1925.
- 13) Ἱατροδικαστικὴ, τόμ. 2, 1932.

ΠΡΥΤΑΝΕΙΣ

Ἐκ τῶν καθηγητῶν τούτων διετέλεσαν πρυτάνεις 24, οἱ ἐξῆς:

- 1) Νικόλαος Κωστῆς (1841—1842 καὶ 1853—1854).
- 2) Ἰωάννης Ὀλύμπιος (1855—1856).
- 3) Ἀλέξιος Πάλλης (1860—1861).
- 4) Μιλτιάδης Βενιζέλος (1865—1866 καὶ 1883—1884).
- 5) Κωνσταντῖνος Βουσαῆς (1870—1871).
- 6) Γεώργιος Μακκᾶς (1873—1874).
- 7) Ἀνδρέας Ἀναγνωστάκης (1877—1878).
- 8) Θεόδωρος Ἀρεταῖος (1879—1880).
- 9) Παναγιώτης Κυριακὸς (1882—1883).
- 10) Κωνσταντῖνος Δηλιγιάννης (1885—1886).
- 11) Γεώργιος Καραμήτσας (1886—1887).
- 12) Θεόδωρος Ἀφεντούλης (1887—1888).
- 13) Μιχαὴλ Χατζημυχάλης (1889—1890).
- 14) Παῦλος Ἰωάννου (1891—1892).
- 15) Σπυρίδων Μαγγίνας (1896—1897).
- 16) Μιχαὴλ Κατσαρᾶς (1907—1908).
- 17) Θεόδωρος Ζαῖμης (1912—1913).
- 18) Γεράσιμος Φωκᾶς (1914—1915).
- 19) Γεώργιος Γαζέπης (1918—1919).

- 20) *Χρήσιος Μαλανδρινός* (1920—1921).
- 21) *Κωνσταντῖνος Λοῦρος* (1922—1923).
- 22) *Νικόλαος Ἀλιβιζᾶτος* (1927—1928).
- 23) *Κωσταντῖνος Μελισσηνός* (1930 - 1931).
- 24) *Κωνσταντῖνος Λογοθετόπουλος* (1932—1933).

Κοσμήτορες τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς ἐγένοντο κατὰ σειρὰν σχεδὸν πάντες.

Ἑκτακτοὶ καθηγηταί. — Ἐκτὸς τῶν τακτικῶν καθηγητῶν, οἵτινες προηγουμένως διετέλεσαν ὡς ἑκτακτοὶ καθηγηταί, ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς μέχρι τῆς α' ἑκατονταετηρίδος διωρίσθησαν ἑκτακτοὶ καθηγηταί καὶ οἱ ἐξῆς, ταξινομηθέντες ἐπίσης κατὰ τὰ μαθήματα, ἅτινα ἐδίδαξαν.

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

1. **Ἰωάννης Γ. Κούμαρης.** Ἐγεννήθη τῇ 12 Νοεμβρίου 1879 ἐν Ἀθήναις ἐνθα ἔσχε καὶ τὴν στοιχειώδη καὶ μέσῃν ἐκπαίδευσιν. Μετὰ τὴν ἀναγόρευσιν αὐτοῦ εἰς διδάκτορα ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Ἀθηνῶν (1901) ἐφοίτησεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Βερολίνου καὶ εἶτα τῶν Παρισίων. Ἐχρημάτισε βοηθὸς τοῦ Ἀνατομικοῦ (1899), ἐπιμελητῆς τῆς Ἐγχειρητικῆς καὶ Τοπογραφικῆς Ἀνατομίας (1915). Τῇ 12 Νοεμβρίου 1915 διωρίσθη διευθυντῆς τοῦ ἀνθρωπολογικοῦ μουσείου, τὴν δὲ 20 Μαΐου 1925, μετὰ β' πρότασιν τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς, καθηγητῆς τῆς ἐκτάκτου αὐτοτελοῦς ἑδρας τῆς ἀνθρωπολογίας. Ἰδρύσασκε τὴν ἀνθρωπολογικὴν ἑταιρείαν.

Ἐκ τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν ἀναφέρονται.

- 1) Stichverletzung der Bauchwand, 1907.
- 2) Ein Beitrag z. Lehre der Coxa Valga, 1908.
- 3) Zur Kasuistik der Schrottschussverletzungen, 1912.
- 4) Knochenbildung in einer Narbe, 1912.
- 5) Zur Beseitigung des Ascites, 1913.
- 6) Lymphangioma cysticum pendulum des Zwerchfellperitoneums, 1914.
- 7) Abortive Erysipelbehandlung 1914.
- 8) Zur Beseitigung des Ascites, 1914.
- 9) Χειρουργικὸν ἐγκόλπιον, 1915.
- 10) Milzdermoid und Wandermilz, 1915.
- 11) Πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ ἀσπίτου, 1917.
- 12) Über einige Varietäten der Muskeln, Gefäße u Nerven, 1902.
- 13) Κρανιολογικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἐν κοινῷ τάφῳ κλειοφόρων σκελετῶν τοῦ Π. Φαλίρου, 1615.
- 14) Περὶ τινῶν παραλλαγῶν τῶν ὀστέων κρανίων διαφόρων αἰώνων τῆς Ἑλλάδος, 1917.
- 15) Ἡ ἀνθρωπολογία ὡς Πανεπιστημιακὸν μάθημα. Ἐναρκτ. 1925.
- 16) Die Blutgruppe bei den Griechen, 1925.
- 17) L'indice céphalique dans les différents siècles de la Grèce, 1930.
- 18) Einiges zur anthropologischen Nomenclatur, 1930.
- 19) Ἀνθρωπολογικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τινῶν κρανίων τῆς ἐν Ἀγ. Κοσμῷ ἀνακαψῆς, 1931.
- 20) Ὄστεομετρικαὶ ἐκθέσεις, 1934.
- 21) Zur Primateneinteilung und noch ein Wort zur Pimateinteilung, 1936.

ΙΣΤΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΜΒΡΥΟΛΟΓΙΑΣ

1. **Γεώργιος Κοσμετάτος**, δ νυν καθηγητής τῆς Ὀφθαλμολογικῆς Κλινικῆς (ἔρ. ἄνωτ. σελ. 49).

2. **Θεμιστοκλῆς Γ. Σκλαβοῦνος**. Ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τῇ 6 Αὐγούστου 1896. Μετὰ τὴν ἐγκύκλιον παιδείου ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου ἐπὶ ἕν ἔτος (1913), ἀποπεράτωσε δὲ τὰς σπουδὰς του ἐν Μονάχῳ, ἔνθα παραμείνας περὶ τὴν 15ετίαν ὑπέστη καὶ τὰς πρακτικὰς καὶ τὰς διδακτορικὰς αὐτοῦ ἐξετάσεις. Ἐγένετο ἐπὶ μακρὸν βοηθὸς ἐν τῷ Παθολογικῷ Ἰνστιτούτῳ τοῦ Μονάχου, κατ' Ὀκτώβριον δὲ τοῦ 1926 ὑφηγητὴς τῆς Παθολογικῆς Ἀνατομικῆς. Ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας διωρίσθη ἐπιμελητὴς τοῦ Ἀνατομείου, παραμείνας ἐν τῇ θέσει ταύτῃ μέχρι τοῦ διορισμοῦ του ὡς ἐκτάκτου καθηγητοῦ τῆς Ἱστολογίας καὶ Ἐμβρυολογίας (1932).

Ἐγραψε :

1) Über ein polycystöses Teratoma diphyllicum der Sakrococygealgegend mit fast ausschliesslicher Bildung von Centralnervensubstanz. Inaug. Dis. 1920.

2) Echte diffuse Pankreashyperplasie, 1922.

3) Entzündungsversuche bei leucocytenfreigemachten Tieren, 1923.

4) Experimentell-histologische Studien über Entzündung bei möglichstleucocytenfrei gemachten Kanninchen, 1925.

5) Νεώτεροι δοξαῖαι περὶ θρομβώσεως, 1926.

6) Ἡ παθολογία τοῦ δικτυοενδοθηλιακοῦ κυτταρικοῦ συστήματος ὑπὸ τὸ φῶς τῆς συγχρόνου ἐρεῖνης μετὰ ἰδίων πειραμάτων, 1927.

7) Beiträge zur Histobiologie des Molluscum contagiosum, 1928, ἔρα καὶ Virchow's Archiv, 1928.

8) Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστοβιολογίαν τοῦ μολυσματικοῦ μαλακίου (τερμίνθου) 1929.

9) Zur Kritik der mediz. Namengebung, 1929.

10) Zur Histobiologie der blastomatösen Ovarialteratome, 1930.

11) Περὶ τῶν λεμφατικῶν ἰστιῶν ἐν ταῖς διαφόροις βρογχοκίλαις καὶ ἐν τῷ κατὰ φύσιν θυρεοειδέϊ ἀδένει, 1930.

12) Συμβολαὶ εἰς τὴν διεθνή ἱατρικὴν ὀνοματολογίαν, 1930.

13) Ἐπὶ τῆς χρώσεως τῶν ἔλαστικῶν ἰνῶν, 1930.

14) Ἡ σημασία τῆς μικροσκοπικῆς ἀνατομικῆς διὰ τὴν ἐρευναν τῆς ζώσης ὕλης, 1934.

15) Étude anatomopathologique des reins et du gros intestin post mortem sur un cas d'urétéro-colostomie à implantation bilatérale, 1936.

ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ

1. **Νικόλαος Α. Μιχαηλίδης**. Ἐγεννήθη ἐν Τυρνάβῳ τῷ 1879, μετὰ δὲ τὴν ἐν Ἀθήναις ἐγκύκλιον αὐτοῦ μόρφωσιν ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου, γενόμενος διδάκτωρ τῷ 1881. Εἶτα μετέβη εἰς Παρισίους καὶ Γερμανίαν πρὸς εὐρύτερας σπουδὰς. Ἐπιστρέψας ἐγένετο ἐπιμελητὴς τῆς Ἀστυκλινικῆς, εἶτα δὲ μικροβιολόγος τοῦ νοσοκομείου Ἀνδρέου Συγγροῦ. Τῷ 1928 ἐγένε-

νετο ύφηγητής τῆς Ὑγιεινῆς καὶ Μικροβιολογίας, κατ' Ἴούλιον δὲ τοῦ 1933 ἐξελέγη ἑκτακτος καθηγητῆς τῆς αὐτοτελοῦς ἔδρας τῆς Μικροβιολογίας.

Ἐκ τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν ἀναφέρονται :

- 1) Über eine durch die Ziehlfärbung nicht darstellbare Form des Tuberkelbacillus, 1907.
- 2) Ἡ φυματίνη ὡς διαγνωστικὸν μέσον τῆς φυματιώσεως, 1908.
- 3) Τὸ παιδικὸν Καλά-άζαρ (μετὰ τοῦ καθ. Α. Ἀραβαντινοῦ) 1911.
- 4) Kala-azar in Griechenland (μετὰ τοῦ καθ. Α. Ἀραβαντινοῦ), 1911.
- 5) La seroréaction de Wassermann et la cutiréaction de v. Pirquet dans la lèpre (μετὰ τοῦ καθ. Γ. Φωτεινοῦ), 1912.
- 6) Περὶ πτωσις ἀμοιβαδογενοῦς κυστίτιδος, 1918.
- 7) Περὶ ἰκτεροαιμορραγικῆς σπειροχαιτιάσεως, 1919.
- 8) Ἐργαστηριακὴ διαγνωστικὴ, 2 τόμ., 1926—1927.
- 9) Ἡ χολή ὡς ἀντιγόνον ἐν τῇ ἀντιδράσει Wassermann, 1927.
- 10) Ἡ συμβολὴ τοῦ ἐργαστηρίου εἰς τὴν διάγνωσιν τῆς ἔχινοκοκκιάσεως, 1927.
- 11) Ἐπίδρασις τῆς ὀποθεραπείας ἐπὶ τῆς ἀντιδράσεως Wassermann, 1927.
- 12) Ἡ συμβολὴ τοῦ ἐργαστηρίου εἰς τὴν διάγνωσιν τῶν ἀφροδισίων νόσων, 1928.
- 13) Ἡ ἐξέλιξις τῆς ἀντιδράσεως Wassermann καὶ αἱ σημεριναὶ ἀντιλήψεις περὶ αὐτῆς, 1928.
- 14) Ἡ λείψανιάσις τῶν κυνῶν ἐν Ἑλλάδι, 1929.
- 15) Ἐγχειρίδιον Μικροβιολογίας, 2 τόμ., 1936.

ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ

1. **Δημοσθένης Τριανταφυλλᾶκος.** Ἐγεννήθη τῷ 1858 ἐν Τριπόλει, ἔνθα ἠκολούθησε καὶ τὴν ἐγκύκλιον αὐτοῦ παιδευσιν. Διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1883), μετέβη εἰς Γερμανίαν καὶ Γαλλίαν πρὸς εὐρύτερας σπουδὰς, ἐπιστρέψας δ' ἐγένετο (1895) ἐπιμελητῆς τῆς Παθολογικῆς Κλινικῆς τοῦ καθηγητοῦ Καραμήτσα, εἶτα ὑφηγητῆς (1901) καὶ τέλος ἑκτακτος καθηγητῆς τῆς Παθολογικῆς Κλινικῆς (1915), ἀπολυθεὶς ἔνεκα πολιτικῶν λόγων τῷ 1918. Ἀπέθανε τῷ 1934.

Ἐγραψε :

- 1) Περὶ γρίπης, 1901.
- 2) Περὶ ἐλιδῶν πυρετῶν μετὰ τοῦ Γ. Οἰκονόμου. Γαλλιστί, 1901. Πολλὰ ἀνακοινώσεις αὐτοῦ εἰς τὴν Ἱατρικὴν Ἐταιρείαν.

ΝΟΣΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΤΟΜΑΤΟΣ

1. **Λυκοῦργος Χ. Κόκκορης.** Ἐγεννήθη τῷ 23 Ὀκτωβρίου 1877 ἐν Ἀθήναις, ἔνθα ἠκολούθησε τὴν πρώτην καὶ μέσην ἐκπαίδευσιν, μεθ' ἣν ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου καὶ ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῷ 1898. Μετὰ ταῦτα ἐφοίτησεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Βερολίνου μέχρι τοῦ 1903, ὅτε ἐπέστρεψεν εἰς Ἑλλάδα. Τῷ 26 Νοεμβρίου 1915 διωρίσθη ἑκτακτος καθηγητῆς τῆς Ὀδοντιατρικῆς καὶ Στοματολογίας, ἀπὸ δὲ τῆς 23 Ἀπριλίου 1921 τῆς αὐτοτελοῦς ἔδρας τῆς Νοσολογίας τοῦ Στόματος.

Ἐκ τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν σημειοῦνται :

- 1) Die zahnärztlichen Verhältnisse Griechenlands, 1905.
- 2) Περὶ ἐξαγωγῆς τῶν ὀδόντων 1911, β' ἐκδ., 1928.

- 3) Physiologie u. Hygiene der Brückenarbeiten, 1913.
- 4) Ἡ Ὄδοντοϊατρικὴ καὶ Στοματολογία ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον, 1916.
- 5) Ὑγιεινὴ τῶν ὀδόντων καὶ τοῦ στόματος, 1916.
- 6) Σπουδαίους τῆς ἐγκαίρου διαγνώσεως τῶν ἐν τῷ στόματι ὄγκων, 1917.
- 7) Ἡ ὀδοντοϊατρικὴ παρὰ τῷ Γαληνῷ, 1917.
- 8) Ἡ ὀδοντοϊατρικὴ ἐν ἐκστρατείᾳ, 1918.
- 9) Ἱστορία τῆς ὀδοντοϊατρικῆς καὶ στοματολογίας, 1918.
- 10) Περὶ τριχωτῆς γλώσσης 1927 (καὶ Γερμανιστὶ 1936).
- 11) Γλωσσίτις Möller (glossodynia exfoliativa), 1931.
- 12) Παράλυσις τοῦ προσωπικοῦ μετ' ἐπέμβασιν πρὸς ἔμφραξιν ὀδόντος, 1933 (καὶ Γερμ. 1934).
- 13) Ὁ πληθωρισμὸς ἐν τῇ ὀδοντοϊατρικῇ, 1936.
- 14) Περὶ τινῶν κινδύνων ἐκ τῶν τεχνητῶν ὀδοντοστοιχειῶν, 1936.
- 15) Ὄδοντικὴ ὀστεοπεριостίτις, 1936.

ΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ—ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΤΟΜΙΚΗ

1. **Στέφανος Σταυρινάκης.** Ἐκ Χίου, ἐσπούδασε τὴν ἰατρικὴν ἐν Μονάχῳ. Ἐπανελθὼν ἐγένετο διευθυντὴς τοῦ Ἀνατομικοπαθολογικοῦ Μουσείου, τῇ δὲ 9 Μαΐου 1856 ἔκτακτος καθηγητὴς τῆς Τοπογραφικῆς Ἀνατομίας ἐφηρμοσμένης εἰς τὴν Χειρουργικὴν, ἅμα δὲ καὶ βοηθὸς ἐν τῇ Ἀστυκλινικῇ. Ἀπελύθη τῇ 20 Μαρτίου 1866. Ἀπέθανε τῷ 1891.

Διάφοροι ἀνακοινώσεις αὐτοῦ ἀναφέρονται ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς ἐν Ἀθήναις Ἱατρικῆς Ἐταιρείας.

2. **Ἀντώνιος Βάστας** (ἢ Μπάστας), ἐκ Κύθνου, διδάκτωρ τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου (20 Ἰαν. 1854) διωρίσθη ἔκτακτος καθηγητὴς τῆς Ἐγχειρητικῆς τῇ 18 Ἀπριλίου 1863, ἀμέσως δὲ κατὰ τὰς θερινὰς διακοπὰς ἀπελύθη. Διωρίσθη καὶ πάλιν τῇ 4 Σεπτεμβρίου 1864, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀπελύθη χωρὶς νὰ διδάξῃ. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῷ 1865.

Ἀνακοινώσεις αὐτοῦ ἀναφέρονται ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς ἐν Ἀθήναις Ἱατρικῆς Ἐταιρείας.

ΡΙΝΟ - ΛΑΡΥΓΓΟ - ΩΤΟΛΟΓΙΑ

1. **Δημήτριος Στ. Δημητριάδης.** Ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τῷ 1867. Τῷ 1887 ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου, εἶτα δ' ἐφοίτησεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βιέννης (1889—1893). Ἐπανελθὼν ἐγένετο ὑφηγητὴς τῆς Ὢτολογίας καὶ Λαρυγγολογίας (1895), τῷ δὲ 1915 ἔκτακτος καθηγητὴς τοῦ μαθήματος τούτου, οὗτινος ἐγένετο ὁ ἐν Ἑλλάδι εἰσηγητὴς. Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τῇ 15 Σεπτεμβρίου 1934.

Ἐκ τῶν πολλῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν ἀναφέρονται :

- 1) Αἱ διανοητικαὶ φλεγμοναὶ τοῦ μέσου ὠτός καὶ αἱ ἐκ τούτων συνέπειαι, 1905.
- 2) Ἱστορία τῆς ὠτολαρυγγολογίας, 1896.
- 3) Στατιστικαὶ τῶν παρ' ἡμῖν ὠτικῶν νοσημάτων, 1902.

- 4) Περὶ τῶν πρώτων παρ' ἡμῶν ἐνεργηθειῶν ὑπ' αὐτοῦ ριζικῶν ἐγχειρήσεων τῆς μαστοειδοῦς 1903.
- 5) Über fremde Körper, Würmer u. Insekten im menschlichen Ohr, und ihre Behandlung von den ältesten Zeiten bis heute 1909.
- 6) Περὶ τῶν ἀδενοειδῶν ἐκπλασθήσεων καὶ τῆς τούτων Θεραπείας καὶ τῆς παρ' ἡμῶν συχρότητος αὐτῶν, 1911
- 7) Ἡ ἱστορία τῆς ὠτολογίας ἐν Ἑλλάδι, 1913.
- 8) Περὶ ὄζαινης, 1917.
- 9) Über Inhalationen im Altertum u. die mannifachen Methoden derselben zur Heilung der verschiedenen Krankheiten, 1909.
- 10) Über Verwundungen an den Ohren, der Nase und den Kehlkopf aus den beiden letzten Kriegen Griechenlands, 1914.

2. **Ἰωάννης Β. Χρυσικός.** Ἐγεννήθη τῇ 22 Ἀπριλίου 1901 ἐν Μαραθιά (Εὐρυτανίας), ἔνθα ἔλαβε τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν, τὴν δ' ἐγκύκλιον ἐν Κωνσταντινουπόλει. Τὴν ἰατρικὴν ἐσπούδασεν ἐν Παρισίοις, ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ τῷ 1927. Ἐπιστρέψας εἰς Ἑλλάδα ἀνέλαβε τὸ Ὁτολαρυγγολογικὸν τμήμα τοῦ Προσφυγικοῦ νοσοκομείου καὶ τὴν διεύθυνσιν τῆς Ὁτολαρυγγολογικῆς Κλινικῆς τοῦ Γαλλικοῦ νοσοκομείου Ἀθηνῶν (1928). Τῇ δὲ 16 Ἀπριλίου 1935 διωρίσθη ἑκτακτος καθηγητῆς τῆς Ὁτολογίας καὶ Λαρυγγολογίας.

Ἐκ τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν ἀναφέρονται :

- 1) Περὶ τῆς οἰσοφαγοσκοπικῆς ἐξετάσεως εἰς τὰς κηρώσεις τοῦ ἥπατος μετ' ἀσπίτου (μετὰ τῶν καθηγητῶν Gilbert, Blum, Dufourmentel), 1925.
- 2) Περὶ λευκοπλακιῶν τοῦ οἰσφάγου (μετὰ τοῦ καθ. Dufourmentel), 1925.
- 3) Μελέτη περὶ τῶν πλαστικῶν ἐπεμβάσεων ἐπὶ τοῦ ἀκρορινίου. Διατρ. διδ., 1927.
- 4) De la migraine ophthalmique et de son traitement (συνεργ. Disbury), 1928.
- 5) Ἡ ἐπίδρασις τῆς ἰοντοθεραπείας ἐπὶ τῶν προΐουσῶν κωφώσεων, 1930.
- 6) Ἡ συχρότης τῶν ἀδενοειδῶν ἐκπλασθήσεων ἐν Ἑλλάδι (συνεργ. Δ. Σωτηριάδου), 1930.
- 7) Πειραματικαὶ ἔρευναι ἐπὶ τῆς θεραπευτικῆς ἰπιδράσεως τῶν ἐνέσεων ἀνιδώδους αἵματος κονίχλου καὶ πιθήκου ἐπὶ τῆς ὄζαινης (συνεργ. Δ. Σωτηριάδου) 1930.
- 8) Ἀπώτερα ἀποτελέσματα τῆς διὰ τοῦ ἀνιδώδους αἵματος πιθήκου ἐνέσεως ἐν τῇ ὄζαινῃ, 1931.
- 9) Traitement de l'asthme par la résection du cornet moyen, 1934.
- 10) Le tabac est innocent de la pharyngite chronique, 1934.
- 11) Ἐκτρωτικὴ Θεραπεία τοῦ περιαμυγδαλικοῦ φλέγμονος, 1934.
- 12) Περὶπτῶσις τετραμυγδαλλας, 1935.
- 13) Περὶ ἀνωμαλιῶν τοῦ σιγμοειδοῦς κόλπου, 1935.
- 14) Περὶ ὠτογενοῦς ραιβοκρένου, 1935.
- 15) Ἡ Ὁτορινολαρυγγολογία διὰ τῶν αἰώνων. (Ἐναρκτήριον μάθημα), 1935.
- 16) Resultats des épithéliomas de la cavité buccale, de la langue et de pharynx traités par la chirurgie et la radiothérapie (συνεργ. Λαμπαδαριδου), 1936.
- 17) Sur un cas de stenose congénitale de l'oesophage, 1935.
- 18) Αἱματολογικαὶ παρατηρήσεις κατὰ τὴν ἐξάρισιν τῶν ἀμυγδαλῶν (συνεργ. Α. Φωκᾶ), 1936.
- 19) Περὶ παθήσεων ὠτων, ρινός, φάρυγγος καὶ λάρυγγος, 1935.

ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗ

1. **Ἰωάννης Γ. Χρυσοσπάθης.** Ἐγεννήθη ἐκ Καλάμαις τῇ 2 Ἰουνίου 1873, μετὰ δὲ τὴν ἐγκύκλιον αὐτοῦ παιδευσιν μετέβη εἰς Λειψίαν, ἔνθα ἀπέκτησε καὶ τὸ διδακτορικὸν αὐτοῦ δίπλωμα (1895). Μετὰ πολυετῆ ὑπηρεσίαν ὡς βοηθοῦ ἐν δια-

φύροις Γερμανικαῖς καὶ Αὐστριακαῖς κλινικαῖς, ἐν αἷς ἐμορφώθη περὶ τὴν ὀρθοπεδικήν, ἐπανήλθεν εἰς Ἀθήνας (1901) καὶ εἰργάσθη ἀδιαλείπτως ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς τοῦ κλάδου τούτου, ὃν πρῶτος αὐτὸς ἐμόρφωσεν ἐν Ἑλλάδι. Κατὰ Μάτιον 1925 ἐξελέγη ἑκτακτος καθηγητῆς τῆς ὀρθοπεδικῆς καὶ διευθυντῆς τοῦ ὀρθοπεδικοῦ τμήματος τῆς Ἀστυκλινικῆς καὶ τοῦ Ἴπποκρατείου Νοσοκομείου.

Ἐγραψε πλείστας ἐργασίας, ὧν ἀναφέρομεν τὰς ἐξῆς :

- 1) Zur Statistik und Kenntniss des Carcinoma Mammae utriusque (Διδ. διατριβή), 1895.
  - 2) Νία ἐπιτυχῆς θεραπεία τοῦ συγγενοῦς τοῦ ἰσχίου ἐξαρθρώματος κατὰ Lorenz, 1897 καὶ 1901.
  - 3) Sur un cas de guérison d'un pied bot équin paralytique par transplantation tendineuse, 1903.
  - 4) Orthopédic oder Orthopaedie. 1904.
  - 5) Περὶ παθολογικῶν ἐξαρθρωμάτων ἰδία τῆς κατ' ἰσχίον ἀρθρώσεως παρὰ νεογνοῖς, 1907.
  - 6) Ein einfacher medicomechanischer Stuhl zur Beugung u. Streckung, Abduction u. Adduction des Hüftgelenks, 1907.
  - 7) Περὶ χρονίας ἀγκυλωτικῆς σπονδυλίτιδος (Διατρ. ὕφηγ.), 1907.
  - 8) Die orthotischen Leiden in Griechenland (καὶ ἑλλην.), 1908.
  - 9) Beitrag zu den intrauterin entstehenden Fracturen resp. Knochenverbiegungen (καὶ ἑλλην.), 1908.
  - 10) Ἡ ὀρθωτικὴ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, 1909.
  - 11) Die Orthopédie in Hippocrates Werken, 1910.
  - 12) Über die Verbreitung der Knochentuberkulose in Griechenland und die gegen sie anzuwendenden prophylaktischen u. therapeutischen Massregeln, 1910.
  - 13) Über eine einfache Zentrierungsmethode in eine Durchleuchtungsblende zugleich Durchleuchtungscompressionsblende, 1910.
  - 14) Die Volkmansche Sprunggelenkedeformität als Folge angeborener fehlerhafter Lage der Fibula (καὶ ἑλλην.), 1916.
  - 15) Die Variationen einiger Skeletteile und die von ihnen ausgehenden Beschwerden, 1911.
  - 16) Le pied forcé, 1913.
  - 17) Αἱ πρόοδοι τῆς ὀρθοπεδικῆς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, 1917.
  - 18) Ἡ ὑπὸ τοῦ πρακτικοῦ ἰατροῦ θεραπεία τῶν ψυχρῶν ἀποστημάτων δι' ἰδίας μεθόδου ἀπλῆς καὶ ἀποτελεσματικῆς, 1928.
  - 19) Kyrtopodie, 1936.
- Καὶ σύγγραμμα ὑπὸ τὸν τίτλον Ὀρθοπεδική, 1932.

ΟΥΡΟΛΟΓΙΑ

1. **Βαρθολομαῖος Γκίτζης.** Ἐγεννήθη τῷ 1866 ἐν Μυκόνῳ, μετὰ δὲ τὰς ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου σπουδὰς μετέβη εἰς Παρισίους πρὸς μετεκπαίδευσιν ἐν τῇ Οὐρολογίᾳ παρὰ τῷ καθηγητῇ Guyon, οὗτινος ἐγένετο καὶ ἐξωτερικὸς βοηθός. Εἶτα μετέβη πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν εἰς Ἰταλίαν καὶ Ἀγγλίαν. Ἐπανελθὼν εἰς Ἑλλάδα (1886) εἰσήγαγε τὴν εἰδικότητα τῆς χειρουργικῆς οὐρολογίας, ἧς ἐγένετο καὶ ὑφηγητῆς (1886). Τῷ 1815 ἐγένετο καθηγητῆς τῆς ἐκτάκτου αὐτοτελοῦς ἔδρας τῆς οὐρολογίας καὶ διευθυντῆς τοῦ οὐρολογικοῦ τμήματος τῆς Ἀστυκλινικῆς μέχρι τοῦ 1923, ὅτε ἀπεχώρησε, ληξάσης τῆς θητείας αὐτοῦ.

Ἐκ τῶν πολλῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν ἀναφέρομεν τὰς ἑξῆς :

- 1) Περὶ ὑστερογόνων ζωνῶν τοῦ οὐρητικοῦ συστήματος, 1898.
- 2) Περὶ τινῶν περιπτώσεων ὑστερικής ἰσχυρίας, 1898.
- 3) Περὶ ἐξαγωγῆς ἐμβρύου τριῶν περίπου μηνῶν ἐκ τῆς οὐροδόχου κύστεως γυναικὸς σχύσης ἑξωμήτριον κύστιν, 1903.
- 4) Περὶ δύο περιπτώσεων πρωτοπαθοῦς φυματιώσεως τῆς κύστεως.
- 5) Περὶ προστατεκτομῆς.
- 6) Περὶ ἐκτροφῆς τῆς κύστεως.
- 7) Περὶ φυματιώσεως τῆς ἐπιδιδυμίδος, 1928.

Σπυριδῶν Οἰκονόμου. Ἐγεννήθη τῇ 12 Δεκεμβρίου 1886 ἐν Ἄρτῃ τῆς Ἀβλῶνος (Ἠπείρου). Μετὰ τὴν ἐγκύκλιον μόρφωσιν αὐτοῦ ἐν Ζωσιμαίᾳ σχολῇ ἀπήλθεν εἰς Montpellier, ἔνθα ἐσπούδασε τὴν ἰατρικὴν καὶ ἐγένετο διδάκτωρ. Εἶτα ἐγένετο ἐν ἀρχῇ μὲν ἐξωτερικὸς, κατόπιν δὲ ἐσωτερικὸς βοηθὸς τῶν νοσοκομείων ἐν τῇ αὐτῇ πόλει καὶ ἐπιμελητῆς. Ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας εἰργάσθη ἐν τῇ Πολικlinikῇ Ἀθηνῶν ὡς διευθυντῆς τοῦ οὐρολογικῆς τμήματος, κατὰ Φεβρουάριον δὲ τοῦ 1926 ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς ὡς ἑκτακτος καθηγητῆς τῆς αὐτοτελοῦς ἑδρας τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων.

Ἐκ τῶν πολυαριθμῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν ἀναφέρομεν τὰς κάτωθι, ὧν τινες ἐγράφησαν ἐν συνεργασίᾳ μετ' ἄλλων ἐπιστημόνων.

- 1) Appendicite et annexite, 1912.
- 2) Cancer de la langue chez une jeune fille de 19 ans, 1912.
- 3) Sarcome de l'arc posterieur de l'atlas. Extirpation - guerison, 1912.
- 4) Le traitement des brulures par l'heliðtherapie 1913.
- 5) Le pansement à l'alcool et en particulier à l'alcool methylique, 1914.
- 6) L'œdème malin charbonneux, 1914.
- 7) Les blessures opératoires de l'uretère et leur traitement 1914.
- 8) Τι σφελει ἡ σύγχρονος οὐρολογία εἰς τὴν Γαλλικὴν ἱστορίᾳ, 1917.
- 9) Plaies de l'utérère, 1921.
- 10) Τις πρέπει νὰ εἶναι ἡ σημερινὴ θεραπεία τοῦ καρκίνου τοῦ μαστοῦ, 1923.
- 11) De la vaccinothérapie à la proteinothérapie 1924.
- 12) Συμβολὴ εἰς τὴν μελέτην τῆς μετεγχειρητικῆς ὑπερουριαμίας, 1928.
- 13) Τὸ Λουτρακίον καὶ ἡ ἐν αὐτῷ θεραπεία τῆς οὐρολιθιάσεως, 1929.
- 14) Ἡ κολοβακτηριδικὴ μόλυνσις τοῦ οὐροποιητικοῦ συστήματος, 1930.
- 15) Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς κατιούσης πυελογραφίας, 1931.
- 16) Ἐργαστηριακαὶ ἔρευναι ἐπὶ τῆς ἀπεκκρίσεως τῆς οὐρεσελεκτάνης, 1932.
- 17) Περὶ φωτογραφικοῦ καὶ διδακτικοῦ κυστεοσκοπίου ἰδίας ἐπινοήσεως, 1933.
- 18) Λουτροθεραπεία, 1934.
- 19) Περὶ νέας μεθόδου διαστολῆς τῶν στενιωμάτων τῆς οὐρήθρας, 1934.
- 20) Ἡ θεραπεία τοῦ καρκίνου τοῦ προστάτου 1936.

Ἐπίσης ἐξέδοτο δίτομον σύγγραμμα ὑπὸ τὸν τίτλον : Ἡ ἀπαραίτητος οὐρολογία διὰ πάντα ἰατρὸν 1927 καὶ Νοσολογίαν τοῦ γεννητικοῦ συστήματος τοῦ ἄρρενος 1936.

ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΑ

1. **Σωκράτης Τσάκωνας.** Ἐγεννήθη ἐν Χανίοις (Κρήτης) τῷ 1864, μετὰ δὲ τὴν ἐγκύκλιον αὐτοῦ παιδευσιν ἐνεγράφη εἰς τοὺς φοιτητὰς τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς

του Έθν. Πανεπιστημίου, αναγορευθείς εις διδάκτορα τῷ 1884. Εἶτα μετέβη εἰς Γερμανίαν καὶ Αὐστρίαν πρὸς μετεκπαίδευσιν ἐν τῇ Μαιευτικῇ καὶ Γυναικολογίᾳ. Ἐπανελθὼν εἰς Ἑλλάδα ἐγένετο ὑφηγητὴς τῆς Γυναικολογίας (1889) καὶ ἐπιμελητὴς ἐν τῷ χειρουργικῷ τοῦ καθηγητοῦ Γαλδάνη, ὃν θανόντα διεδέχθη ἐν τῇ θέσει ταύτῃ, μέχρι τῆς ἰδρύσεως ἰδίου γυναικολογικοῦ τμήματος ἐν τῷ Νοσοκομείῳ τούτῳ. Τῷ 1915 συσταθείσης αὐτοτελοῦς ἑδρας Γυναικολογίας διωρίσθη ὡς ἑκτακτος καθηγητὴς μέχρι τῆς ἰδρύσεως τακτικῆς ἑδρας Γυναικολογίας (1923), ἣν κατέλαβεν ὁ καθηγητὴς Κ. Λογοθετόπουλος.

Κυριώτεραι τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν εἶναι :

- 1) Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Sānger κρίσεων περὶ καισαρικῆς τομῆς, 1887.
- 2) Ἡ καισαρική τομή γυναικολογικῶς ἐξεταζομένη, 1889.
- 3) Περόνη φαγητοῦ ἐν τῷ στομάχῳ κορασίδος, γαλλιστί, 1894.
- 4) Τὰ κυστεοκολπικὰ συρίγγια καὶ ἡ θεραπεία αὐτῶν, γαλλιστί 1894.
- 5) Περὶ κοιλιακῆς ὑστερορραφίας, 1894.
- 6) Δυστοκία ἐκ πολλαπλῶν ἰνυμάτων τῆς μήτρας. Καισαρική τομή, 1906.
- 7) Στατιστικαὶ παρατηρήσεις περὶ τῶν διαμέτρων τῆς πυέλου καὶ περὶ τοῦ ἀναστήματος τῶν Ἑλληνίδων, 1906.
- 8) Κοιλιακὴ ὑστερεκτομή κατὰ Wertheim, 1907.
- 9) Ἡ Ἑλληνίς ἀπὸ μαιευτικῆς ἀπόψεως, 1910.
- 10) Περὶ τῆς δι' αἰθέρος ναρκώσεως δι' ἐνδοφλεβίου οδοῦ. Γερμανιστί, 1911.
- 11) Ὁ ἄνθρωπος ἀνατομικῶς ἐξεταζόμενος, 1914.
- 12) Μεταμόσχευσις τῶν οὐρητῆρων ἐν τῷ ὄρθῳ ἐντέρῳ, 1915.
- 13) Ἡ γυνὴ ἐν τῇ δημιουργίᾳ, 1915.

*Ἐγραψεν ἐπίσης ἐγκόλιον ἐκ τῆς συγχρόνου γυναικολογίας (1894) καὶ ἐξέδοτο μετάφρασιν τῆς ὑπὸ τῶν Penard καὶ Abelin συγγραφέντος ἐγχειριδίου μαιευτικῆς (1895) καὶ ἐτροποποίησε τὸ κατὰ Cusco μητροσκοπίον (1905).

ΥΓΙΕΙΝΗ

1. **Ἰωάννης Π. Πύργας.** Ἐγεννήθη (1817) ἐν Τριπόλει καὶ ἐσπούδασε τὴν ἰατρικὴν ἐν Ἀθήναις καὶ Παρισίους. Ἐπιστρέψας ἐκεῖθεν ἐγένετο τῷ 1871 ὑφηγητὴς τῆς φυσιολογίας, τῷ δὲ 1875 ἑκτακτος καθηγητὴς τῆς ὑγιεινῆς, ἀπολυθεὶς τῇ 23 Μαρτίου 1877. Ἄδηλον ἂν ἐδίδαξεν. Ἀπέθανε ἐν Ἀθήναις τῷ 1901.

*Ἐγραψε: Συνέκδημον Ἑγιεινῆν (γ' ἔκδ. 1875) καὶ Συνέκδημον Ἱατροδικαστικὴν (τόμ. Β', 1870—4), πολλάς ἰατρικὰς διατριβὰς καὶ ἐξέδοτο περιοδικὰ τινα (Φοῖβος, Παράφοιβος κτλ.).

2. **Κωνσταντῖνος Ι. Μουτούσης.** Ἐγεννήθη τῷ 1892 ἐν Πάτραις ἔνθα ἔσχε καὶ τὴν πρώτην ἐγκύκλιον αὐτοῦ μόρφωσιν. Μετὰ ταῦτα ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τῆς Βιέννης, ἔνθα ἔλαβε καὶ τὸ διδακτορικὸν αὐτοῦ δίπλωμα Ἐπανελθὼν εἰς Ἑλλάδα ἐγένετο ὑγειονομικὸς ἐπιθεωρητὴς τοῦ Κράτους (1917), ἐπιμελητὴς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Ἐργαστηρίου Ἑγιεινῆς καὶ Μικροβιολογίας. (1919—23), τμηματάρχης τῶν λοιμωδῶν νόσων ἐν τῷ Ὑπουργείῳ Ἑγιεινῆς (1924) καὶ τέλος διευθυντὴς τοῦ Κεντρικοῦ ἔργαστηρίου Ἑγιεινῆς τοῦ Κράτους (1925). Κατ' Ἰούνιον 1933 ἐξελέγη ἑκτακτος καθηγητὴς τῆς ὑγιεινῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ.

Ἐκ τῶν πολλῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ ἀναφέρομεν.

- 1) Die Cholera bekämpfung in der griechischen Armee während des griechisch-bulgarischen Krieges, 1914.
- 2) Beiträge zur Aetiologie und Vakzinebehandlung der Ozaena, 1921.
- 3) Eine Bastomyces-Art aus einer Hautaffection, 1923.
- 4) Untersuchungen über Fleckfieber, 1923.
- 5) Le paludisme en Grèce, 1925.
- 6) Πειραματικαὶ ἔρευναι περὶ τῆς ἐν τῷ ὄργανισμῷ κατακρατήσεως τῆς κινίνης, 1925.
- 7) Ἡ ἀντιδρασίαι Wassermann καὶ αἱ διὰ κροκιδισμοῦ ἀντιδράσεις, 1927.
- 8) Befunde von rickettsiaartigen Gebilden und Einschüssen in mit Denguefiebertivirus infizierten Stegomyien, 1929.
- 9) Ἀνωφελισμὸς καὶ ἰλονοσία ἐν Ἑλλάδι, 1932.
- 10) Ἐρευναι ἐπὶ τῆς κατὰ Lōwenstein καλλιέργειας τῶν βακτηριδίων φοματώσεως ἐκ τοῦ αἵματος, 1933.
- 11) Recherches sur l'anophélisme et le paludisme en Grèce, 1933.
- 12) Untersuchungen zur Isolierung der Tuberkelbacillen aus dem Blute nach Lōwenstein und ihre klinische Bedeutung, 1933.
- 13) Ἡ ὑγιεινὴ καὶ ἡ εὐγονία εἰς τὰς συγχρόνους κοινωνίας, 1933.
- 14) Über die Bacillämie bei Lepra und sonstige Befunde in Blute bei Leprakranken, 1934.
- 15) Ἐπιδημιολογία, ὑγιεινὴ καὶ προφύλαξις τῆς ἰλονοσίας ἐν Ἑλλάδι, 1935.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΟΛΟΓΙΑ

Ἐμμανουὴλ Ν. Λαμπαδάριος. Ἐγενήθη τῷ 1884 ἐν Ἀθήναις, ἐνθα ἠκολούθησε τὰς ἐγκυκλίους αὐτοῦ σπουδὰς, μεθ' ἃς ἐνεγράφη ἐν τῇ Ἱατρικῇ Σχολῇ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἧς ἐγένετο διδάκτωρ τῷ 1904. Εἶτα μετέβη πρὸς μετεκπαίδευσιν εἰς Γαλλίαν, Ἑλβετίαν καὶ Γερμανίαν, ἐπιστρέψας δ' ἐγένετο σχολίατρος καὶ κατόπιν διευθυντὴς τῆς ὑπηρεσίας τῆς Σχολικῆς Ὑγιεινῆς, ἧς ἐγένετο ἰδρυτὴς, ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας. Τῷ 1935 ἱδρύσει τὸ παιδολογικὸν κέντρον Ἀθηνῶν. Τῷ 1936 ἐξελέγη ἔκτ. καθηγητὴς τῆς Σχολικῆς Ὑγιεινῆς καὶ Παιδολογίας.

Ἐκ τῶν πολλῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν ἀναφέρομεν ὧδε.

- 1) Περὶ τῆς καθ' ἑξιν σχολιώσεως ἐν τοῖς ἡμετέροις σχολείοις (γαλλ. καὶ γερμ.), 1911.
- 2) Ἡ παιδικὴ ἔξοχὴ Βουλιαγμένης 1915.
- 3) Στοιχεῖα παιδολογίας, 1915.
- 4) Κώδιξ τῆς Σχολικῆς ὑγιεινῆς, 1922.
- 5) Περὶ τοῦ καταλληλοτέρου προσανατολισμοῦ τῶν διδασκηρίων παρ' ἡμῖν, 1916.
- 6) Ἡ σωματικὴ ἀνάπτυξις τοῦ παιδίου καὶ ἰδίαι τοῦ Ἑλληνος μαθητοῦ, 1920.
- 7) Ὑπαίθρια σχολεῖα, 1923.
- 8) Les oeuvres grecques de protection de l'enfense à Smyrne, 1920.
- 9) Γενικὴ εἰσαγωγή εἰς τὴν Σχολικὴν ὑγιεινὴν, 1925.
- 10) Ὁ ἀντιφθισικὸς ἀγὼν κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν καὶ ἰδίως τὴν μαθητικὴν, 1920.
- 11) La tuberculose chez les écoliers, 1931.
- 12) The organisation and work of the Greek School Hygiene Service, 1930.
- 13) Τὸ ἀντιφυματικὸν ἐμβόλιον B.C.G., 1931.
- 14) Ὑγιεινὰ συνήθειαι, 1931.
- 15) Σχολικὴ ὑγιεινὴ μετὰ στοιχείων Παιδολογίας. I' ἔκδ., 1934 (Λαμπάριος βραβεῖον Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν).
- 16) Ὁ ἀντιφθεριτικὸς ἐμβολιασμὸς τῶν μαθητῶν παρ' ἡμῖν, 1935.
- 17) Ἡ διανοητικὴ κόπωση τοῦ Ἑλληνος μαθητοῦ ἐλεγχόμενη διὰ τῆς αἰσθησιομετρικῆς μεθόδου, 1935.
- 18) Ἡ ὑπαιθροποίησις τῆς διδασκαλίας διὰ συστήματος ἡμιὑπαίθριων σχολικῶν αἰθουσῶν, 1933.

ΥΦΗΓΗΤΑΙ

Οί πλείστοι τῶν τακτικῶν καθηγητῶν διετέλεσαν ὑφηγηταί ἐν τῇ Ἰατρικῇ Σχολῇ, τῶν λοιπῶν, πλὴν τῶν ἐν ἐνεργείᾳ, τὰ ὀνόματα¹ εἰσὶ τὰ ἑξῆς:

Ἀνατομίας, Χ. Ὀλύμπιος, Μ. Βελλίνης.

Φυσιολογίας, Α. Χατζηαργύρης.

Παθολογικῆς Ἀνατομικῆς, Δ. Παναγιωτίδης, Σ. Γαβαλάς, Γ. Ἀποστολόπουλος.

Φαρμακολογίας, Ο. Δαλέζιος, Α. Παπαδόπουλος.

Γενικῆς καὶ Εἰδικῆς Παθολογίας καὶ Θεραπευτικῆς, Ν. Λαμπαδάριος, Α. Κυβέλος, Ν. Παρίσης (καὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἰατρικῆς), Ν. Σταθακόπουλος, Γ. Καρυοφύλλης, Σ. Παυλίνης, Γ. Φωκᾶς, Σ. Βαλακάκης, Ι. Βλάχος, Ι. Λυμπερόπουλος, Κ. Μαυράκης, Δ. Κυριακόπουλος, Ἄθ. Μαυρογιάννης, Π. Ροντόπουλος, Χ. Δασκαλόπουλος, Χρ. Οἰκονόμου, Ι. Θεοδωρίδης, Ι. Καρδαμάτης (νόσων τῶν θερμῶν χωρῶν).

Νευρολογίας καὶ Ψυχιατρικῆς, Τ. Μιταυσῆς, Κ. Τσιμηνάκης, Δ. Παπαδόπουλος, Μ. Οἰκονομάκης, Κ. Πραπόπουλος, Σ. Βλαβιανός.

Παιδιατρικῆς, Κ. Κυριακίδης, Γ. Γρηγοράκης, Ι. Βλαχάκης, Γ. Τροχάνης, Ἄλ. Παπαπαναγιώτου, Γ. Παπαβασιλείου, Σ. Καραβασίλης, Σπ. Λούρος, Κ. Παπαγιάννης, Κ. Παυλοῦσης, Ν. Κεφαλληνός.

Ἐγχειρητικῆς καὶ Τοπογραφικῆς Ἀνατομίας—Χειρουργικῆς Παθολογίας, Γ. Γεννάδης, Σ. Σκιαδαρέσης, Μ. Χρυσόχορς, Τ. Λούης, Σ. Ε. Κοντολέων, Σ. Σπάθης, Π. Πατρικίος, Κ. Ματσάλης, Α. Χαραμῆς, Ι. Βλάχος, Δ. Κόκκορης, Γ. Κορομηλάς, Μ. Καντάς, Η. Δελαγραμμάτικας, Γ. Λιθαθινόπουλος, Ν. Καραβίας, Π. Φραγκόπουλος.

Μαιευτικῆς καὶ Γυναικολογίας, Δημ. Καρέκλης, Α. Κινδύνης, Ν. Ζαννετόπουλος, Κ. Διγενῆς, Α. Μπέλλος, Α. Τριάντης, Α. Ἀλεξανδρόγιαννος, Κ. Χατζίσκος, Σ. Ροσόλιμος, Δ. Μπαλάνος, Α. Πετρίνης, Κ. Ἀλαβάνος, Γ. Μελισσηγός, Θ. Σαχτούρης, Δ. Μιχαλόπουλος, Σ. Στρατήγης, Σ. Ζερβός, Γ. Γλαράκης, Α. Μωρέττης, Γ. Χαλκιοπούλος, Κ. Λαμέρας, Μ. Καίρης, Δ. Θεοδωρίδης, Χ. Οἰκονόμου.

Τῆς Ὀφθαλμολογίας, Η. Φιλιππακόπουλος, Θ. Πανόπουλος, Γ. Κωστομοίρης (καὶ Ὠτολογίας), Σ. Τσολάκος, Γ. Ἀθάζος, Σ. Φερεντίνος, Δ. Σβορώνος, Γ. Μπίστης, Σπ. Χαραμῆς, Γ. Λυρίτσας.

¹ Πάντες οἱ ὑφηγηταί οὐ σμικρὸν συνεβάλλοντο εἰς τὴν μόρφωσιν τῶν φοιτητῶν μεθ' ἑλπίας τὰς δυσχερεῖας εὐρέσεως ὥρων πρὸς διδασκαλίαν, οἱ πλείστοι δὲ τούτων διὰ τῆς εὐδοκίμου διδασκαλίας τῶν καὶ τῶν συγγραφεῶν τῶν ἐδείχθησαν ἀξιότατοι ἀκαδημαϊκοὶ διδάσκαλοι. Τῆς παρούσης πραγματείας καθωρισθείσης εἰς ὠρισμένον ἀριθμὸν τυπογραφικῶν φύλλων, αἱ βιογραφίαι καὶ ὁ κατάλογος τῶν ἐργασῶν τούτων θέλωσι δημοσιευθεῖ βραδύτερον.

Τῆς Λαρυγγολογίας καὶ Ριнологίας, Σ. Κυταριόλος, Α. Παπαθανασόπουλος.
Τῶν Ἀφροδισίων καὶ Δερματικῶν Νοσημάτων, Σ. Ροσόλιμος, Γ. Φιλα-
ρετόπουλος, Ἀθ. Τραχίλης, Φ. Ζαννέτος, Ι. Φαραντάτος.

Τῆς Ἱατροδικαστικῆς, Ἀ. Καλλιβωκᾶς.

Τῆς Ὑγιεινῆς καὶ Μικροβιολογίας καὶ Ἐπιδημιολογίας, Χ. Βάμβας,
Α. Παππαδάκης, Ἀγγελ. Παναγιωτάτου.

ΤΗΝ ΙΑΤΡΙΚΗΝ ΣΧΟΛΗΝ ΝῦΝ ΑΠΟΤΕΛΟΥΣΙΝ :

α') *Οἱ Ὀμότιμοι καθηγηταί :*

1. *Μιχαὴλ Κατσαράς*. — 2. *Κωνσταντῖνος Λοῦρος*. — 3. *Μενέλαος Σακκόραφος*. —
4. *Κωνσταντῖνος Μελισσηρός*.

β') *Οἱ Τακτικοὶ καθηγηταί :*

1. *Γεώργιος Σκλαβοῦνος*, τῆς περιγραφικῆς Ἀνατομικῆς (1899 Ἰουνίου 7).
2. *Γεώργιος Φωτεινός*, τῶν Ἀφροδισίων καὶ Δερματικῶν Νοσημάτων καὶ τῆς Κλι-
νικῆς αὐτῶν (1910 Αὐγούστου 9).
3. *Μαρίνος Γερούλανος*, τῆς Α' Χειρουργικῆς Κλινικῆς (1911 Νοεμβρίου 12).
4. *Βλαδίμηρος Μπένης*, τῆς Β' Παθολογικῆς Κλινικῆς (1912 Ἰανουαρίου 24).
5. *Ἰωάννης Γεωργιάδης*, τῆς Ἱατροδικαστικῆς καὶ Τοξικολογίας (1912 Ἰουλίου 26).
6. *Σπυρίδων Λιβιεράτος*, τῆς Α' Παθολογικῆς Κλινικῆς (1912 Ἰουλίου 26).
7. *Ἀναστάσιος Ἀραβαντινός*, τῆς Παθολογικῆς Προπαιδευτικῆς Κλινικῆς καὶ τῆς
Εἰδικῆς Νοσολογίας (1918 Σεπτεμβρίου 15).
8. *Νικόλαος Ἀλιβιζάτος*, τῆς Β' Χειρουργικῆς Κλινικῆς (1918 Σεπτεμβρίου 22).
9. *Νικόλαος Πετσάλης*, τῆς Μαιευτικῆς καὶ Γυναικολογικῆς Κλινικῆς (1919 Ἀπρι-
λίου 10).
10. *Ἀριστοτέλης Κούζης*, τῆς Ἱστορίας τῆς Ἱατρικῆς (1921 Ἰουνίου 25).
11. *Κωνσταντῖνος Μέσσηγκας*, τῆς Β' Χειρουργικῆς Κλινικῆς (1915 Σεπτεμβρίου 3,
1922 Ἰουλίου 1).
12. *Κωνσταντῖνος Λογοθετόπουλος*, τῆς Μαιευτικῆς καὶ Γυναικολογικῆς Κλινικῆς
(1922 Ἰουλίου 1).
13. *Ἐμμανουὴλ Κοντολέων*, τῆς Χειρουργικῆς Παθολογίας καὶ Χειρουργικῆς Προ-
παιδευτικῆς Κλινικῆς (1921 Μαρτίου 5, 1924 Ἰουλίου 19).
14. *Ἰωάννης Κατσαράς*, τῆς Παθολογικῆς Φυσιολογίας (1915 Δεκεμβρίου 2, 1924
Σεπτεμβρίου 6).
15. *Σπυρίδων Δοντιάς*, τῆς Πειραματικῆς Φυσιολογίας (1915 Δεκεμβρίου 2, 1925
Ἀπριλίου 15).
16. *Γεώργιος Ἰωακείμογλου*, τῆς Πειραματικῆς Φαρμακολογίας (1928 Ἀπριλίου 6).
17. *Γεώργιος Μακκᾶς*, τῆς Παιδιατρικῆς Κλινικῆς (1929 Μαΐου 16).

18. Γεώργιος Κοσμετάτος, τῆς Ὀφθαλμολογικῆς Κλινικῆς (1919 Νοεμβρίου 26, 1931 Ἰανουαρίου 24).
19. Μελέτιος Γεωργόπουλος, τῆς Θεραπευτικῆς Κλινικῆς (1934 Ἀπριλίου 27).
20. Γεώργιος Παμπούκης, τῆς Ψυχιατρικῆς Κλινικῆς (1934 Ἀπριλίου 27).
21. Νικόλαος Λοῦρος, τῆς Γυναικολογικῆς Κλινικῆς (1934 Ἰουλίου 4, 1935 Ἀπριλίου 10).
22. Κωνσταντῖνος Χωρέμης, τῆς Παιδιατρικῆς Κλινικῆς (1935 Ἀπριλίου 10).
23. Πέτρος Κόκκαλης, τῆς Ἐγχειρητικῆς καὶ Τοπογραφικῆς Ἀνατομίας (1935 Ἀπριλίου 10).

γ) Οἱ Ἐκτακτοὶ καθηγηταί:

1. Λυκοῦργος Κόκκορης, τῆς αὐτοτελοῦς ἑδρας τῆς Νοσολογίας τοῦ στόματος (1915 Δεκεμβρίου 2).
2. Ἰωάννης Κούμαρης, τῆς αὐτοτελοῦς ἑδρας τῆς Ἀνθρωπολογίας (1925 Μαΐου 20).
3. Ἰωάννης Χρυσοσπάθης, τῆς αὐτοτελοῦς ἑδρας τῆς Ὀρθοπαιδικῆς (1925 Μαΐου 20).
4. Σπυρίδων Οἰκονόμος, τῆς αὐτοτελοῦς ἑδρας τῶν Οὐροποιητικῶν ὀργάνων (1926 Φεβρουαρίου 27).
5. Θεμιστοκλῆς Σκλαβοῦνος, τῆς αὐτοτελοῦς ἑδρας τῆς Ἐμβρυολογίας καὶ Ἱστολογίας (1932 Ἰανουαρίου 13).
6. Νικόλαος Μιχαηλίδης, τῆς Μικροβιολογίας (1933 Ἰουλίου 4).
7. Κωνσταντῖνος Μουτούσης, τῆς Ὑγιεινῆς (1933 Ἰουλίου 4).
8. Ἰωάννης Χρυσικός, τῆς Ὀториνολαρυγγολογίας (1935 Ἀπριλίου 10).
9. Ἐμμανουὴλ Λαιπαδάριος, τῆς Σχολικῆς ὕγιεινῆς καὶ Παιδολογίας (1936 Ἀπριλίου 16).

δ) Οἱ Ὑφηγηταί:

1. Νικόλαος Πετρόπουλος, τῆς Δερματολογίας καὶ Ἀφροδισιολογίας.
2. Εὐτύχιος Χάρτι, τῆς Φυσικοθεραπείας.
3. Γεώργιος Μαρουδῆς, τῆς Μαιευτικῆς καὶ Γυναικ. Κλινικῆς.
4. Βασίλειος Φωτιάκης, τῆς Παθολογικῆς Ἀνατομικῆς.
5. Μαρῖνος Βαλλιᾶνος, τῆς Εἰδικῆς Νοσολογίας.
6. Ἀλέξανδρος Φωκᾶς, τῆς Βιολογικῆς Χημείας.
7. Ἀθανάσιος Κονταργύρης, τῆς Ὀρθοπαιδικῆς.
8. Γρηγόριος Κάτσας, τῆς Ἱατροδικαστικῆς.
9. Διονύσιος Τριαντάφυλλος, τῆς Νευρολ. καὶ Ψυχιατρ. Κλινικῆς.
10. Νικόλαος Σπυρόπουλος, τῆς Παιδιατρικῆς Κλινικῆς.
11. Τρόφων Ἀνδριανᾶκος, τῆς Μαιευτ. καὶ Γυναικολ. Κλινικῆς.
12. Ἀνδρέας Κοισαύτης, τῆς Φυσιολογίας.
13. Ζαννῆς Καῖρης, τῆς Χειρουργικῆς Οὐρολογίας.

14. *Μιχαήλ Πετζετάκης, τῆς Παθολογίας.*
15. *Ἀνδρέας Πράτσικας, τῆς Παθολογίας.*
16. *Δρόσος Παμπούκης, τῆς Γυναικολογίας.*
17. *Παῦλος Τσέλιος, τῆς Παθολογίας.*
18. *Ἀρχάγαθος Γούτιας, τῆς Παθολογίας.*
19. *Χαρίλαος Τούλ, τῆς Χειρουργικῆς Κλινικῆς.*
20. *Κυριαῖκος Κυριαζίδης, τῆς Μικροβιολογίας.*
21. *Νικόλαος Κλεισιούνης, τῆς Φαρμακολογίας.*
22. *Δημήτριος Ἀντωνόπουλος, τῆς Γυναικολογίας.*
23. *Ἰωάννης Χαραμῆς, τῆς Ὀφθαλμολογίας.*
24. *Γεώργιος Ἀποστολάκης, τῆς Ἀνατομικῆς.*
25. *Θεόδωρος Δημητριάδης, τῆς Ὀτορινολαρυγγολογίας.*
26. *Γεράσιμος Ἀλιβιζᾶτος, τῆς Ἵγεινῆς.*
27. *Σπυρίδων Πεζόπουλος, τῆς Εἰδικῆς Νοσολογίας.*
28. *Κωνσταντῖνος Γαβριηλίδης, τῆς Ὀφθαλμολογίας.*
29. *Παναγιώτης Φωτεινός, τῶν Ἀφροδισίων καὶ Δερμ. Νόσων.*
30. *Νικόλαος Τσαμπούλας, τῆς Παθολογίας.*
31. *Ἀντώνιος Κωδούνης, τῆς Παθολογίας.*
32. *Ἀναστάσιος Χρηστομᾶνος, τῆς Βιολογικῆς Χημείας.*
33. *Ἰωάννης Μαρκιανός, τῶν Ἀφροδισίων καὶ Δερμ. Νόσων.*
34. *Δημήτριος Κουρέτας, τῆς Ψυχιατρικῆς.*
35. *Βλάσιος Βλασσόπουλος, τῆς Βιολογικῆς Χημείας.*
36. *Νικόλαος Κισθῆνιος, τῆς Παθολογίας.*
37. *Λάμπρος Κατσιλάμπρος, τῆς Παθολογίας.*
38. *Κλεόδημος Βουδούρης, τῆς Παιδιατρικῆς.*
39. *Γεώργιος Πάγκαλος, τῆς Μικροβιολογίας.*
40. *Ἰωάννης Ἀναγνώστου, τῆς Παθολογικῆς Φυσιολογίας.*
41. *Θεόδωρος Γαροφαλίδης, τῆς Ὀρθοπαιδικῆς.*
42. *Νικόλαος Τσοῦχλος, τῆς Παθολογίας.*
43. *Βασίλειος Φῖνος, τῆς Παιδιατρικῆς.*
44. *Ξενοφῶν Κοτσιάδης, τῆς Χειρουργικῆς.*
45. *Εὐγένιος Φωκᾶς, τῆς Παθολογίας.*
46. *Βασίλειος Παπανικολάου, τῆς Φυματιολογίας.*
47. *Χρῆστος Ἀγγερινός, τῆς Παθολογίας.*
48. *Ἀνδρέας Σιμωνέτος, τῆς Παθολογίας.*
49. *Εὐστάθιος Δραγῶνας, τῆς Χειρουργικῆς.*
50. *Βασίλειος Κούριας, τῆς Χειρουργικῆς.*
51. *Κωνσταντῖνος Ἀλιβιζᾶτος, τῆς Χειρουργικῆς.*

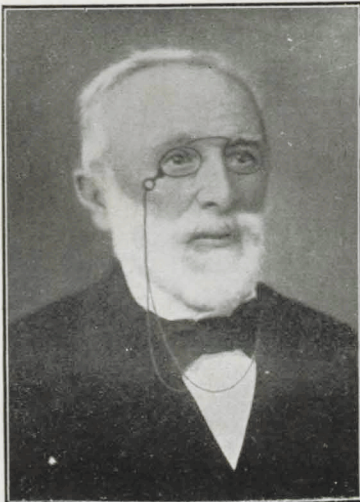

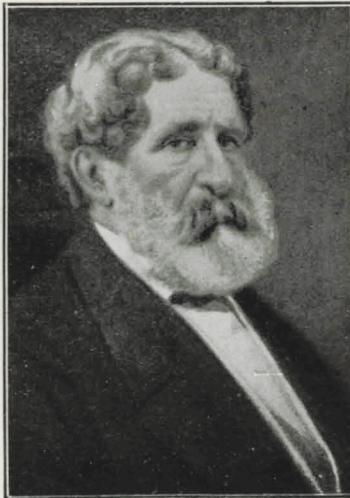
ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑΙ ΤΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ
ΤΗΣ
ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
(1837 — 1937)

Υπὸ τὴν προσωπογραφίαν σημειοῦται τὸ ἔτος τοῦ διορισμοῦ ἐκάστου τῶν Καθηγητῶν, ὑπὸ δὲ τὰς τῶν τελευτησάντων καὶ τὸ ἔτος τοῦ θανάτου. Ἀστερίσκος ἐτέθη πρὸ τοῦ ὀνόματος τῶν δωρητῶν καὶ εὐεργετῶν τοῦ Πανεπιστημίου.

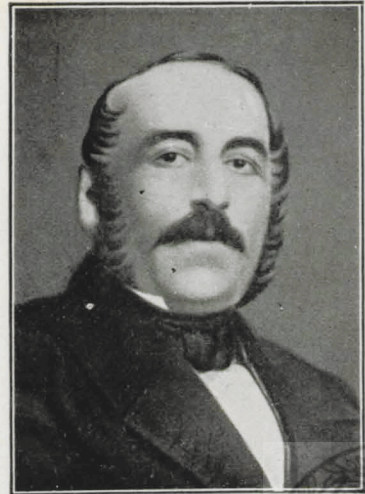
Α΄. ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ

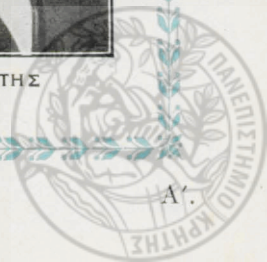
ΑΛΕΞΙΟΣ ΠΑΛΛΗΣ
(1837 — 1885)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ
(1837 — 1869)

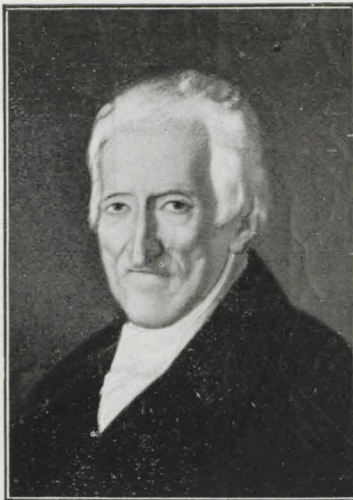
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΩΣΤΗΣ
(1837 — 1861)

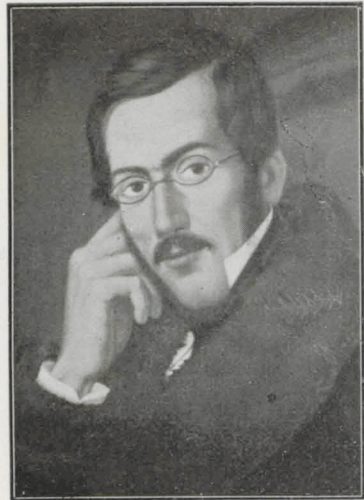

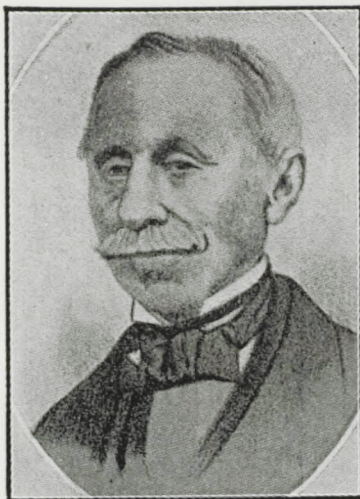
ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΟΥΡΟΣ
(1837 — 1885)

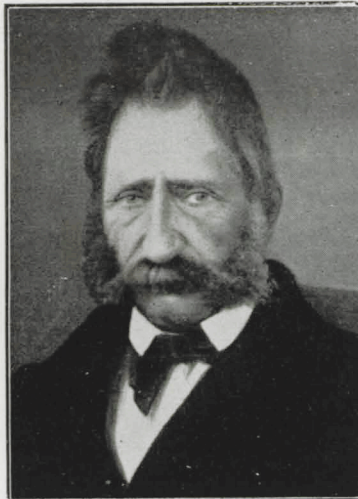
* ΑΝΑΣΤ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ ΛΕΥΚΙΑΣ
(1837 — 1853)

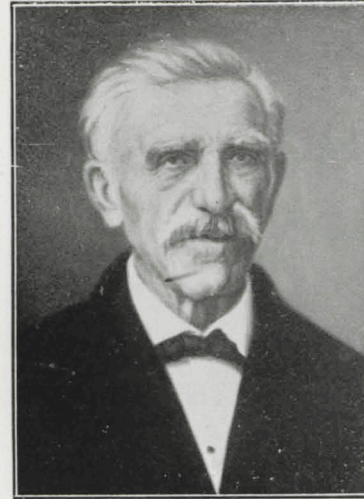
* ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ
(1837 — 1839)

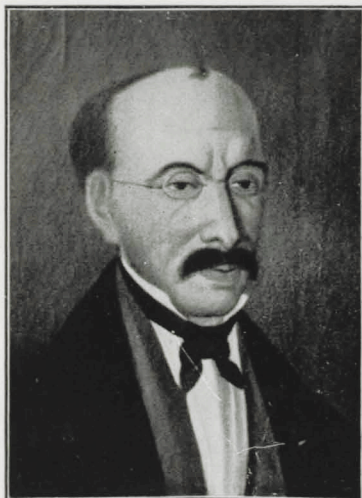
ΕΡΡΙΚΟΣ ΤΡΑΪΜΠΕΡ
(1837 — 1882)

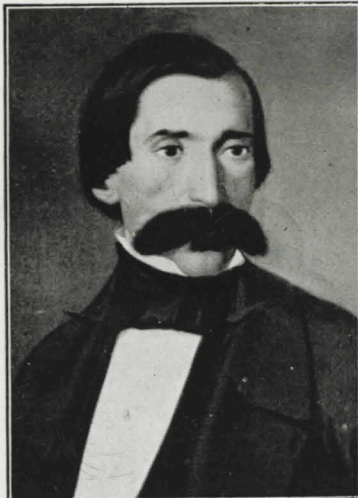
ΙΩΑΝ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΛΕΒΑΔΕΥΣ
(1837 — 1871)

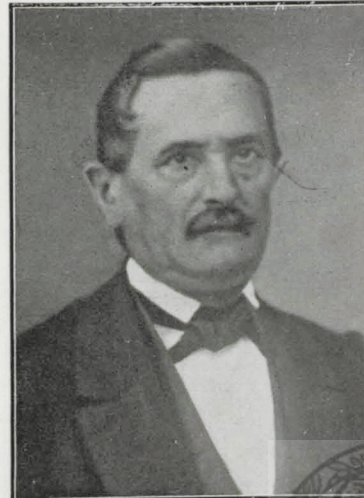
ΔΑΜΙΑΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
(1840 — 1899)

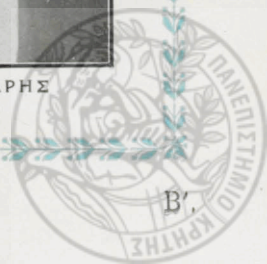
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ
(1843 — 1861)

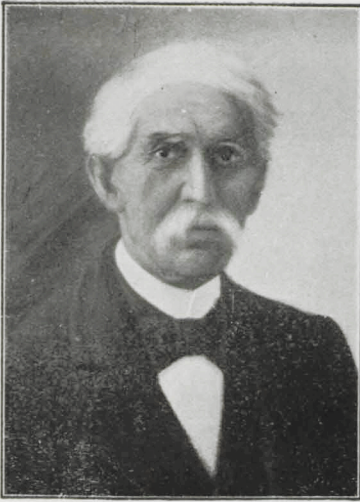
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΕΤΣΑΛΗΣ
(1846 — 1853)

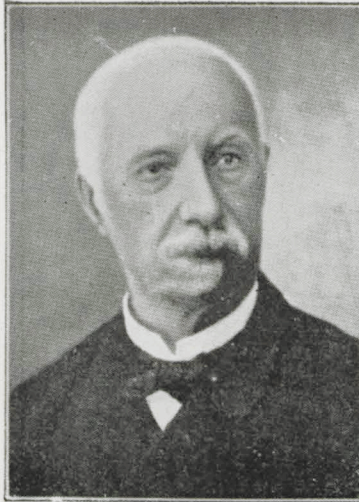
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΡΙΝΑΡΗΣ
(1847 — 1883)

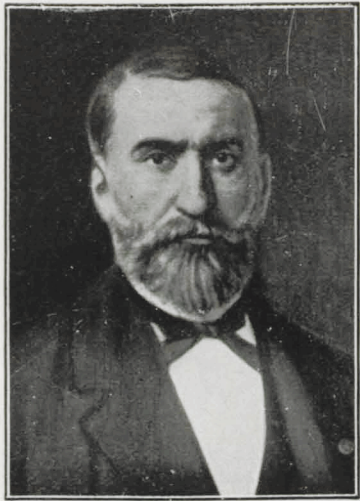
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΚΚΑΣ
(1849 — 1905)

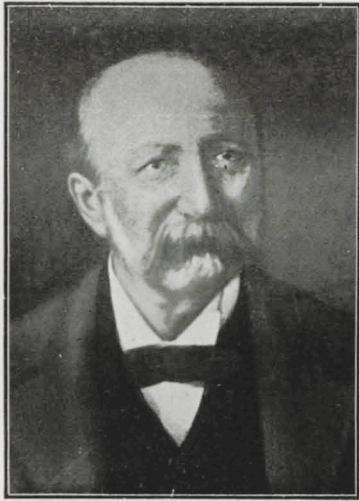
ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ
(1852 — 1887)

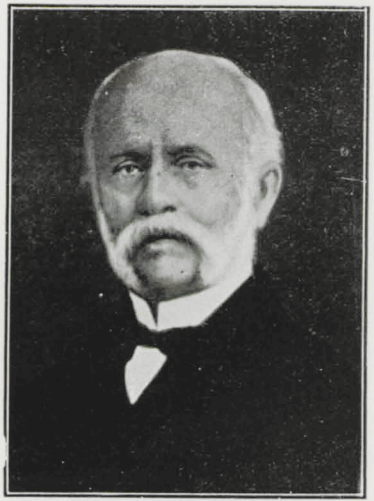
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΑΦΗΝΤΟΥΛΗΣ
(1852 — 1893)

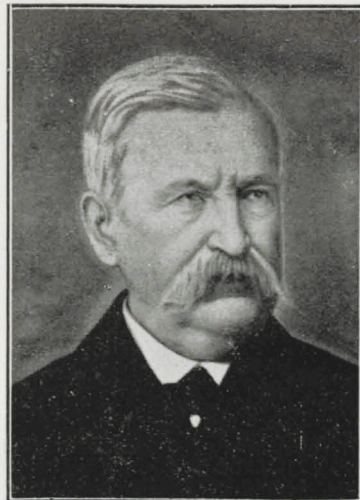
* ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΑΙΓΙΝΗΤΗΣ
(1855 — 1882)

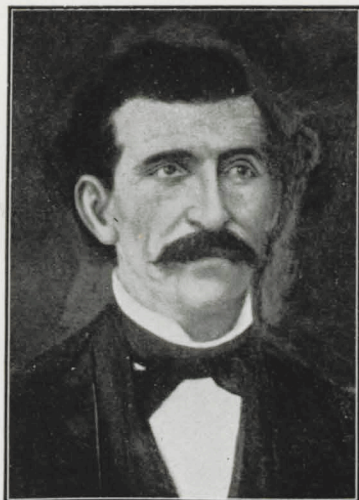
ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ
(1856 — 1897)

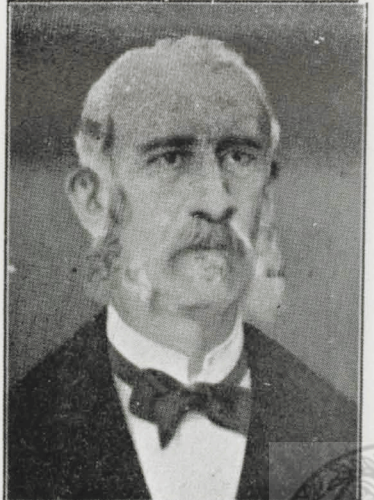
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΟΥΣΑΚΗΣ
(1856 — 1898)

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ
(1857 — 1898)

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΒΙΤΣΑΡΗΣ
(1862 — 1882)

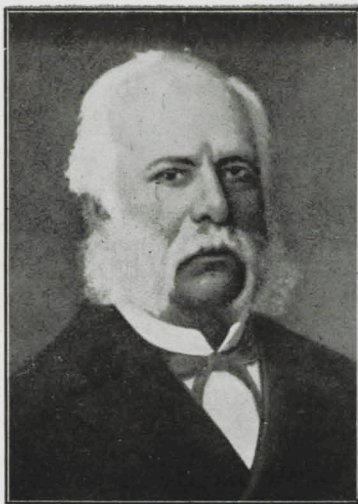
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΜΠΑΛΑΝΟΣ
(1862 — 1881)

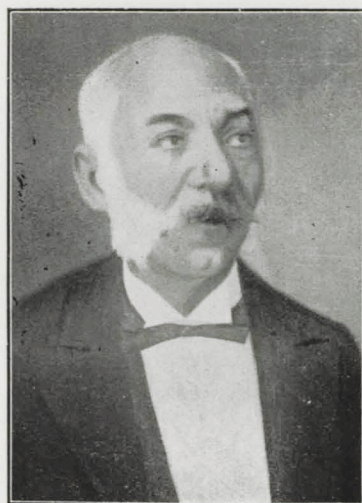
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ
(1862 — 1900)

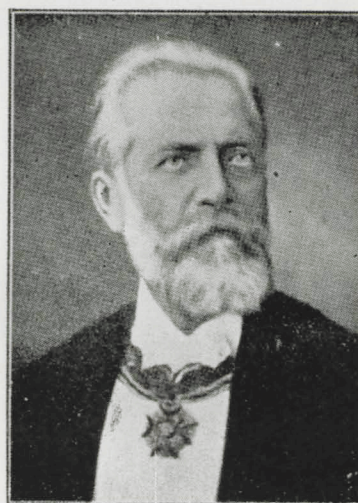
ΧΑΡΑΛ. ΤΥΠΑΛΛΟΣ ΠΡΕΤΕΡΤΕΡΗΣ
(1863 — 1885)

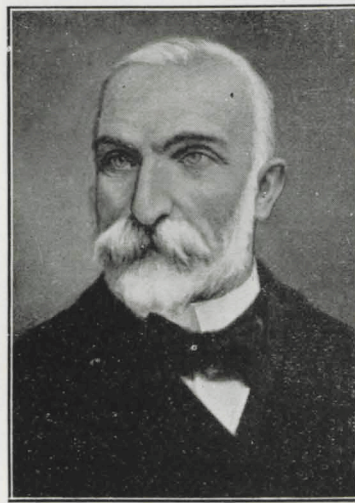
* ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΑΡΕΤΑΙΟΣ
(1864 — 1893)

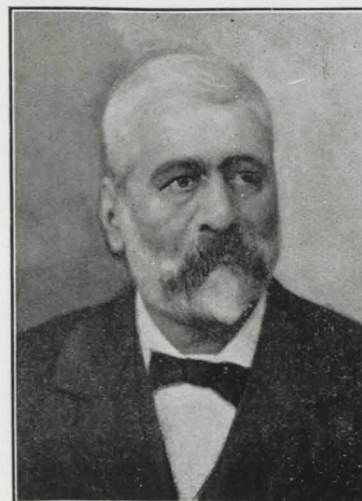
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ
(1864 — 1898)

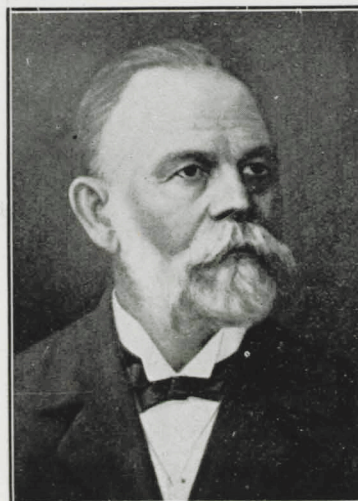
ΠΑΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ
(1868 — 1897)

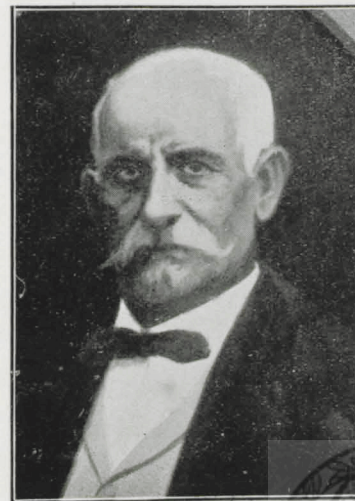
* ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΜΑΓΓΙΝΑΣ
(1874 — 1919)

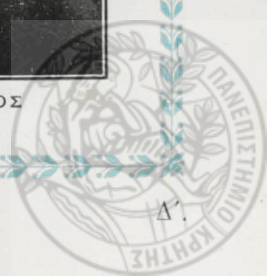
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΗΤΣΑΣ
(1875 — 1904)

ΜΙΧΑΗΛ ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΛΗΣ
(1875) — 1908

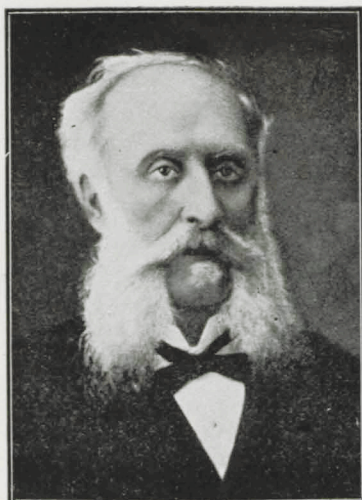

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΩΣΙΟΣ
(1875 — 1912)

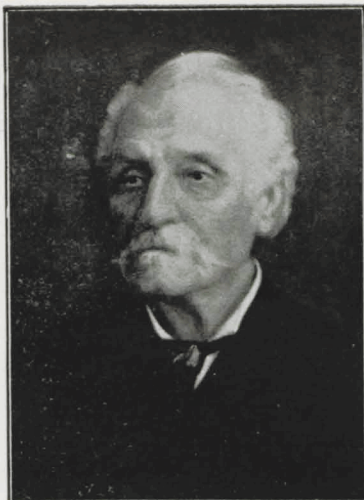

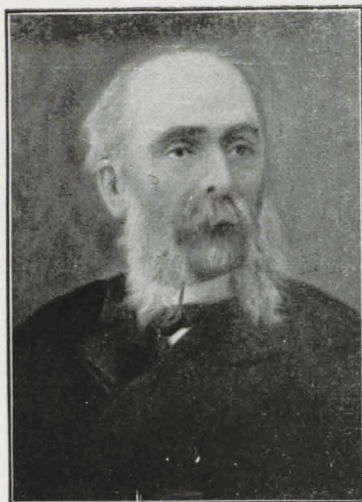

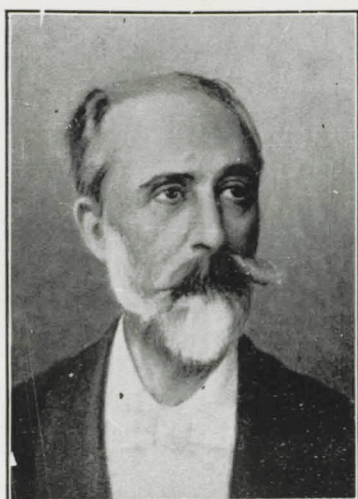
ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ
(1897 — 1887)

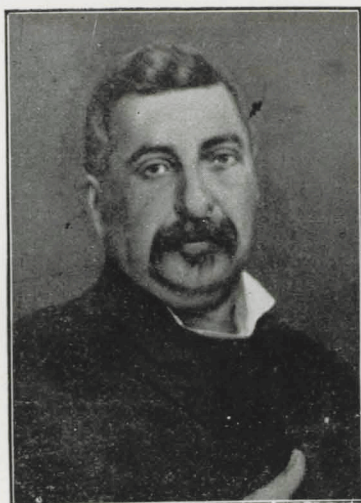
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΖΙΝΝΗΣ
(1879 — 1899)

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΟΝΣΟΛΑΣ
(1881 — 1908)

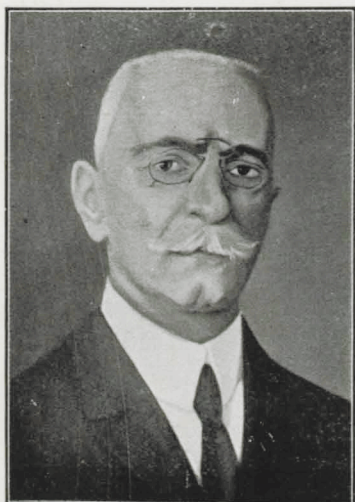
ΙΟΥΛΙΟΣ ΓΑΛΒΑΝΗΣ
(1881 — 1901)

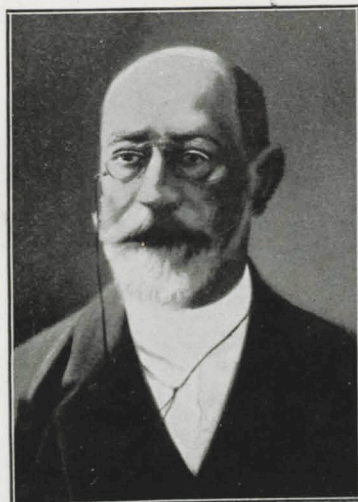
ΛΟΥΚΑΣ ΠΑΠΑΓΓΑΝΟΥ
(1883 — 1890)

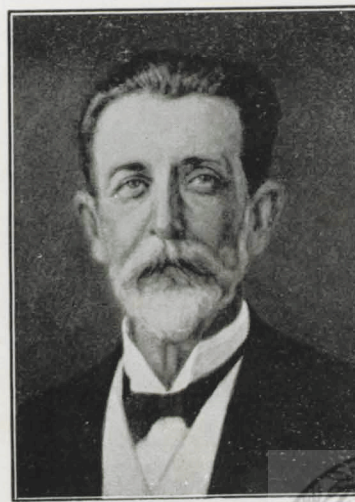
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΧΑΣΙΩΤΗΣ
(1890 — 1897)

ΡΗΓΑΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ
(1892 — 1928)

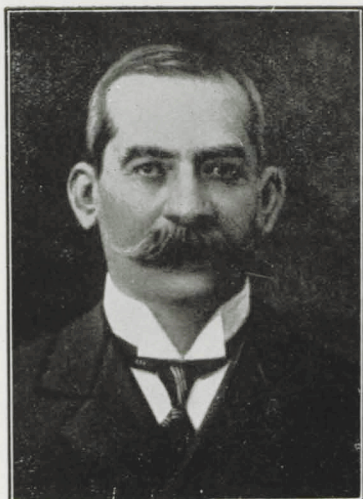
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΦΑΣ
(1893 — 1911)

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΚΚΑΣ
(1893 — 1935)

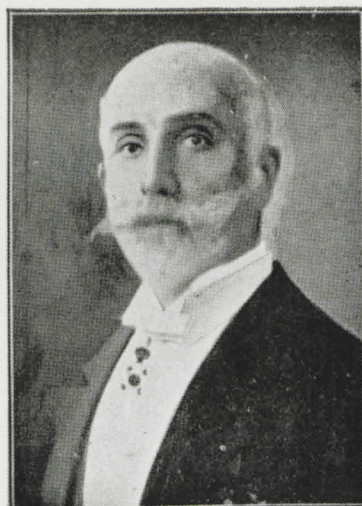

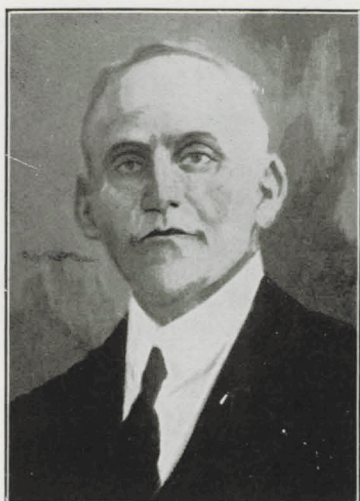
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΕΖΟΠΟΥΛΟΣ
(1895 — 1911)

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΔΕΛΛΑΠΟΡΤΑΣ
(1897 — 1928)

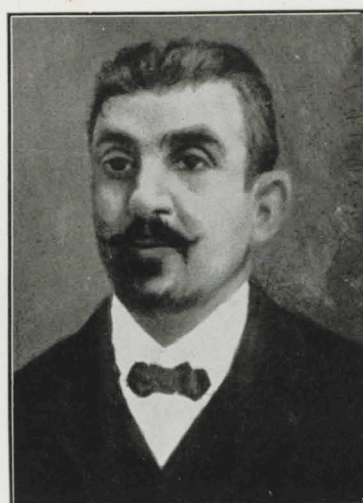
* ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΛΛΙΟΝΤΖΗΣ
(1899 — 1922)

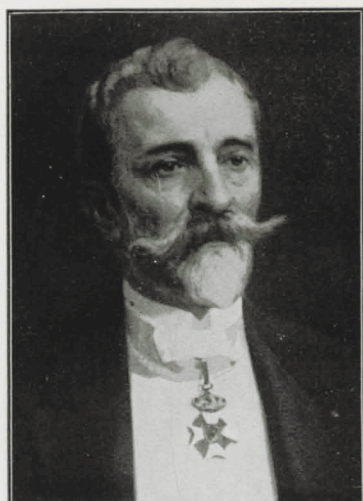
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΑΖΕΠΗΣ
(1899 — 1929)

* ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΑΒΒΑΣ
(1900 — 1929)

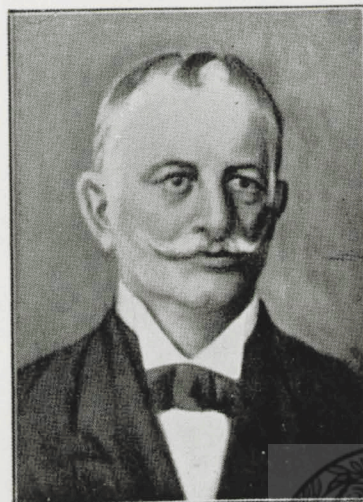
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΛΙΚΟΥΝΗΣ
(1901 — 1922)

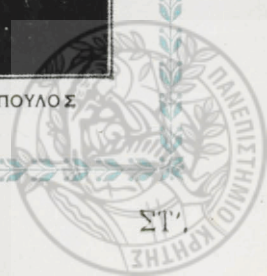
* ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΖΑΪΜΗΣ
(1902 — 1922)

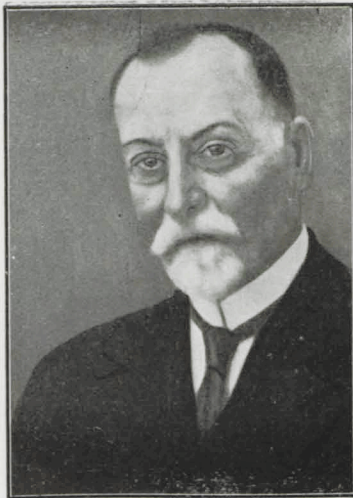
ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΦΩΚΑΣ
(1902 — 1937)

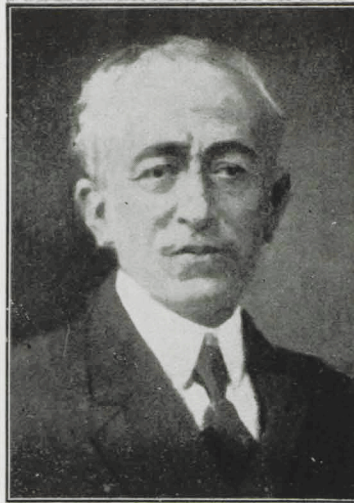
* ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΡΩΤΟΠΟΥΛΟΣ
(1902 — 1922)

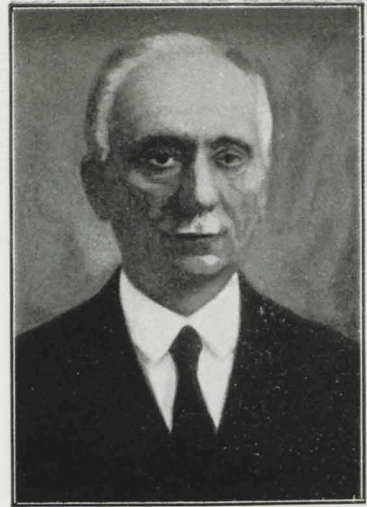

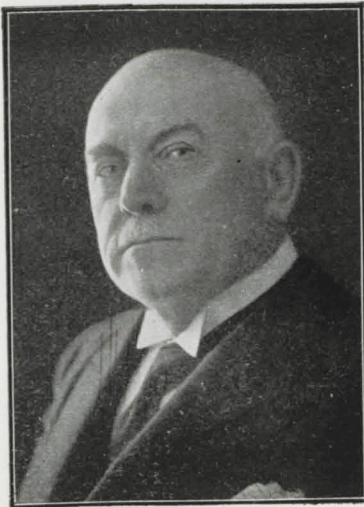
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΤΕΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ
(1903 — 1934)

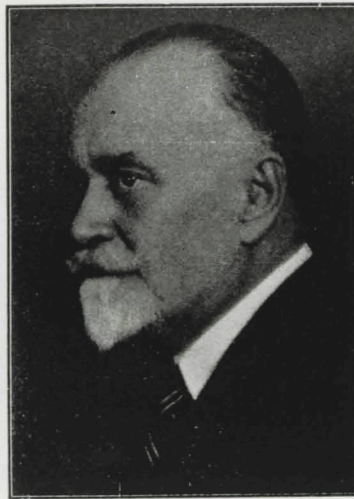
ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΑΛΑΝΔΡΙΝΟΣ
(1907 — 1928)

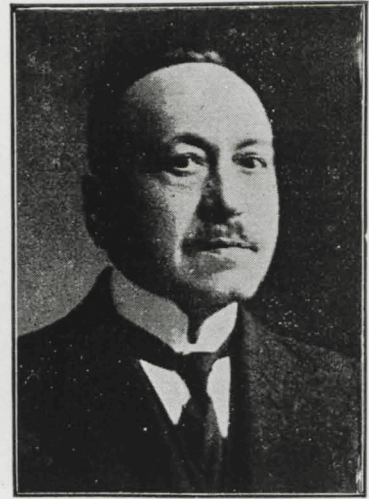
ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΣ
(1912 — 1933)

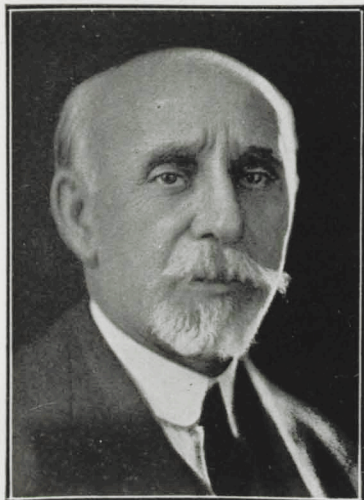
ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΤΣΑΡΑΣ
(1893 —)

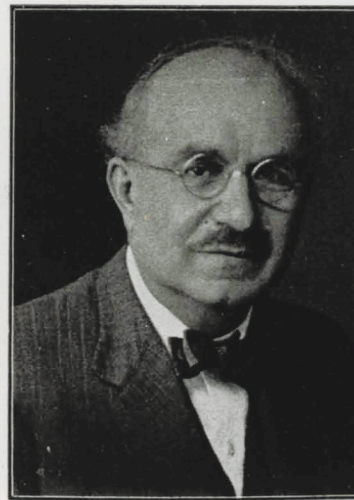
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΛΟΥΡΟΣ
(1908 —)

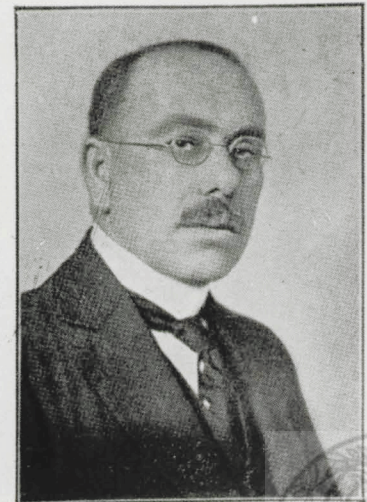
ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΣΑΚΟΡΡΑΦΟΣ
(1915 —)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΕΛΙΣΣΙΝΟΣ
(1912 —)

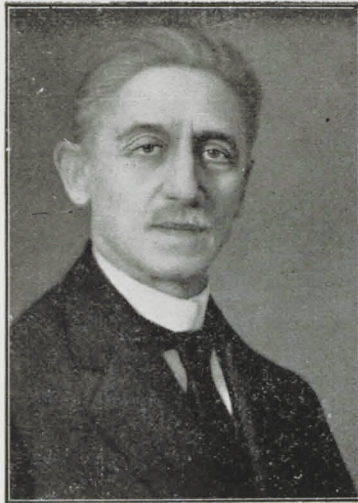
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΚΛΑΒΟΥΝΟΣ
(1899 —)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΦΩΤΙΙΝΟΣ
(1910 —)

ΜΑΡΙΝΟΣ ΓΕΡΟΥΛΑΝΟΣ
(1911 —)

ΒΛΑΔΙΜΗΡΟΣ ΜΠΕΝΣΗΣ
(1912 —)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ
(1912 —)

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΣ
(1912 —)

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΣ
(1918 —)

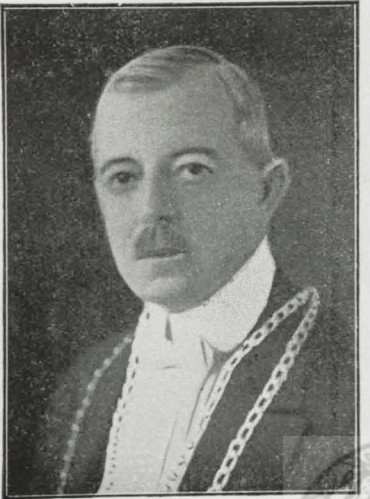
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ
(1918 —)

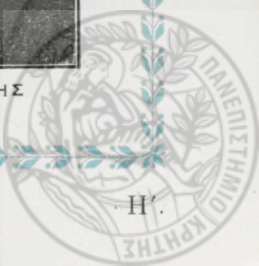
ΠΟΛΥΒΙΟΣ ΚΟΥΡΥΛΛΟΣ
(1919 —)

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΕΤΣΑΛΗΣ
(1919 —)

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΚΟΥΖΗΣ
(1921 —)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΕΡΜΗΓΚΑΣ
(1915 -)

ΚΩΝΣΤΑΝ. ΛΟΓΟΘΕΤΟΠΟΥΛΟΣ
(1922 -)

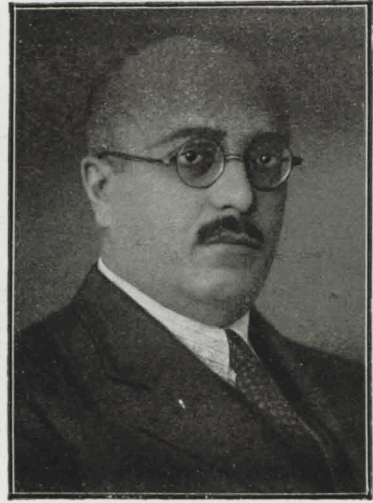
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΟΝΤΟΛΕΩΝ
(1921 -)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΤΣΑΡΑΣ
(1915 -)

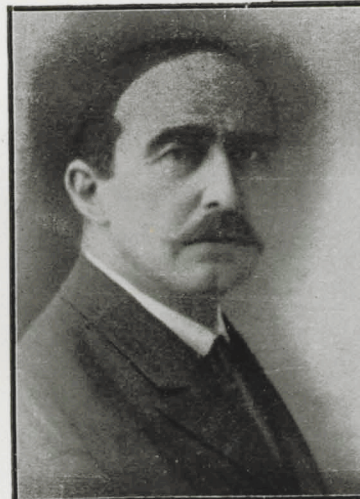
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΔΟΝΤΑΣ
(1915 -)

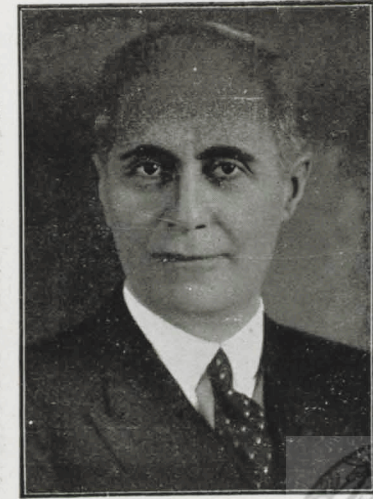
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΙΩΑΚΕΙΜΟΓΛΟΥ
(1928 -)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΚΚΑΣ
(1929 -)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΣΜΕΤΑΤΟΣ
(1919 -)

ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ
(1934 -)

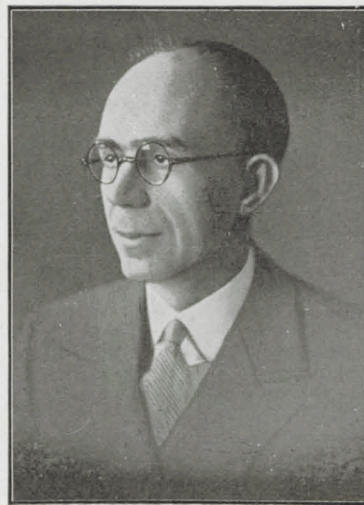
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΜΠΟΥΚΗΣ
(1934 —)

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΟΥΡΟΣ
(1932 —)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΩΡΕΜΗΣ
(1935 —)

ΠΕΤΡΟΣ ΚΟΚΚΑΛΗΣ
(1935 —)

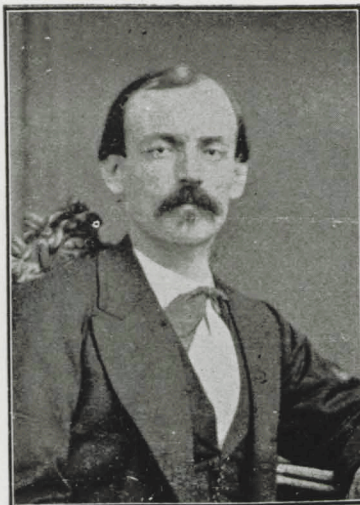

Β'. ΕΚΤΑΚΤΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ

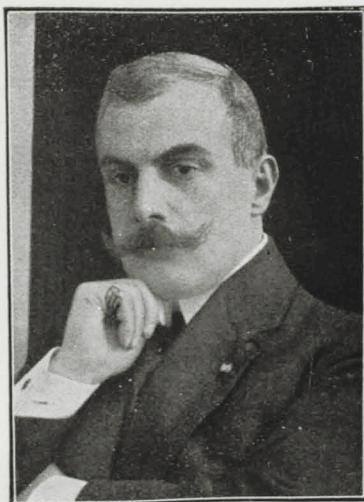
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΤΑΥΡΙΝΑΚΗΣ
(1856 — 1891)

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΜΠΑΣΤΑΣ
(1864 — 1865)

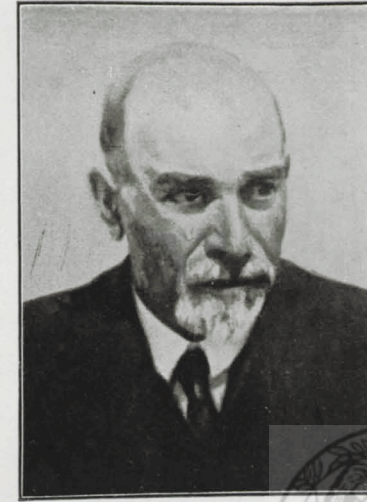
ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ ΓΚΙΖΗΣ
(1915 —)

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΤΣΑΚΩΝΑΣ
(1915 —)

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑΚΟΣ
(1915 — 1934)

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΤ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ
(1915 — 1934)

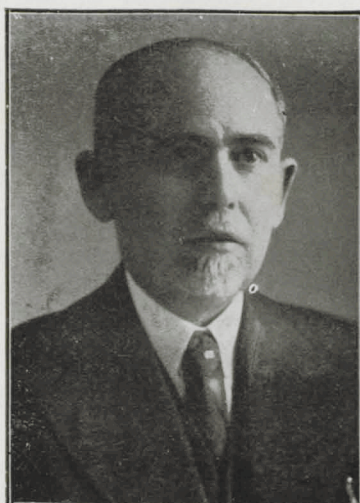
ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ ΚΟΚΚΟΡΗΣ
(1915 —)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΜΑΡΗΣ
(1925 —)

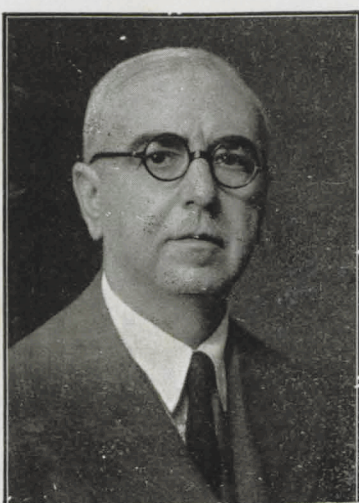
ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡΥΣΟΣΠΑΘΗΣ
(1925 —)

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ
(1926 —)

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΣΚΛΑΒΟΥΝΟΣ
(1932 —)

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΙΧΑΛΙΔΗΣ
(1933 —)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΟΥΤΟΥΣΗΣ
(1933 —)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡΥΣΙΚΟΣ
(1935 —)

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΟΣ
(1936 —)

